
ACADEMIA HARVARDIANA IN NOV·ANG
CHRISTO ET ECCLESIAE
VE RI TAS

PROGRAM

CÍS. KRÁL.

ČESKÉHO VYŠŠÍHO GYMNASIA

V UH. HRADIŠTI

NA KONCI ŠKOLNÍHO ROKU

1895—96.

OBSAH: 1. **O životě a spisech G. Suetonia Tranquilla** spolu s překladem životopisu Caesarova z díla „De vita XII Caesarum“. Podává V. Kubelka.
2. **Zprávy školní.** Podává ředitel.

V UH. HRADIŠTI.
Nákladem vlastním.
Tiskem Jindřicha Slováka v Kroměříži.
1896.

G. Suetonius Tranquillus.

Literární činnost Suetoniova spadá do první polovice druhého století po Kr., v němž písemnictví římské ještě více pokleslo než ve století prvém. Vyjma jediné právnictví a lékařství, nenalezáme téměř v žádném jiném odvětví spisovatele ducha tvůrčího, jimiž tak velice proslula doba Ciceronova a Augustova, nýbrž toliko napodobitele vzorů starších a jich vykladatele neb docela jen excerpatory. I mluva latinská jeví značný úpadek; po formálné dokonalosti dřívější jen nepatrné stopy, a jazyk znečistěn jednak nápodobením vazeb řeckých, jednak hojným užíváním řeckých slov, čehož příčinou byl vše ovládající vliv řecké literatury, který tak daleko sahal, že spisovatelé římští nejen oběma těmto věcem hověli, nýbrž i některé spisy své psávali jazykem řeckým.

Nejznamenitějším zjevem té doby jest Suetonius.[1]) Ze života jeho jest známo jen několik údajů, jež podává příležitostně ve svých spisech on sám aneb přítel jeho Plinius Mladší v listech adressovaných jednak na něho, jednak na císaře Trajana neb některé přátele. Rod jeho dá se stopovati jen k dědovi, o němž se sám zmiňuje v životopise Kaligulově kap. 19. slovy: „Sed avum meum narrantem puer audiebam causam operis (t. j. stavby mostu Kaligulova mezi Bajemi a Puteoly v délce 3600 kroků) ab interioribus aulicis proditam etc.“, z nichž souditi možno, že jeho děd, jehož jména neznáme, náležel snad ke služebnictvu dvora císařského. Rovněž o otci se zmiňuje sám a sice v životopise císaře Othona kap. 10.: „Interfuit bello (t. j. r. 69 mezi Othonem a Vitelliem) pater meus Suetonius Laetus[2]) tertiae decimae legionis tribunus angusticlavius.“ Výraz „angusticlavius“ svědčí, že byl otec Suetoniův původu plebejského, neboť urození tribuni vyznačovali se pruhem nachovým širokým, a že se osobními vlastnostmi vyšinul až na plukovníka.

Rok narození Suetoniova je též nejistý; ale ze dvou vlastních jeho údajů dá se souditi, že se narodil asi r. 70. Praví totiž v životopise Neronově na konci: „Denique cum post viginti annos adulescente me exstitisset condicionis incertae, qui se Neronem esse iactaret . . .“ „Post viginti annos“ značí 20 let po smrti Neronově, t. j. r. 88. Neurčitý výraz „adulescens“ (můžeť značiti mladého muže od 16—42 let) vysvětlen druhým místem totiž v kap. 12. v životopise Domitianově: „Interfuisse me a d u l e s c e n t u l u m memini, cum a procuratore frequentissimoque con-

[1]) Aby slova tato nevzbudila nečekanou výtku, podotýkáme, že Tacita přičítáme více století prvému.

[2]) Tak píše C. L. Roth ve vydání spisů Suetoniových; jinde na př. u Regenta (de C. Suetonii vita et scriptis) str. 2. nalézti lze Lenis místo Laetus, jinde docela Laenus.

silio inspiceretur nonagenarius senex, an circumsectus esset.“ Regent ve své dissertaci [3]) hádá, že se to stalo roku 82., t. j. hned v prvním roce vlády Domitianovy, a ježto výraz „adulescentulum“ = mladíček značí stáří nejméně 16 let, v nichž hoši oblékali togu bílou, udává r. 65 za rok narození Suetoniova. Ale proti roku 82. mluví celá uvedená kapitola. Vykládáť se v ní o ukrutnostech Domitianových, páchaných za tím cílem, aby naplnil státní pokladnu, vyčerpanou za vlády jeho drahými stavbami, hrami, zvýšeným žoldem vojsku a p., což se hodí spíše do druhé polovice vlády jeho t. j. asi do r. 90. A na základě tom soudí se s větší bezpečností, že Suetonius narozen po r. 70, kdy otec jeho, který byl za Othona ještě vojákem, mohl již žíti život občanský. Z Kal. 19. a Dom. 12. zdá se plynouti, že předkové Suetoniovi žili v Římě, a tam že se také narodil. Za Trajana nalezáme jej v Římě jako advokáta a učitele řečnictví, který se také pilně zabývá studiemi literárními a spisováním. Pro svoji učenost a osobní přednosti byl přijat za člena literárního kroužku Plinia Mladšího, jenž soustředil kolem sebe podobně učenou společnost jako druhdy Maecenas a stál také v podobném poměru k císaři Trajanovi jako tento k Augustovi.

Od Plinia máme o Suetoniovi několik zpráv; tak v listě I. 18. kárá Suetonia, žádajícího za pomoc při odložení jakési pře, k němuž prý jej nutká znepokojivý sen, pro jeho pověrčivost, ale slibuje mu konečně vyhověti; I. 24. píše jistému příteli, aby dopomohl Suetoniovi ke koupi malého statečku, na niž pomýšlel; když pojal Suetonius úmysl vstoupiti do služby vojenské, opatřil mu Plinius místo tribuna u Neratia Marcella, ale když se mu úmysl jeho zmrzel, slíbil Plinius sprostředkovati, aby se místa toho dostalo jeho příbuznému Caeseniovi Silvanovi (III. 8.); v listě V. 10. vyzývá Suetonia, aby konečně vydal své spisy, o nichž on — Plinius — tolik chvalného již přátelům namluvil, a na něž tito již s netrpělivostí čekají. Jaké to byly spisy, Plinius nepřipomíná. Největší službu však prokázal Suetoniovi tím, že mu bezdětnému vymohl od Trajana t. zv. ius trium liberorum, jež propůjčovalo mnohé výhody v každém ohledu; jím byly materielní poměry Suetoniovy značně zlepšeny. Stalo se to listem k Trajanovi (94.) poslaným z Asie, kdež měl Plinius pro Pontus a Bithynii mimořádnou vojenskou plnomoc, a kamž jej Suetonius doprovázel. Odpověď Trajanova zachována v listě 95. Z těchto listů zvídáme také o povaze Suetoniově: byl to tichý, neúmorný pracovník, velkých vědomostí, ale tak nesmělý, že musil od přítele se vším důrazem býti pobádán, aby své spisy počal konečně vydávati. Jeho studovna a malý stateček na venku byly mu dostatečným světem, v němž spokojeně žil, po veřejných hodnostech netouže. „Suetonium Tranquillum, probissimum, honestissimum, eruditissimum virum.... in contubernium adsumpsi tantoque magis diligere coepi, quanto hunc propius inspexi (ad Trai. 94.) .... může-li býti významnějšího svědectví o vlastnostech muže nějakého než tato slova Pliniova o Suetoniovi? Přátelské služby staršího a mocného přítele splácel Suetonius naprostou oddaností.

Plinius zemřel r. 113, a Suetonius přilnul pak k jeho příteli G. Septiciu Klarovi. Oba přátelé dosáhli r. 119 za nového císaře Hadriana důležitých úřadů: Klarus stal se velitelem praetorských kohort, Suetonius pak, jejž si Hadrian oblíbil pro starožitnická studia, jsa sám velkým přítelem dávnověkosti a mužem literárně vzdělaným a činným, učiněn tajemníkem císařovým (magister epistularum). Úřad tento zjed-

---

[3]) l. l. str. 1.

nával mu nejen veliký vliv, nýbrž i neomezený přístup k veškerým i císařským archivům a tím možnost sbírati bez omezení látku ke pracím dějepisným a starožitnickým. Do této doby úřadní spadá asi také nález zmíněný v životopise Augustově kap. 7: „Th rinum (Augustum) cognominatum satis certa probatione tradiderim, nactus puerilem imagunculam eius aeream veterem, ferreis ac paene iam exolescentibus litteris hoc nomine inscriptum, quae dono a me principi (Hadriano) data inter cubiculi Lares colitur." Po dvou letech, t. j. r. 121 propuštěni však ze svých úřadů oba, upadnuvše, jak Spartian v životopise Hadrianově kap. 11. vypravuje, v nemilost tím, že za vzdálenosti Hadrianovy v Britannii dovolili si poněkud volnější chování k nevlídné a drsné císařovně Sabině a tím se proti dvorní etiketě prohřešili. Tenkráte byl Suetonius již asi padesátník. O ostatním jeho životě víme jen tolik, že žil zase jen v zátiší svým studiím a dosáhl vysokého věku (90 let?).

Literární činnost Suetoniova byla sice rozsáhla, ale nám se dochoval jen jeden spis úplný, totiž o životě prvních 12 císařů římských, a z jiného část, kdežto z ostatních jen zlomky neb pouhé názvy. Lexikograf 10. století Suidas uvádí 10 takých názvů, 6 pak je citováno u spisovatelů různých. Spisy Suidou uvedené jsou: 1. *Περὶ τῶν παῤ Ἕλλησι παιδιῶν βιβλίον α'*. Cituje jej ještě Tzetzes Chil. 875, a naráží naň Eustathios k Hom. Odyss. I. 107. Jak citáty těchto dvou spisovatelů, tak i zlomky nalezené[4]) svědčí o tom, že psán byl řecky.[5]) Bylo v něm pojednáno o původě a dějinách her řeckých; s výkladem věcným spojen výklad slovný, kterýž v žádném starožitnickém a přírodopisném díle Suetoniově nechyběl.

2. *Περὶ τῶν παρὰ Ῥωμαίοις θεωριῶν καὶ ἀγώνων βιβλία β'*. Latinské názvy zachovány dva: u Gellia IX. 7.3.: „Tranquillus in libro ludicrae historiae primo" a u Servia k Verg. Aen. V. 602.: „Suetonius Tranquillus .... in libro „de puerorum lusibus" (viz i Serv. k Verg. Georg. III. 24.); kromě toho vztahují se k tomuto spisu nepochybně místa následující: Tertullian de spect. 5., Diomedes Gramm. III. 9., Isidorus etym. 18. 6. 8., scholia k Horat. sat. I. 7. 20. — Obsahem byl vznik a vývoj her římských; výraz Serviův „de puerorum lusibus," značí snad, že jedna kniha jednala o hrách mládeže, druhá však o hrách věku mužného. Podobný předmět 1. a 2. spisu, jakož i všeobecný název „ludicra historia" Gelliem uvedený, svedl Regenta[6]) a Reifferscheida[7]) k domněnce, že oba tyto spisy byly částmi spisu jediného pode jménem „Historia ludicra," jehož 1. kniha (či 1. a 2.? měl-li i 1. spis 2 knihy) pojednávala o hrách řeckých, 2. a 3. (či 3. a 4.?) o římských. Proti této domněnce mluví okolnost, že Suetonius, jak nyní nad pochybnost zjištěno, psal o hrách řeckých řeckým jazykem, o římských však latinským, kterážto dvojjazyčnost v témž díle dá se těžko mysliti. Nebyl-li však spis o hrách římských celkem samostatným, pak by mohla býti pravděpodobnější domněnka, že byl součástí velkého díla o dávnověkosti římské, totiž „Prata," kamž jeho obsah zajisté se hodil. Totéž tvrdí se

3. o třetím spise, jejž Suidas uvádí, *Περὶ τοῦ κατὰ Ῥωμαίους ἐνιαυτοῦ βιβλίον α'*, z něhož čerpal Censorinus, de die nat. 20., a jenž jednal o rozdělení roku římského a o významu jednotlivých dní.[8])

---

[4]) Teuffel, R. L. str. 812.
[5]) Roth. l. l. LXXI.
[6]) l. l. str. 10.
[7]) l. l. str. 462.
[8]) Reifferscheid l. l. str. 432.

4. *Περὶ τῶν ἐν τοῖς βιβλίοις σημείων α΄* t. j. o známkách v knihách; bylo to vysvětlení známek, jichž užívali kritikové j. obelus —, asteriscus ⋇, diple >, antisigma Ɔ aj. Reifferscheid[9]) pokládá spis tento za zakončení literární historie, „de viris illustribus;" viz níže sub. 10.

5. *Περὶ Κικέρωνος πολιτείας α΄*, v němž Suetonius hájil Cicerona proti zlehčování grammatika Didyma.

6. *Περὶ ὀνομάτων [κυρίων] καὶ ἰδέας ἐσθημάτων καὶ ὑποδημάτων καὶ τῶν ἄλλων, οἷς τις ἀμφιέννυται.* Latinský název podává Servius k Verg. Aen. VII. 612.: „Suetonius in libro „de genere vestium;" viz i Aen. II. 683. Spis jednal o druzích šatstva, obuvi a pokrývek hlavy u Římanů. Výraz „*περὶ ὀνομάτων*" značí, že slovným výkladem doprovázen byl výklad věcný. Reifferscheid pokládaje čtení „*κυρίων*" za správné, myslí, že pod celým tím titulem skrývají se dva spisy: o vlastních jménech a o druzích šatstva, jež Suidas omylem vydává za spis jeden, a oba že byly součástmi jmenovaného již díla „Prata." [10])

7. *Περὶ δυσφήμων λέξεων ἤτοι βλασφημιῶν καὶ πόθεν ἑκάστη.* V Etymol. Magnum p. 137. Lips. je stručně název „*περὶ βλασφημιῶν*" a podobně u Eustathia k Hom. Il. VIII. 488. Obě tato řecká místa jsou nejspíše doslovně ze Suetoniova spisu vyňata, což bere Roth[11]) za důkaz, že celý spis byl psán řeckým jazykem, jako spis o řeckých hrách. Opačného mínění jest Reifferscheid,[12]) který myslí, že psán byl latinsky a pojednával o slovech nejen latinských, nýbrž i řeckých, jsa kapitolou některé knihy „Pratorum," jež jednala o významu slov, jako zase obsahem jiné kapitoly této knihy byla jména vlastní, o nichž jsme se zmínili již.

8. *Περὶ Ῥώμης καὶ τῶν ἐν αὐτῇ νομίμων καὶ ἠθῶν βιβλία β΄.* Jednáno v něm o zákonech a zvycích římských. Název spisu zdá se býti zkomolen a označovati slovy „*Περὶ Ῥώμης*" větší celek, druhými pak dvě různé jeho části, o čemž viz níže sub. 15.: Prata.

9. *Συγγενικὸν καισάρων· περιέχει δὲ βίους καὶ διαδοχὰς αὐτῶν ἀπὸ Ἰουλίου ἕως Δομετιανοῦ βιβλία η΄*, t. j. o životě dvanácti císařů římských, počínaje Caesarem a konče Domitianem. Dílo toto je zachováno až na začátek životopisu Caesarova celé. Se začátkem ztracen i původní latinský název celku, i nejisto, nazval-li jej Suetonius „de XII. Caesaribus" neb „de vita XII. Caesarum" či „de vita et moribus XII. Caesarum" či konečně „de vita Caesarum"; poslední název pokládá Roth za nejsprávnější.[13]) Dále ztraceno věnování G. Septiciu Klarovi, veliteli kohort praetorských v r. 119—121, o němž zprávu podává I. L. Lydus, de mag. Rom. II. 6., a kteréž je dobrým důkazem, že byly životopisy tyto vydávány již mezi r. 119—121, kdy oba přátelé byli ještě ve službách císařských. Rovněž nezachován rodokmen rodu Juliův[14]) a konečně název 1. knihy (G. Caesar? G. Julius Caesar? Divus Julius) a začátek životopisu Caesarova; počínáť výklad Suetoniův teprve šestnáctým rokem Caesarovým. Do této ztracené části patří asi citát Serviův k Verg. Aen. VI. 799.: Suetonius ait in vita Caesaris responsa esse data per totum orbem, nasci invictum imperatorem." Vše ostatní zachováno sice úplně, ale s textem někdy porušeným. V kolik knih rozdělil Suetonius sám tyto životopisy, zda ve dvanácte, t. j. tolik jako je životopisů, či v osm, jak

---

[9]) l. l. str. 420.
[10]) l. l. str. 452. a n.
[11]) l. l. LXXI. a n.; srovn. i Teuffel, l. l. str. 812.
[12]) l. l. str. 455.
[13]) l. l. str. X.
[14]) Pravděpodobné jeho znění podává Roth l. l. str. 284—285.

udává Suidas, je nejisto. Dle Suidova rozdělení vyplňují životopisy prvních šesti císařů po jedné knize: I. Caesar, II. Augustus, III. Tiberius, IV. Kaligula, V. Klaudius, VI. Nero; VII. však tři: Galba, Otho, Vitellius, VIII. rovněž tři: Vespasián, Titus, Domitián.

10. Poslední spis, jejž Suidas uvádí, jest *Στέμμα Ῥωμαίων ἀνδρῶν ἐπισήμων*. Latinský název „de viris illustribus“ poznáváme z Hieronymovy předmluvy k literární jeho historii křesťanské, v níž se přiznává, že mu byl Suetonius vzorem, jakož i z listu jeho k Desideriovi ep. 47. Dílo Suetoniovo obsahovalo stručné životopisy a sice, jak bezpečně se soudí, jen mužů, kteří se proslavili v římské literatuře, tedy nikoli králů neb vojevůdců; o králích cituje se od něho spis zvláštní, viz níže 14. Předchůdci Suetoniovými byli v tomto směru již Varro (Imaginum l. XV.), Nepos (de viris illustribus l. XVI.?), Santra (srv. Suet. De gramm. 14.) a Hyginus, bibliotekář Augustův (de illustribus viris). Avšak o kterých druzích spisovatelů pojednával Suetonius, a jak bylo rozděleno jeho dílo, o tom jsou jen pravděpodobné domněnky. Reifferscheid[15]) dokazuje, že tu byli zastoupeni básníci, řečníci, historikové, filosofové, grammatikové a rhetoři, a že také v tomto pořádku po sobě následovali. Nám zachován z knihy „de grammaticis et rhetoribus“ seznam jmen 20 grammatiků a 16 rherorů, úvod o rozvoji grammatiky v Římě a životopisy 20 grammatiků a 5 rhetorů; z knihy o básnících seznam básníků, úvod o rozvoji a druzích poesie, životopisy Terentia, Horatia, Lukana a Persia[16]) a nepatrné zlomky ze života ostatních 29 básníků, počínaje Liviem Andronikem; dále zachována jména a nepatrné zlomky ze života 15 řečníků a 6 historiků, z nichž životopis Plinia Sekunda skoro úplný.

Porůznu nalezají se u jiných spisovatelů zmínky o následujících spisech Suetoniových: 11. *Περὶ ἐπισήμων πορνῶν* = o slavných hetaerách. J. L. Lydus cituje tento spis de mag. III. 64. připomíná Omfalu, u Servia Aen. VII. 19. jest Circe, V. 864 Sireny, III. 420 Charybdis nazvány hetaerami, z čehož možno souditi, že tato místa pocházejí ze Suetonia, a že tento počal svůj výklad již dobou mythickou.[17])

12. De vitiis corporalibus, u Servia k Verg. Ekl. 3. 8 a Aen. VII. 627. a u jiných. Zlomky zachované jednají o částech lidského těla; z té příčiny pokládá Reifferscheid i tento spis za součást Pratorum a sice asi 10. knihy, která měla snad obsah „de naturis animalium“[18])

13. De institutione officiorum. Uvádí jej Priscian VI. 696: „Quod comprobat etiam Suetonius in libro . . ., qui est de institutione officiorum. Obsahem byl výklad o úřadech doby císařské, které označeny slovem officia (úřady republikánské sluly magistratus) a jež zaváděny a vymýšleny od každého skoro císaře (srov. Suet. Aug. 37. Tib. 42.). Aurelius Viktor epit. 14. praví o Hadrianovi: „officia sane publica et palatina nec non militiae in eam forman statuit, quae paucis per Constantinum immutatis hodie perseverant“. A o těchto třech druzích úřadů Suetonius zajisté ve své knize jednal.

14. De regibus. Ausonius v listě k Paulinovi 19. píše: „Longe iucundissimum poema subdideras, quod de tribus Suetonii libris, quos ille de regibus dedit, in epitomen coegisti . . . . .“ Dle obsahu oné

---

[15]) l. l. str. 363. a n. a n.

[16]) Mylně přičítává se Suetoniovi životopis Juvenalův; od některých zase odpírá se mu i Persiův (viz Roth l. l. str. 299.).

[17]) Reifferscheid l. l. str. 465 a n.

[18]) l. l. 456.

básně možno souditi, že jedna kniha pojednávala o králích europských, druhá asijských, třetí afrických.

15. Prata. Jakého obsahu a rozsahu bylo toto dílo Suetoniovo, dá se těžko určiti, ježto z něho zachovány nepatrné zlomky, a ježto tyto zlomky jsou obsahu nestejného. Tak u Prisciana VIII. 4. 20. p. 793. čteme: Suetonius in VIII. Pratorum: „Fasti dies sunt, quibus ius fatur, id est dicitur, ut nefasti, quibus non dicitur“. (Podobně Isidorus de nat. deor. 1.) Slova ta zdají se nasvědčovati tomu, že 8. kniha Pratorum jednala o roce římském. Dále u téhož VIII. 4. 21. p. 794.: „Suetonius.... in IV. Pratorum: Laetoria (lex), quae vetat minorem annis viginti quinque stipulari“ a totéž XVIII. 19. 149. p. 1164. Dle toho zdají se býti obsahem čtvrté knihy zákony římské. Jiný zlomek uvádí Isidorus de nat. rer. 38. slovy: „Signa autem tempestatum navigantibus Tranquillus in Pratis sic dicit..... a rovněž 44.: „De nominibus maris et fluminum in Pratis Tranquillus sic adseruit dicens....“ Z obou míst, k nimž i jiná podobného obsahu, ač v nich není jmenován dotyčný spis Suetoniův, lze přičísti, dá se souditi zase na obsah přírodopisný. Konečně je zachována řada výkladů grammatických pod názvem: Differentiae sermonum Remmi Palaemoris ex libro Suetonii Tranquilli, qui inscribitur Pratum. [19]) — Dle těchto zlomků musíme pokládati Prata za rozsáhlé dílo, které obsahovalo více než osm knih jednak o starožitnostech římských, jednak o věcech grammatických, jednak o přírodopisných. Při tom je pozoruhodno, že uvedená IV. kniha Pratorum pojednávala asi o římských zákonech jako spis Suidou citovaný *Περὶ Ῥώμης καὶ τῶν ἐν αὐτῇ νομίμων καὶ ἠθῶν*, a rovněž VIII. kniha o rozdělení roku římského jako spis *Περὶ τοῦ κατὰ Ῥωμαίους ἐνιαυτοῦ*. Okolnost tato přivedla mnohé a zvláště Reifferscheida k domněnce, že oba tyto Suidou jako samostatné uvedené spisy byly částmi Pratorum, (podobně dalo bv se souditi i o „ludicra historia“), a nejen ony, nýbrž i spisy sub. 6., 7. a 12. Dle něho čítala Prata nejméně 8 knih o věcech římských, které jsou naznačeny slovy Suidovými *Περὶ Ῥώμης*; ve 4. knize jednáno o zákonech = *τῶν ἐν αὐτῇ νομίμων*, v 5. snad o mravech a zvycích = *καὶ τῶν ἠθῶν*, v 8. o římském roce = *περὶ τοῦ κατὰ Ῥ. ἐνιαυτοῦ*; obsah 1., 2., 3., 6., 7. je nejistý sice, ale snad některá obsahovala výklad o oděvu římském = *περὶ ὀνομάτων καὶ ἰδέας ἐσθημάτων* atd., jiná byla obsahu grammatického a obsahovala výklady slovné = *περὶ ὀνομάτων κυρίων, περὶ δυσφήμων λέξεων ἤτοι βλασφημιῶν καὶ πόθεν ἑκάστη* (?) a Differentiae sermonum R. P. ex libro S. T. qui incribitur Pratum (a dvě snad jednaly o hrách římských *περὶ τῶν παρὰ Ῥωμαίοις θεωριῶν καὶ ἀγώνων*). Knihy 9. a násl. měly obsah fysický a přírodopisný, a sice jednala snad 9. „de mundo“ t. j. o obloze, hvězdách bouřích, větrech, moři, řekách a p., 10. de animantium naturis (o živočišstvu), 11. o rostlinstvu, 12. o nerostech. Do 10. knihy snad náležel spis sub. 12 uvedený „de vitiis corporalibus“.

16. Charisius G. L. I. 236. 17. připomíná spis „de rebus variis;“ citát obsahuje slova Suetoniova o latinských a řeckých předložkách. O obsahu nedá se nic bližšího říci. Regent[20]) pronáší ničím neodůvodněnou domněnku, že spis tento a „Prata“ jest jedno a totéž.

17. Konečně cituje se (Gellius XV. 4. 4. Servius k Verg. Georg. IV. 127. a j.) několik historických zpráv, které zdají se pocházeti ze zvláštního, nyní již neurčitelného historického díla Suetoniova.

---

[19]) Roth l. l. str. 306—320., Reifferscheid l. l. str. 274—296.

[20]) l. l. str. 29.

Suetonius jest rázem svým grammatik, který neobyčejnou pílí a svědomitostí dovedl si osvojiti téměř veškeré vědomosti své doby, podobaje se v tom svému vzoru Varronovi, ale nedostihuje ho genialností a duchem kritickým. Jeho spisy mají jako Varronovy obsah rozmanitý: dějiny, literární historie, starobylost národa římského, přírodní vědy a grammatika tvoří předmět jeho spisovatelské činnosti. Každý z nich prozrazuje však za původce grammatika, který výklad věcný provází rád výkladem slovným, a kde to není možno, jako na př. v dílech dějepisných, tam aspoň při dané příležitosti povahu svou prozradí jako v životopisech císařů při statích o spisech Caesarových, Augustových, Klaudiových a j. Obsahem a množstvím svých spisů dobyl si Suetonius prvního místa na literárním Parnassu své doby, a ve třetím století i následujících zastínil slávu Varronovu. Příčinou toho byla však nikoli větší cena jeho spisů, nýbrž větší jich stručnost a přehlednost, jakož i to, že byly době oné bližší. Ty, které byly obsahu přírodovědeckého, starožitnického a mluvnického, byly o závod excerpovány, a vykladatelé starých básníků i jiných spisovatelů používali především jich ke svým výkladům. Těmto excerptům a výkladům děkujeme za skrovné zbytky z nich nám dochované, avšak ony jsou také příčinou, že původní díla časem na zmar přišla, ač známost jich sahala dosti daleko do středověku.

Skoro úplně zachovány jen životopisy císařů římských od Caesara do Domitiana. Životopisy tyto jsou sepsány s použitím téměř všech přístupných pramenů, ať to byli spisovatelé druzí, neb archivy, které Suetoniovi jako císařskému tajemníku byly bez omezení přístupny, neb veřejné budovy a jiné památky, neb konečně ústní podání a vlastní zkušenost. On se také dokládá v životopise Caesarově a Augustově četných spisovatelů, vynikaje v tom nade všechny dějepisce; od Tiberia jsou zmínky o spisovatelích nepoměrně řidčí, ba v poslednějších životopisech žádné, za to však jsou uvedeny častěji jiné prameny jako: acta senatus a publica, edikty a vlastnoruční listy císařů, z nichž doslovně cituje, vypravování osob starších i vlastní zkušenost. Sebrané látky použil Suetonius co nejsvědomitěji, aby pravdivě vylíčil život a povahy jednotlivých císařů, při čemž veliký bral zřetel na jejich život soukromý. V tom jest nám často jediným pramenem; ale i pro veřejný život císařů zachováni nám kromě něho sotva dva, ba někde docela jen jediný zpravodaj. Že touto okolností význam jeho životopisů zvýšen, je samozřejmo. Od Tacita, který počínaje Tiberiem o téže době pojednával, liší se již povahou svého díla i jinak. Tacit psal dějiny, jemu byli předmětem císařové ve svém veřejném působení; jejich vliv na Řím a celou říši, jejich skutky vylíčil kritickým perem dějepisce, ozbrojeného zkušenostmi životními a psychologickým bystrozrakem; jeho stanovisko je filosofické, po příčinách a vnitřních podnětech vždy pátrající a souvislost dějinnou jimi vysvětlující. Naproti tomu Suetonius, obrav si za úkol sepsati životopisy a ne dějiny, drží se tohoto úkolu tak úzkostlivě, že nemá téměř smyslu pro okolí osob líčených; co se jich nedotýká přímo, toho si nevšímá — ani dějů ani osob. Proto jsou jeho císařové jako vykrojeni násilně ze své doby, čímž ovšem líčení jejich života nemálo trpí; a trpí tím více, čím méně vzat v něm zřetel na chronologii. Náhradou za to jest ovšem upřímná snaha Suetoniova, pověděti všude pravdu, v čemž si ničeho nezadá s Tacitem, takže můžeme bezpečně souditi, že nikde úmyslně nepravdy nepronesl. Ale kdežto Tacitovo líčení je oživováno všude pragmatickým výkladem a čilou účastí spisovatelovou na vypravovaném, která se jeví v souhlasu neb nevoli, prozrazuje výklad Sueto-

niův skoro naprostou lhostejnost: o největších cnostech i nejhorších neřestech vykládá většinou tak chladně a lhostejně, jakoby qualitativného rozdílu mezi nimi nebylo, takže často výklad jeho působí cynicky. Tato zvláštnost dá se vysvětliti tím, že nezaložil svých životopisů jako organických celků jako na př. Tacit životopis Agrikoly neb Plutarch své srovnávací životopisy, a že líčí osoby císařů nikoli v jejich vývoji, nýbrž jako hotové, nezměnitelné povahy s určitými žádostmi a vlastnostmi, jež roztřiďuje v kategorie a stejnorodé z nich na příslušných místech jednu po druhé vypočítává. Mladost, věk mužný, stáří nečiní rozdílu. Tím jest také komposice jednotlivých životopisů určena. Většinou se rozpadají ve dvě stejné polovice: v první obsažen výklad o původě, mládí a veřejné činnosti každého císaře až do smrti, ve druhé o životě soukromém, poměrech rodinných a k přátelům, dobrých i zlých vlastnostech, znameních před smrtí, o smrti, pohřbu, závěti. Spojení mezi částmi hlavními i mezi podřaděnými vespolek je zcela mechanické: jestiť to přihrádka za přihrádkou. Výklad je stručný, ba i úsečný a podán mluvou prostou, výrazy nehledanými a bez oné umělecké stavby vět, jakou zříme u Cicerona a jiných spisovatelů doby Ciceronovy a Augustovy, za to však s mnohým graecismem a řeckým výrazem.[21])

[21]) Kromě uvedených spisů použito ještě: O. Clason, Tacit und Sueton, Bresl, 1870. F. A. L. Schweiger, de fontibus atque auctoritate vitarum XII. imperatorum Suetonii, Gött. 1830. Krause, de Suetonii fontibus et auctoritate, Berol. 1831.

Divus Julius.

(Začátek nezachován.)

1. V šestnáctém roce svého věku ztratil otce [1]); jsa ustanoven roku následujícího za kněze Jovovi, propustil od sebe Kossutii, která pocházejíc z rodiny rytířské, ale nad míru jsouc bohata, zasnoubila se s ním již jako s chlapcem, a pojal za manželku Kornelii, dceru Cinnovu [2]), jenž byl čtyřikráte konsulem; z té se mu narodila brzy dcera Julie. I nedal se od diktatora Sully nižádným způsobem donutiti k tomu, aby ji od sebe zapudil. Proto byl pokutován ztrátou kněžského úřadu a věna ženina i rodného jmění a pokládán za přívržence strany druhé, takže byl nucen i z města uprchnouti a měniti, ač jej zimnice sužovala, skoro každé noci svoji skrýš a vykupovati si život od pronásledovatelů, dokud nedosáhl milosti pomocí panen Vestálských, jakož i svých přátel a příbuzných Mamerka Aemilia a Aurelia Kotty. Dosti jest známo, že Sulla, když byl prosbám svých nejdůvěrnějších přátel a mužů znamenitých po nějaký čas odpíral, a oni přec houževnatě na něho nalehali, udolán konečně zvolal buď z božského vnuknutí neb vlastního poznání: *ať jest po jejich, a ať si jej mají, ale ať jen vědí, že bude jednou ten, jehož záchrany tolik si přejí, na záhubu straně optimatů, jíž spolu s ním (Sullou) obhájili; neboť v Caesarovi prý se mnoho Mariů skrývá.*

2. Službu vojenskou konal nejprvé v Asii v družině praetora M. Therma; byv od něho poslán do Bithynie, aby přivedl loďstvo, uvízl u Nikomeda a to nikoli bez pověsti, že zaprodal králi svou cudnost; pověst tuto oživil, když se v několika dnech zase do Bithynie vrátil pod záminkou vymahání peněz, dluhovaných prý jakémusi propuštěnci, jenž byl jeho svěřencem. Po ostatní dobu této výpravy požíval lepší pověsti a při dobytí Mytilen byl od Therma obdarován věncem občanským.[3]) 3. Sloužil i pod Serviliem Isaurikem v Kilikii, ale jen krátký čas. Neboť dověděv se o smrti Sullově [4]) a zároveň v naději na nové rozbroje, jež M. Lepidus rozdmýchoval, vrátil se spěšně do Říma. Ke spolku s Lepidem sice nepřistoupil, ač byl skvělými sliby lákán, ježto neměl důvěry ani v jeho povahu ani v okolnosti, které shledal nad očekávání nepříznivými. 4. Ale jak bouře občanské utišeny, pohnal na soud konsulara,

---

[1]) R. 85.; narodilť se Caesar r. 100 př. Kr.

[2]) Stoupenec Mariův a protivník Sullův i po smrti Mariově. Zahynul r. 84.

[3]) Věnec z dubového listí udělovaný „ob civem servatum“.

[4]) R. 78., v němž byl konsulem Lepidus, který poražen o něco málo později od mladistvého Pompeia a Katula v Etrurii, odkud Řím ohrožoval.

triumfem druhdy vyznamenaného, Kornelia Dolabellu pro vyděračství; když však osvobozen, odhodlal se odejíti na Rhodus, jednak aby uniknul nenávisti [5]), jednak aby se mohl věnovati v klidu a pokoji Apolloniu Molonovi, nejslavnějšímu tehdy učiteli řečnictví. Plavě se tam v zimních již měsících zajat byl u ostrova Farmakusy od mořských loupežníků a zůstal u nich, jsa s úplnou šetrností od nich chován, skoro 40 dní s jediným lékařem a dvěma služebníky. Neboť průvodce své i ostatní otroky rozeslal hned na počátku sehnat peněz, jimiž by se vykoupil. Potom zaplativ 50 talentů a vysazen byv na břeh nelenil a sehnal v zápětí loďstvo, pronásledoval odjíždějící a dostav je do své moci, potrestal je trestem, kterýmž jim v žertu často vyhrožoval [6]). Když Mithridates sousední krajiny pustošil, tu, aby se nezdálo, že v takovém nebezpečenství spojenců lenoší, přešel z Rhodu, kamž se byl odebral, do Asie a sebrav pomocná vojska a vůdce králova z provincie vypudiv, udržel v poslušenství obce již již kolisající a pochybné.

5. Za svého vojenského tribunatu [7]), kteréžto důstojnosti nabyl volbou národa po svém návratu do Říma nejprve, podporoval úsilovně obnovovatele moci tribunské [8]), jejíž význam Sulla ztenčil. Také vymohl L. Cinnovi, bratru manželky své, jakož i těm, kteří se s ním za svárů občanských přidali k Lepidovi a po smrti konsulově k Sertoriovi uprchli, návrat do vlasti zákonem Plotiovým, a měl i sám řeč o věci té ve shromáždění lidu.

6. Jako quaestor [9]) měl podle zvyku na řečništi pohřební chvalořeč na zemřelou tetu Julii [10]) a manželku Kornelii. Ve chvalořeči na tetu pronesl se takto o původu jejím a svého otce: „Rod mé téty Julie pochází po přeslici od králů, po meči pak jest spojen s bohy nesmrtelnými. Neboť od Anka Marcia jsou Marcii Reges, kteréhožto jména byla matka její; od Venuše pak jsou Juliové, ke kterémužto rodu patří rodina naše. Jest tedy v rodě tom i svrchovanost králů, kteří mají největší moc mezi lidmi, i svatost bohů, jichž moci podléhají sami králové". Na místo Kornelie pojal však Pompei, dceru Q. Pompeia, vnučku L. Sully; s ní se dal později rozvésti domnívaje se, že cizoložila s P. Klodiem, o němž se pověst, že k ní vnikl uprostřed obecných náboženských slavností, tak houževnatě udržovala, že senat nařídil proti němu vyšetřování pro znesvěcení náboženských obřadů.

7. Jako quaestor dostal za provincii zadní Hispanii; když tam na rozkaz praetorův objížděl kraje, aby soudil, přišel do Gad a spatřiv tam u chrámu Herkulova obraz Alexandra Velkého, zalkal, a jakoby se mu zhnusila jeho nečinnost, ježto nic dosud pamětihodného nevykonal ve věku, v němž Alexandr již kraj světa si podmanil, požádal ihned za propuštěnou, aby se mohl ve městě co nejdříve chápati příležitostí ke věcem vyšším. Také jej sklíčeného snem následující noci podnítili vykladači k nejsmělejším nadějím, vykládajíce, že sen znamená příští jeho

[5]) Tato žaloba, jakož i druhá proti G. Antoniovi popudila totiž proti němu nobilitu.

[6]) Ukřižováním.

[7]) R. 70.

[8]) Pompeia a Krassa.

[9]) R. snad 68.

[10]) Sestru otcovu a vdovu po Mariovi.

vládu nad světem, ježto matka, kterou poddánu sobě viděl, žádná jiná není než země, jež za rodičku všech se pokládá. 8. Odcházeje tedy z provincie před časem, došel si k latinským osadám,[11]) domáhajícím se občanského práva, a byl by je k něčemu odvážnému pobouřil, kdyby nebyli konsulové legií pro Cilicii odvedených k vůli tomu právě poněkud zdrželi.

9. Nicméně brzy kul větši pikle ve městě. Málo totiž dní před nastoupením aedility padlo na něho podezření, že se spikl s konsularem M. Krassem, jakož i s P. Sullou a L. Autroniem, kteří po svém zvolení za konsuly byli odsouzeni pro rejdy volební, za tím účelem, že na počátku roku senat přepadnou, že se po povraždění těch, které by se jim zlíbilo, zmocní Krassus diktatury, a on sám od něho bude jmenován velitelem jízdy; až pak pořádek v obci dle své vůle zavedou, že bude Sullovi a Autroniovi vrácen konsulát. Toto spiknutí připomínají Tanusius Geminus ve svých Dějinách, M. Bibulus v ediktech a G. Kurio otec v řečech. Na ně zdá se narážeti i Cicero, vykládaje v jakémsi listě k Axiovi, že Caesar za svého konsulátu upevnil královládu, na niž jako aedil pomýšlel. Tanusius dodává, že se Krassus z lítosti neb bázně nedostavil v den ke vraždě určený, a proto prý ani Caesar nedal znamení, jež dle úmluvy dáti měl; umluvili pak se, jak Kurio dí, aby togu s ramene shodil. Týž Kurio, ale i M. Aktorius Naso tvrdí, že se spikl i s mladým Gn. Pisonem, jemuž pro podezření ze spiknutí ve městě zosnovaného byla dána Hispanie mimořádně bez jeho vůle za provincii; i umluveno, že převrat najednou provedou, onen venku, sám Caesar v Římě a sice pomocí Ambranů a Gallů západských; záměr obou zmařen smrtí Pisonovou.

10. Jako aedil[12]) okrášlil mimo komitium a forum a basiliky také Kapitolium vystavěv prozatímné sloupení, v němž by se při přebytku nářadí část výpravy ukládala. Štvanice pak i hry pořádal jak se soudruhem, tak i sám, čímž se stalo, že se i za společný náklad jen jemu přízně dostávalo, tak že soudruh jeho Bibulus otevřeně vykládal, že pochodil jako Pollux: jako totiž chrám na foru oběma bratrům vystavený bývá nazýván jen Kastorovým, tak prý štědrost jeho a Caesarova pokládá se jedině za Caesarovu. Caesar připojil k tomu ještě zápasy šermířské, ale s menším poněkud počtem soupeřů, než byl ustanovil. Neboť když mnohonásobnou čeleď odevšad sehnal a tím své nepřátele poděsil, dán předpis o počtu šermířů, nad nějž nikdo více v Římě chovati nesměl.

11. Dobyv si přízně národa, usiloval pomocí několika tribunů o to, aby mu byl dán Egypt usnesením lidu za provincii;[13]) možnost dosáhnouti mimořádné plnomoci vojenské poskytnuta mu tím, že Alexandrijští svého krále, spojencem a přítelem od senátu nazvaného, vyhnali, proti čemuž všeobecně reptáno. Ale neobdržel toho pro odpor strany optimátů; proto aby jejich vliv všemožným způsobem navzájem ztenčil, dal znovu zříditi trofeie[14]) G. Maria nad Jugurthou, jakož i nad Cimbry a Teutony, od Sully druhdy rozmetané, a při vyšetřování vedeném proti úkladným vrahům čítal za úkladné vrahy také ty, jimž se při proskripcích dostalo

---

[11]) V Gallii západské.

[12]) R. 65.

[13]) Egypt nebyl v této době ještě římskou provincií; provincia značí zde vojenskou plnomoc nad Egyptem, v němž bylo třeba zjednati pořádek.

[14]) Na Kapitoliu, vlastně na Tvrzi.

za dodané hlavy občanů římských peněžité odměny ze státní pokladny, ač byli zákony Korneliovými vyňati.[15]) 12. Také nastrojil člověka,[16]) který by z velezrády pohnal G. Rabiria, jehož obzvláštní pomocí potlačil senat před několika roky [17]) bouřlivý tribunat L. Saturnina, a jsa losem vyvolen za soudce obžalovaného, soudil jej tak vášnivě, že onomu při odvolání se k národu nic tak neprospělo, jako kruté jednání soudcovo. 13. Vzdav se naděje na provincii, ucházel se o úřad pontifika maxima a to nikoli bez nejrozsáhlejšího podplácení; uvažuje při tom o velkém množství svých dluhů, když chtěl ráno k volbě odejíti, pronesl prý se k matce, jež se s ním polibkem loučila, že se domů nevrátí leč jako pontifex. A skutečně zvítězil nad dvěma velmi mocnými soupeři, daleko věkem i důstojností nad něho vynikajícími, tak rozhodně, že dostal více hlasů v jejich vlastních tribuích, než oni oba ve všech.[18])

14. Když bylo po volbě jeho za praetora[19]) odhaleno spiknutí Katilinovo, a celý senat na trestu smrti pro spiklence se usnášel, navrhoval on samojediný, aby byli po municipiích rozděleni a střeženi, a statky jim zabaveny. Ba i těm, kteří k přísnějšímu trestu radili, nahnal poukazováním na to, jaká nenávist lidu římského jich v budoucnosti očekává, tolik strachu, že nemrzelo D. Silana, nově zvoleného konsula, mínění své, ježto změniti je bylo potupno, zmírniti výkladem, že to nemyslil tak krutě, jak to bylo přijato. A byl by pole obdržel, ježto již mnohé na svou stranu přivedl a mezi nimi Cicerona, bratra konsulova, kdyby řeč M. Katona nebyla kolísající senat posílila. Ale ani tak nepřestal věci překážeti, dokud mu četa rytířů římských, která ve zbroji k vůli bezpečnosti kolem stála, příliš nemírně si vedoucímu smrtí nepohrozila, přistoupivši s meči vytasenými tak blízko k němu, že jej nejblíže sedící sousedé opustili, a sotva jeden dva objetím a nastavením togy jej chránili. Tím velice poděšen nejen povolil, nýbrž i do konce roku kurie se vzdaloval.

15. V první den své praetury povolal Q. Katula před lid, aby se zodpovídal ze stavby chrámu kapitolského,[20]) a podal zároveň návrh, jímž se stavba ta svěřovala jinému; ale nejsa dosti silen proti svorným optimátům, kteří v davech ihned opustili čestný průvod nově nastupujících konsulů a odhodlaně k odporu se sbíhali, nechal sice návrh svůj padnouti. 16. Ale za to prokázal se neustupným rádcem a pomocníkem tribunovi lidu Caeciliu Metellovi,[21]) když se snažil proti zakročení svých soudruhů buřičské zákony prosaditi, až oba usnesením senatu úřadů svých byli zbaveni. Avšak odváživ se nicméně v úřadě setrvati a souditi, jakmile se dověděl, že jsou připraveni lidé, kteří tomu mají brannou mocí zabrániti, propustil liktory, odhodil úřední roucho a prchl tajně domů odhodlán pro přítomný okamžik klidně se chovati. A také když se po dvou dnech zcela o své újmě lid počal sbíhati a svou pomoc na

[15]) Byli to L. Luscius a L. Bellienus.

[16]) R. 63.; Rabiria hájil Cicero.

[17]) Před 36 lety t. j. r. 99.

[18]) R. 63., zvítěziv na Q. Lutatiem Katulem a P. Serviliem Isaurikem.

[19]) Na rok 62.

[20]) Chrám tento shořel r. 83. a nová stavba jeho svěřena Katulovi, který ji r. 62 dokončil, obdržev za to čestné příjmí „Capitolinus."

[21]) Tribun tento, příjmím Nepos, chtěl prosaditi návrh, aby se Pompeius vrátil z Asie v čele svého vojska do Říma; proti tomu zakročil tribun M. Porcius Kato.

obhájení důstojnosti jeho mu bouřlivě sliboval, donutil jej v pokoji se rozejíti. Poněvadž tato věc mimo vše nadání dopadla, vzkázal mu senat, pro totéž shluknutí lidu na rychlo svolaný, skrze přední muže svůj dík za to a povolal jej do kurie, kdež jej slovy nejvybranějšími pochválil a znova v úřad uvedl, zrušiv usnesení dřívější.

17. Upadl však v nové nebezpečí tím, že byl jmenován mezi soudruhy Katilinovými i u quaestora Novia Nigra udáním L. Vettia i v senátě udáním Q. Kuria, jemuž byla za to, že první záměry spiklenců odkryl, ustanovena od obce odměna. Kurius tvrdil, že se toho dověděl od Katiliny, Vettius sliboval i vlastnoruční list jeho Katilinovi poslaný. Toho však už Caesar nikterak snésti nemohl, a když dovolávaje se svědectví Ciceronova dokázal senátu, že některé věci o spiknutí sám Ciceronovi prozradil, docílil toho, že Kuriovi odměna dána nebyla; Vettiovi pak dal zabaviti statky a rozprodati svršky a jej sama zle sbitého a u řečniště ve shromáždění lidu skoro rozsápaného uvrhl do vězení; tamtéž uvrhl i quaestora Novia za to, že přijal žalobu na vyššího úředníka.

18. Když po praetuře vylosoval zadní Hispanii za provincii, upokojil zdržující jej věřitele pomocí ručitelů a odcestoval proti zvyku a právu dříve, než učiněna potřebná opatření [22]) pro provincie; nejisto, zda ze strachu před žalobou, která naň jako soukromníka chystána, aneb aby co nejrychleji přispěl spojencům pomoci se dovolávajícím; jakmile pak zjednal v provincii pokoj, odešel z ní se stejným spěchem, ani nástupce svého nedočkav, ke triumpfu a ke konsulatu zároveň. Ale když se nemohlo na něho, ježto volby již byly vypsány, vzíti ohledu, leč vkročí-li do města jako soukromník, a žádosti jeho, aby z ustanovení zákona byl vyňat, mnozí odporovali, donucen jest upustiti od triumfu, aby ze řad uchazečů nebyl vyloučen. 19. Z obou spoluuchazečů o konsulat, totižL. Lukceia a M. Bibula, přivedl na svou stranu Lukceia smluviv se s ním, aby on, ježto se těší menší přízni, ale peněz má mnoho, nabídl ze svého každé centurii peníze pod společným jménem. Dověděvše se toho optimaté, jež pojal strach, že se všeho odváží jako nejvyšší úředník, bude-li míti svorného a stejně smýšlejícího soudruha, vybídli Bibula, aby tolikéž slíbil, a přemnozí poskytli peníze, an ani Kato nepopíral, že toto podplácení ve prospěch obce se děje.

A tak s Bibulem za konsula zvolen [23]). Z téže příčiny se namahali optimaté, aby byly budoucím konsulům určeny privincie, v nichž by pramálo bylo na práci, to jest krajiny lesnaté a pastviska [24]). Tímto bezprávím nanejvýše popuzen, jal se prokazovati všemožnou pozornost Gn. Pompeiovi, jenž byl roztrpčen na senát, že po pokoření krále Mithridata příliš neochotně potvrzoval jeho zařízení; s Pompeiem smířil M. Krassa, starého nepřítele jeho hned od konsulata [25]), jejž s největší nesvorností spolu zastávali; s oběma pak uzavřel spolek, že se nesmí nic v obci státi, co by se nelíbilo některému z nich třech. 20. Když nastoupil svůj úřad [26]), nařídil první ze všech, aby jednání jak v senatě, tak i před lidem se zapisovala a uveřejňo-

[22]) Opatření ta se týkala počtu vojska i loďstva, družiny místodržitelovy, způsobu správy, žoldu vojska atd.

[23]) Ke konci r. 60.

[24]) T. j. provincie pokojné, v nichž by nepotřebovali vojska.

[25]) R. 70.

[26]) Na začátku r. 59.

vala.[27]) Také obnovil starý mrav, aby v tom měsíci, ve kterém nebude úřadovati, kráčel jeden služebník před ním, liktoři pak aby v zadu následovali. Když pak uveřejnil návrh zákona pozemkového, a soudruh jeho mu odpor kladl, zahnal jej s fora brannou mocí, a když týž druhého dne si na to v senatě stěžoval, ale nikdo se nenašel, kdy by se odvážil proti takovému násilí něco navrhnouti neb pronésti, ač se to v hojné míře často i při menších bouřích stávalo, dohnal jej k takovému zoufalství, že se v domě svém ukryl, a pokud s úřadu neodstoupil, nekladl jinak odporu leč písemně.

Od té doby prováděl v obci všechno samojediný dle své vůle, takže někteří vtipkaři stvrzujíce podpisem svým nějakou žertovnou záležitost, nedokládali, že věc vyjednána za konsulů Caesara a Bibula, nýbrž za Julia a Caesara, dvakráte touž osobu udávajíce, totiž jménem a příjmením, a že brzy kolovaly tyto verše:

Bibulus ondyno nic vám neřídil, nýbrž vše Caesar:
Pod Bibulem zda co kdy jednáno, nemohu říct.

Pole stellatské, od předků za obecný majetek prohlášené, jakož i pozemky kampanské, v zájmu obecných důchodů pronajímané, rozdělil bez losování asi 20.000 občanů, kteří měli tři neb více dětí. Nájemcům cel žádajícím za snížení nájemného, slevil celou třetinu a napomenul je veřejně, aby při novém pronajímání cel příliš nemírně nepřihazovali. Rovněž z ostatních věcí rozdával, co se komu zlíbilo, neboť nikdo mu v tom nebránil, a kdyby se toho odvážil někdo, byl zastrašen. Tak dal na př. M. Katona, ozývajícího se proti tomu, liktorem z kurie vyvléci a zavésti do vězení. L. Lukullovi, který poněkud směle dal výraz svému odporu, pohrozil žalobou a nahnal mu tolik strachu, že se mu s prosbou ke kolenům vrhl. Když si Cicero zasteskl při jakémsi soudě na přítomné poměry, převedl P. Klodia, jeho nepřítele, jenž již dávno bezvýsledně se namahal přestoupiti ze stavu patricijského k plebejskému, ještě téhož dne o 3. hodině odpolední. Konečně najal člověka proti všem stoupencům strany protivné, aby rozhlásil, že byl od některých naveden zavražditi Pompeia, a až bude předveden před řečniště, aby vinníky dle úmluvy jmenoval; ale když ten i onen byli jmenováni bez účinku, a již vznikalo podezření podskoku, pozbyl naděje na zdar tak unáhleného záměru a utratil prý udavače jedem.

21. V týž čas pojal za manželku Kalpurnii, dceru L. Pisona, jenž měl býti jeho nástupcem v konsulatě, svou pak dceru Julii provdal Gn. Pompeiovi, odmítnuv dřívějšího jejího snoubence Servilia Caepiona, jehož obzvláštní pomocí nedávno před tím Bibula potíral. A po tomto novém spřátelení počal se v senatě dotazovati na mínění nejprve Pompeia, ač se dosud tázával Krassa, a ač bylo zvykem, aby konsul zachovával v dotazech svých ten pořádek, který prvního ledna zavedl, po celý rok.

22. Tchánem tedy i zetěm jsa podporován, vyhlédl si ze všeho množství provincií nejraději Gallii, jež výhodnými poměry svými byla dobrým pramenem ke triumfům. I dostal z počátku zákonem Vatiniovým Gallii předalpskou s Illyrikem; avšak od senátu brzy také zaalpskou, ježto se otcové obávali, že by mu lid i tuto dal, jestliže mu jí sami

[27]) Jednání v senatě uveřejňována pod jménem „acta senatus"; jednání před lidem t. j. průběh sněmů a soudů, dále rozmanité věci jiné, které budily veřejný zájem, tvořily obsah t. zv. acta populi či publica či diurna. Tento rozkaz Caesarův znamená počátek časopisectví politického.

odeprou. Radostí nad tím zpyšněl a nedovedl se opanovati, aby za málo dní v četně navštíveném senatě neprohodil, že proti vůli a k žalu svých protivníků dosáhl, čeho si přál, a že jim od té doby bude skákati po hlavách; a když kdosi odvětil s úšklebkem, že to nebude snadno ledajaké ženě, odsekl skoro v témž vtipu, že také v Syrii královala Semiramis, a že velkou část Asie měly kdysi v moci Amazonky.

23. Když složil konsulat, a praetorové G. Memmius a L. Domitius podali v senatě dotaz po událostech uplynulého roku, vybídl senat k vyšetření té věci; ale když se tento nechtěl v to uvázati, a tři dny neplodnými hádkami se zmařily, odešel do provincie. A ihned pohnán jeho quaestor, jakoby na výstrahu pro něho, před soud pro několik zločinů. Byv pak brzy i sám obžalován od tribuna lidu L. Antistia, odvolal se ke sboru tribunů a tu teprve dosáhl toho, aby nebyl stíhán soudně, pokud bude vzdálen ve službě obce. Aby si tedy zajistil bezpečnost pro příští dobu, pokládal za důležité zavázati si vždy úředníky každého roku a nepodporovati jiných žadatelů ani nenechati jich dojíti úřadů leč ty, kteří se uvolí ho za jeho nepřítomnosti hájiti; na potvrzení úmluvy neostýchal se vymahati na některých přísahy, ba i úpisu. 24. Ale když L. Domitius ucházeje se o konsulat veřejně hrozil, že provede jako konsul, čeho za své praetury nemohl, a že mu odejme vojsko, povolal Krassa i Pompeia do Luky,[28]) města své provincie, přiměl je, aby se proti Domitiovi o druhý konsulat ucházeli, a docílil pomocí obou, že mu bylo imperium prodlouženo na dalších pět let.[29]) Nabyv tím sebedůvěry, přidal k legiím, které dostal od obce, jiné na svůj náklad; jednu docela i z Gallů zaalpských utvořenou s názvem také gallským (nazývalať se Alauda = Chocholouš, Skřivan), již vycvičenou v kázni římské a ozbrojenou po římsku později právem občanským obdařil. A potom se nezdržel žádné příležitosti k válce ani k nespravedlivé a nebezpečné, napadaje tak dobře spojence jako nepřátelské a divoké národy a to v té míře, že se senat kdysi usnesl vypraviti poselstvo, které by poměry v obou Galliích prozkoumalo, a že někteří senatoři navrhovali, aby byl vydán nepřátelům. Ale ježto byly jeho podniky zdarem korunovány, dosáhl slavností děkovných i častěji i vícedenních, než kdy kdo. 25. Vykonal pak za devět let,[30]) v nichž byl velitelem vojska, asi toto:

Veškeru Gallii, která jest ohraničena hvozdy Pyrenejskými, Alpami a pohořím Gebennským, dále řekami Rýnem a Rhonou a má v obvodu 3,200 000 kroků, proměnil v provincii vyjma obce spojenecké a zasloužilé, a uložil jí každoroční poplatek čtyřiceti milionů sesterciů; Germány, kteří za Rýnem obývají, on první z Římanů napadl, vystavěv most přes Rýn, a zkrušil je velikými porážkami; udeřil i na Britanny dříve neznámé, přemohl je a uložil jim poplatek i rukojmí: při tolika šťastných výsledcích nezakusil nepřízně štěstěny více než třikráte: v Britannii, když mu loďstvo silnou bouří skoro zničeno, potom v Gallii, když potřena u Gergovie jedna jeho legie, a v končinách germánských, když legatové Titurcius a Aurunkuleius byli zaskočeni a pobiti. 26.

---

[28]) R. 56.
[29]) Od r. 54—49.
[30]) Mezi r. 58—49.

Průběhem téhož doby ztratil nejprve matku, pak dceru a nedlouho potom vnučku. Mezi tím, když byla obec pobouřena vraždou P. Klodia,[31] a senat se usnesl, aby byl zvolen jen jeden konsul, a to výslovně Gn. Pompeius, vyjednával s tribuny lidu, kteří jej za soudruha Pompeiovi určovali, aby navrhli raději lidu, by mu bylo dovoleno, ježto se právě imperium jeho už ke konci chýliti počíná, i nepřítomnému ucházeti se o druhý konsulat, aby nemusil k vůli vo'bám předčasně, a dokud válka nedokončena, z provincie odejíti. Jak toho dosáhl, nesl se v myšlenkách výše, a jsa pln nejlepších nadějí, neopomíjel nikomu prokazovati dobrodiní a služeb z prostředků obecných i soukromých. Z peněz za kořist stržených počal stavěti forum, jehož staveniště stálo přes 100,000.000 sesterciů. Národu slíbil zápasy šermířské a hody na oslavu památky své dcery, čehož před ním nikdo neučinil. Aby pak co největší touha po nich nastala, dal přípravy k nim, ač objednávky již u obchodníků učiněny, také ve vlastním paláci v hojnosti konati. Známé šermíře, od nichž diváci žádali zápasu na život a na smrt, dával násilně uchvacovati a pro sebe chovati. Nováčků svých necvičil ani v šermírnách ani skrze mistry šermířské, nýbrž v soukromých domech skrze římské rytíře, ba i senatory znalé šermu, úsilovně jich prose, což z listů jeho patrno, aby si vzali výcvik jednotlivců na starost a sami při cvičeních návod dávali. Legiím zdvojnásobil žold pro vždy. Obilí, kolikrátkoli byl dostatek, poskytoval jim bez míry a váhy, ba leckdy dal z kořisti každému muži po jednom otroku. 27. Aby si pak zachoval přátelství a dobrou vůli Pompeiovu, nabídl mu za choť Oktavii, vnučku své sestry, která byla provdána za G. Marcella, a pro sebe si vyžádal jeho dcery, zaslíbené již Faustovi Sullovi. Všechny však lidi kolem něho, ba i velkou část senatu si zavázal penězi půjčovanými bez neb jen na nepatrné úroky, a také muže z ostatních stavů, kteří buď na pozvání neb o své újmě k němu docházeli, zahrnoval přehojnými dary, ba nejen je, nýbrž i propuštěnce a otroky, každého z nich dle toho, jak který pánu neb patronu svému byl milý. Tenkráte byl on jediným a nejochotnějším útočištěm vinníků neb dlužníků neb marnotratné mládeže, ačli nedotírala na některé větší tíha zločinů neb dluhů, než aby jim od něho mohlo býti pomoženo. Těmto posledním říkal zcela otevřeně, že potřebují války občanské. 28. S nemenším úsilím vábil k sobě krále i provincie po celém okrsku zemském, nabízeje jedněm tisíce zajatých darem, jiným posýlaje pomocná vojska bez svolení senatu a národa, kam chtěli a kolikráte chtěli, a kromě toho okrášluje nejmocnější města Italie a obou Gallií i Hispanií, jakož i Asie a Hellady velkolepými stavbami; až konečně, když už tím byli všichni ohromeni a uvažovali, kam vše to směřuje, prohlásil konsul M. Klaudius ediktem, že chce jednati o životních zájmech obce, a navrhl v senatě, aby mu byl poslán před časem nástupce, ježto válka skončena a panuje pokoj, pročež má býti vítězné vojsko rozpuštěno; dále aby se při volbách nebralo na něho zřetele, ježto ho z platnosti zákona nevyňal později vlastně ani Pompeius. (Přihodilo se pak, že tento navrhuje zákon o právech úředníků, nevyňal nedopatřením ani Caesara v té stati, kterou se nepřítomní vylučovali z ucházení o úřad; teprve potom, když byl zákon již do kovu vryt a v archivu uschován, napravil svou chybu). Ale Marcellus nespokojiv se ani tím, že odnímal Caesarovi provincie a výsadu, navrhl také, aby se vzalo

---

[31]) R. 52.

právo občanské osadníkům, které po zákoně Vatiniově odvedl do Nového Koma, ježto jim bylo propůjčeno ze stranictví a proti předpisu. 29. Těmito věcmi Caesar jsa pobouřen a soudě, což prý od něho často bylo slýcháno, že *jest nesnadněji jej, prvního muže v obci, svrhnouti s prvního místa na druhé než s druhého na poslední*, kladl všemožný odpor dílem pomocí obstavy tribunské, dílem pomocí druhého konsula Servia Sulpicia. Když pak se i následujícího [32]) roku pokoušel G. Marcellus, který se stal po svém bratranci Markovi konsulem, o tytéž věci, zjednal si soudruha jeho Aemilia Paula a G. Kuriona, nejbouřlivějšího z tribunů, nesmírným množstvím peněz za své obhájce. Ale vida, že se od protivné strany vše nad míru urputně provádí, a že jsou již zvoleni noví konsulové, prosil senatu listem,[33]) aby dobrodiní národa nebyl zbavován, aneb aby také druzí vojevůdcové vojska svá rozpustili; spolehalť se na to, jak jest domněnka, že svolá snáze své staré vojáky, jakmile se mu zalíbí, než Pompeius své nováčky. S protivníky pak se umlouval, aby mu byly po propuštění osmi legií a Gallie zaalpské ponechány dvě legie a předalpská Gallie za provincii aneb jedna legie s Illyrikem, dokud se nestane konsulem. 30. Ale když senat nechtěl rozhodnouti, a odpůrcové odvětili, že žádné úmluvy stran obce s ním neučiní, přešel do přední Gallie, a odbyv krajské soudy, stanul v Ravenně, odhodlán jsa válkou stíhati, usnese-li se senat na něčem přísnějším proti tribunům, kteří ve prospěch jeho jednali.

Toto bylo mu ovšem záminkou k válce občanské; ale příčiny se uvádějí jiné. Gn. Pompeius aspoň říkával, že nemohl dokončiti staveb, jež započal, ani upokojiti očekávání národa, které stran příchodu svého vzbudil, a že proto pojal úmysl obrátiti všechno na ruby. Jiní praví, že se obával, aby nebyl nucen skládati počtu ze skutků, jež provedl za prvního svého konsulatu proti auspiciím a zákonům i obstavám tribunským, ježto prý M. Kato vícekráte prohlásil a to pod přísahou, že jej požene k zodpovídání, jakmile rozpustí vojsko, a ježto se všeobecně hlásalo, že se bude nucen tak jako Milo uprostřed vojska před soudem hájiti, vrátí-li se jako soukromník. Věc tuto činí pravděpodobnější Asinius Pollio, uváděje, že prý prohlížeje po bitvě farsalské padlé a zabité protivníky, toto do slova pronesl: „*To chtěli; po takových vítězstvích býval bych já G. Caesar odsouzen, kdybych se nebyl k vojsku o pomoc uchýlil*". Někteří se domnívají, že byl zhýčkán dlouhým vojevůdcovstvím, a proto změřiv své a svých nepřátel síly, použil příhodné doby k uchvácení vládní moci, po níž v mladém věku zatoužil. To měl, jak se zdá, na mysli i Cicero, když napsal ve třetí knize „O povinnostech," že měl Caesar vždy na jazyku verše Euripidovy, jež takto v překladě podává: [34])

„Neb máš-li právem zhrdnout, trůnu pro půvab
jen zhrdni jím; však v jiném poctivosti dbej".

---

[32]) R. 50.

[33]) 1. ledna r. 49.

[34]) Jsou to verše z Feničanek Euripidových:

εἴπερ γὰρ ἀδικεῖν χρή, τυραννίδος περὶ
κάλλιστον ἀδίκημα· τὰ δ᾽ἄλλα εὐσεβεῖν χρεών.

Překlad Ciceronův zní:

Nam si violandum est ius, regnandi gratia
violandum est; aliis rebus pictatem colas.

31. Když mu tedy zvěstováno, že obstava tribunů prohlášena za neplatnou, a oni sami z města uprchli, poslal hned tajně kohorty své napřed, aby se nějaké podezření nevzbudilo, byl přítomen s přetvářkou při veřejném divadle, zkoumal plán školy šermířské, již chtěl vystavěti, a účastnil se podle zvyku hlučné hostiny. Ale potom dal po slunce západu zapřáhnouti k vozu mezky od nejbližší stoupy a nastoupil cestu zcela tajně s průvodem nepatrným; když pak pochodně shasly, a on s cesty sbloudil, musil dlouho choditi, než konečně k ránu nalezl vůdce, s jehož pomocí stezkami nejneschůdnějšími pěšky vyvázl; dohoniv kohorty u řeky Rubikona, který tvořil hranici jeho provincie, zastavil se maličko a uvažoval, jak odvážnou hru podniká, načež se obrátil k okolostojícím a pravil: „Ještě teď jest návrat možný; ale překročíme-li tento mostek, pak bude třeba jen zbraní rozhodnouti". 32. Co ještě váhal, sběhla se tato událost. Jakýsi člověk, zvláštní velikosti a krásy, objevil se náhle na blízku, sedě a hraje na píšťalu; když pak se sběhli kromě přemnoha pastýřů i vojáci se svých stanovišť ho poslouchat a mezi nimi i trubači, uchopil jednomu polnici, skočil do řeky a zatroubiv mocnými zvuky k pochodu, kvapil na druhý břeh. Tu zvolal Caesar: „Pojďme, kam zjevení božské a nespravedlivost nepřátel nás volá. Kostky jsou vrženy". 33. A tak přepraviv vojsko, zavolal k sobě tribuny, kteří na útěku právě došli,[35]) a dovolával se ve shromáždění věrnosti vojínů se slzami v očích a šatem na prsou roztrženým. Má se za to, že slíbil každému i jmění rytířské; ale domněnka ta zaviněna nedorozuměním. Když totiž uprostřed řeči a pobídek častěji na prst levé ruky ukazuje ujišťoval, že i prsten svůj klidnou myslí bude obětovati, aby odplatil všem, jejichž pomocí své důstojnosti obhájí, pokládali ti, co byli v zadu, a jimž bylo snáze viděti řečníka než slyšeti, za skutečně pověděné, čeho se z pohledu domýšleli; roznesla pak se pověst, že jim slíbil právo nositi prsteny, jakož i po 400.000 sesterciů.

34. Pořádek a soubor jeho činů, jež potom vykonal, jest tento. Zmocnil se Picena, Umbrie a Etrurie a přijav L. Domitia, který byl ve zmatku nástupcem jeho jmenován a Korfinium obsadil, na milost, propustil jej, načež spěchal podél moře Adriatického do Brundisia, kam se konsulové s Pompeiem utekli, chtějíce se co nejdříve na druhou stranu přeplaviti. Pokusiv se jim všelikými překážkami v odjezdu zabrániti, ale marně, dal se na pochod k Římu, kdež vyzval senat k ochraně obce, napadl pak jádro vojska Pompeiova, které pod třemi legaty M. Petreiem, L. Afraniem a M. Varronem v Hispanii bylo, prohodiv napřed ke své družině, že jde k vojsku bez vůdce a odtamtud že se vrátí k vůdci bez vojska. A ačkoli byl obleháním Massilie, která před ním na pochodu brány zavřela, a největším nedostatkem obilí zdržován, přece si v brzku vše pokořil.[36]) 35. Odtud se vrátil do města, načež přitáhl do Macedonie a Pompeia, nesmírnými pevnostmi oblehaného po čtyry skoro měsíce, na konec v bitvě u Farsalu porazil[37]) a prchajícího do Alexandrie stíhal. Jakmile se o smrti jeho dověděl, pustil se s králem Ptolemaeem, jenž, jak viděl, i jemu úklady strojil, do války velmi nesnadné ani na místě ani

---

[35]) Byli to M. Antonius a Q. Kassius.

[36]) Během r. 49.

[37]) R. 48.

v čase příhodném, nýbrž v době zimní a uvnitř hradeb dobře zásobeného a čilého nepřítele, sám maje nedostatek všech věcí a jsa nepřipraven. Jsa vítězem přenechal království egyptské Kleopatře a mladšímu jejímu bratrovi, obávaje se učiniti z něho provincii, aby neposkytovalo jednou odvážnému správci, jemuž by se dostalo, prostředků k odboji. Z Alexandrie přešel do Syrie a odtud do Pontu, nutkán jsa k tomu zprávami o Farnakovi; tohoto, syna Mithridata Velkého, mnohými úspěchy, ježto tehdy válku za příznivých okolností vedl, velmi odvážného, porazil pátého dne po svém příchodu za čtyry hodiny po prvním spatření jediným útokem,[38]) často vzpomínaje štěstí Pompeiova, jenž si dobyl převelké slávy válečné na tak nebojovném druhu nepřátel. Potom porazil na hlavu Scipiona a Jubu,[39]) kteří se snažili zbytky strany v Africe vzkřísiti, Pompeiovy syny pak v Hispanii.[40]) 36. Ve všech těchto občanských válkách neutrpěl žádné porážky leč skrze legáty, z nichž G. Kurio zahynul v Africe, G. Antonius dostal se v moc nepřátel v Illyriku, P. Dolabella pak ztratil loďstvo v témž Illyriku a Gn. Domitius Kalvinus vojsko v Pontu. On sám bojoval vždy velmi šťastně a s výsledkem nikdy pochybným vyjma dvakráte: jednou u Dyrrhachia, kde byv odražen pronesl se o Pompeiovi nestíhajícím ho, že neumí vítěziti; podruhé v Hispanii, v poslední bitvě, kdež ze zoufalství nad šťastným výsledkem docela i na samovraždu pomýšlel.

37. Když byly války skončeny, triumfoval pětkráte: čtyrykráte po porážce Scipionově v témž měsíci, ale vždy po několika dnech, a pak ještě jednou po vítězství nad syny Pompeiovými. První a nejskvělejší triumf, jejž slavil, byl gallský, druhý alexandrijský, potom pontský, po něm dále africký a naposled hispanský, každý s jinou nádherou a výpravou. V den gallského triumfu se zlámala osa, když jel kolem Velabra, a on byl by málem s vozu spadl; dostoupil pak Kapitolia v moři světel, ano čtyrycet slonů po pravé i levé straně průvodu neslo svícny. Při pontském triumfu dal mezi ostatními vzácnostmi nésti také nápis sestávající ze tří slov: Přišel, spatřil, zvítězil (jsem), jenž neznačil skutků válečných jako ostatní nápisy, nýbrž rychlý konec války. 38. Legiím starých vojínů daroval z kořisti pro každého pěšáka mimo po 2000 sesterciů, které na počátku války občanské vyplatil, ještě po 24.000 sesterciů. Přidělil jim i pozemky, ale ne v souvislosti, aby nikdo z majitelů nemusil býti vypuzen. Národu rozdělil pro každého občana po 10 měřicích obilí a tolikéž librách oleje, jakož i po třech stech sesterciích, jež druhdy slíbil, k čemuž přidal po 100 sesterciích za čekání. Také zaplatil za všechny v Římě roční nájemné sahající do 2000 sesterciů, v Italii však jen do 500 sesterciů. K tomu přidal hody a rozdávání masa a po vítězství hispanském dvoje snídaní; soudě totiž, že první bylo vystrojeno skoupě a jeho štědrosti nepřiměřeně, poskytl po pěti dnech jiné, velmi štědré. 39. Hry pořádal rozmanité: zápasy šermířské, jakož i divadelní představení v každém okrese po celém městě a sice s herci všech jazyků, taktéž hry v cirku, zápasy athletů a námořní bitvu. Při zápase šermířském na foru zápasil také Furius Leptinus, pocházející z rodiny praetorské a Q. Kalpenus, druhdy senator a veřejný žalobce. Pyrrhichu [41]) tančili synové knížat asijských a bithynských. Při divadelním předsta-

[38]) R. 47.
[39]) R. 46 u Thapsu.
[40]) R. 45 u Mundy.
[41]) Tanec s meči.

vení hrál rytíř římský D. Laberius ve svém mimu[42]) a byv obdařen 500.000 sestercii a zlatým prstenem,[43]) odešel s jeviště přímo přes orchestru posadit se mezi 14 řad sedadel rytířských. O hrách v cirku, k nimž byla prostora cirku na obou stranách prodloužena a kolem celé dráhy příkop obehnán, závodili na čtverospřežích i dvojspřežích a přeskakovali v letu s koně na kůň nejurozenější jinochové. Troji[44]) dávaly dvě čety, jedna z větších, druhá z menších chlapců. Štvanice pořádány po pět dní a na konec bitva, již sváděly dva šiky po 500 pěších, 20 slonech a 30 jezdcích majíce. Aby se pak na větší prostoře mohlo bojovati, odstraněny mety a na jich místě zřízeny dva naproti sobě položené tábory. Athletové zápasili po tři dny ve stadiu zvláště k tomu cíli vystavěném v okrese na poli Martově. Bitvou námořní utkaly se dvoj- troj- i čtyrveslice loďstva syrského a egyptského na jezeře, jež v menší Kodetě[45]) vykopáno. K těmto všem závodům se sešlo odevšad tolik lidstva, že většina příchozích musila bydliti ve stanech postavených buď na ulicích neb na cestách, a že velmi mnoho lidí v tlačenicích umačkáno a o život připraveno, mezi nimi i dva senatoři.

40. Věnuje se potom upravení poměrů obecných, provedl opravu kalendáře již dávno vinou pontifiků, kteří měli právo vkládati přestupné měsíce a dny, tak zmateného, že ani obžinky nepřipadaly na léto, ani slavnost vinobraní na podzim; rok upravil dle oběhu slunce tak, aby měl 365 dní, a aby se po odstranění přestupného měsíce vkládal každého čtvrtého roku jeden den. Aby pak na příště mohl letopočet tím spíše novým prvním lednem počínati, vložil před listopad a prosinec dva jiné měsíce: a tak trval rok, v němž se tyto opravy prováděly, čítaje v to i měsíc přestupný, který jako obyčejně na tento rok připadal, patnácte měsíců. 41. Senat doplnil, patricie rozmnožil, počet praetorů, aedilů, quaestorů, jakož i nižších úředníků zdvojnásobil; občany od censorů sesazené neb výrokem soudců pro rejdy volební odsouzené opět povznesl. O volby se rozdělil s národem tak, aby, vyjma uchazeče o konsulat, voleni byli pro ostatní úřady z polovice ti, které bude chtíti národ, z polovice však ti, které on sám udá. A udával je v listech po tribuích posýlaných s tímto krátkým obsahem: „Diktator Caesar té a té tribui. Doporučuji vám toho a onoho, aby vašimi hlasy úřadu žádaného došel“. O úřady se ucházeti dovolil i synům proskribovaných. Soudy vrátil dvěma druhům soudců, totiž ze řádu rytířského a senatorského; aerarní tribuny, což byl druh třetí, zrušil.

Sčítání lidu neodbýval ani obvyklým způsobem ani na obvyklém místě, nýbrž dle ulic skrze majitele domů nájemných, a počet 320.000 lidí dostávajících obilí od obce, stenčil na 150 000; aby pak se nikdy nové bouře nemohly při sčítání lidu díti, nařídil, ať každoročně místo zemřelých příjemců obilí vylosuje praetor jejich nástupce z těch, kteří nebyli dosud v seznamech uvedeni. 42. Rozeslav pak 80.000 občanů do zámořských osad nařídil, aby vyprázdněné město dostatek mělo obyvatelů, ať žádný občan mající více než 20 a méně než 40 roků není déle z Italie vzdálen než 3 léta po sobě, ač-li není k tomu nucen vojenskou povinností, dále ať žádný syn

---

[42]) Fraška u lidu římského velmi oblíbená, jejíž hrubé deklamace přednášeny za posuňků, hry na flétnu a tance.

[43]) T. j. byl opětně povýšen do stavu rytířského, jejž vlastní hrou poskvrnil.

[44]) Závod koňský, o němž viz Verg. Aen. V, 575. a n.

[45]) Na pravém břehu Tibery.

senatorský, není-li v družině vojevůdcově neb průvodcem úředníkovým, neodchází do ciziny, a ať ti, kteří se zabývají chovem dobytka, nemají mezi pastýři méně než třetinu dospělých svobodníků. Dále obdařil všechny, kteří v Římě provozovali lékařství, jakož i učitele svobodných umění, právem občanským, aby se i sami rádi v městě zdržovali, i aby noví tam přicházeli. Ohledně dluhů rozptýlil naděje na nové dlužní knihy,[46]) jež byly často vzbuzovány, a nařídil konečně, aby dlužníci svým povinnostem vůči věřitelům dostáli, odhadnouce svůj majetek za tu cenu, v jaké ho před válkou občanskou nabyli, a odečtouce od jistiny dlužované to, co bylo buď jako úroky vyplaceno neb k jistině připočteno; tímto způsobem se skoro čtvrtina dluhů umořovala. Všecka družstva vyjma ta, která od starodávna stávala, rozpustil. Tresty na zločiny zvýšil; ježto pak se bohatí proto snáze dopouštěli zločinů, že mohli bez újmy na majetku odejíti do vyhnanství, pokutoval, jak píše Cicero, vrahy ztrátou celého majetku, ostatní polovicí. 43. Soudy prováděl velmi obětavě a přísně. Odsouzené pro vyděračství vylučoval i ze řádu senatorského. Sňatek bývalého praetora, který ženu rozvedenou s mužem hned za dva dny si vzal, zrušil, ač podezření cizoložstva bylo vyloučeno. Na cizí zboží cla ustanovil. Užívati nosítek, jakož i rouch nachových a perel nedovolil, leč určitým osobám a věkům a v určitých dnech. Zákon, zvláště výloh při hostinách se týkající, prováděl přísně, rozestavuje kolem trhu strážce, kteří by lahůdky proti zákazu koupené zabavovali a jemu donášeli, a posýlaje někdy liktory, ba i vojáky, aby předložená již jídla z večeřadla odnesli, jestli snad pozornosti strážců ušla.

44. Ohledně výzdoby a výpravy města, jakož i ochrany a rozšíření říše dělal den ze dne četnější a větší plány: především chtěl vystavěti Martův chrám tak velký, jako nikde není, na jezeře zavezeném a se zemí srovnaném, na němž pořádal námořní bitvu, a dále divadlo převeliké na svahu skály tarpejské; právo občanské chtěl upraviti dle určitého měřítka a z nesmírného a nespořádaného množství zákonů snésti to nejlepší a nejpotřebnější v několik málo knih; zříditi co největší veřejné knihovny řecké a latinské pod správou a péčí M. Varrona; vysušiti pomptinské bažiny; vypustiti Fucinské jezero; vystavěti silnici od Adriatického moře po hřebenu Apenninském až k Tibeře; prokopati Isthmus; skrotiti Dáky, kteří zaplavili Pontus a Thracii; potom začíti s Parthy válku z Malé Armenie, ale neodvážiti se rozhodného boje, pokud by jich dříve v potyčkách nezkusil.

Co takovéto věci konal a zamýšlel, překvapila jej smrt; ale prve než o té promluvím, nebude od místa vyložiti úhrnně vše, co se týče jeho postavy i podoby, jeho obleku i mravů, a nejinak i to, co se týče jeho vzdělání státnického a vojenského.

45. Postavy byl prý vysoké, pleti bílé, údů oblých, obličeje poněkud plnějšího, očí černých a živých a zdraví stálého až na to, že v posledních letech náhle omdléval a i ve snu se lekal. Také byl dvakráte při úřadování zachvácen padoucnicí. V péči o krásu tělesnou byl příliš úzkostliv, takže se dával nejen pilně stříhati a holiti, nýbrž i, jak se mu někteří posmívali, chloupky na těle si vytrhávati; ohyzdnou pleš pak velmi těžce nesl, ježto byl pro ni často terčem úštěpků posměvačům. Proto si navykl řídnoucí vlasy s temene do předu sčesávati a ze všech

[46]) T. j. na zrušení dluhů.

poct od senatu a národa mu ustanovených nepřijal a neosobil si žádné raději, než právo nositi stále věnec vavřínový.

I šatstvem byl prý nápadný; nosilť tuniku se širokým nachovým pruhem a s dlouhými rukávy třepením opatřenými a nebyl nikdy jinak opásán leč nad oním pruhem a sice pásáním poněkud volným. Odtud prý vyplynul výrok Sullův, jímž častěji optimáty napomínal, aby se před oním nedbale opásaným hochem měli na pozoru. 46. Nejprve bydlil v Subuře ve skrovném paláci; potom však, co se stal nejvyšším knězem, v obecném paláci na Svaté cestě. Čistoty a úpravnosti v příbytku dbal velice, jak mnozí vypravují: letohrádek na jezeře Nemorenském počatý od základů a dostavený s velikým nákladem, sbořil prý celý, ač byl dosud nepatrným občanem a zadlužen, ježto neodpovídal úplně jeho vkusu; na výpravách vozil s sebou vzácný mramor a mosaikové podlahy; 47. do Britannie prý se vydal za perlami, jichž velikost mnohdy sám srovnával a váhu vlastní rukou zkoumal; drahokamy, nádoby uměle pracované, sochy a malby starobylé si opatřoval vždy velmi náruživě; otroky vzdělanější a vycvičenější kupoval za nesmírnou cenu, za niž se i sám tak stydíval, že ji do účtů zakazoval zapisovati; 48. v provinciích hodovával prý stále o dvou stolech, z nichž při jednom stolovali důstojníci a učení Řekové, při druhém občané římští s urozenějšími provinciály. Pořádek domácí zachovával v malých i důležitějších věcech tak svědomitě a přísně, že uvrhl kdysi do vězení pekaře, jenž jiný chléb spolustolovníkům tajně podával než jemu; propuštěnce, jenž mu byl velmi milý, potrestal trestem smrti pro cizoložství s chotí rytíře římského, ač nikdo stížnosti nevedl.

53. Že v pití vína byl velmi střídmý, toho ani nepřátelé nezapírají. Jest výrok M. Katona „že Caesar jediný ze všech přikročil ve stavu střízlivém k tomu, aby zničil svobodu obce. V pokrmech byl zajisté dle G. Oppia tak málo vybíravý, že prý samojediný při kterési příležitosti, když starý olej místo čerstvého od hostitele nabízený ostatní odmítli, tím více si ho vzal, aby se nezdálo, že pokládá hostitele za nedbalého neb hloupého. 54. Nezištnosti však neosvědčil ani ve vojenských ani v občanských úřadech. Jak aspoň někteří v Pamětech svých dosvědčili, dožebrával se jako místodržitel v Hispanii na spojencích peněz, aby mohl zaplatiti své dluhy, a vydrancoval některá města lusitanská jako nepřátelská, ač se nevzpírala jeho rozkazům a brány před ním otevřela. V Gallii loupil svatyně a chrámy bohů dary přeplněné a bořil města častěji pro kořist než pro vinu jejich; tím se stalo, že měl nadbytek zlata a mohl prodávati libru za 3000 sesterciů v Italii i v provinciích.[47]) Za prvního svého konsulátu ukradl 3000 liber zlata z Kapitolia a uložil tam tolikéž pozlacené mědi. Spolky a království prodával, takže jediného Ptolemaea[48]) ošidil svým a Pompeiovým jménem o 6000 talentů. Později však zcela zjevnými loupežemi a svatokrádežemi hradil výlohy na války občanské a náklad na triumfy i slavnosti.

55. Slávou řečnickou a vojenskou se vyrovnal mužům nejznamenitějším aneb je i předčil. Po obžalobě Dolabelly byl čítán bez rozpaků k prvním řečníkům. Praví zajisté Cicero k Brutovi, vypočítávaje řeč-

[47]) Cena 1 libry zlata obnášívala 4000 sesterciů.

[48]) Ptolomaea Auleta, jejž Alexandrijští vypudili, ale římský správce Syrie A. Gabinius v dorozumění s Caesarem zase na trůn dosadil r. 55 př. Kr.

níky, že nevidí, komu by měl Caesar ustoupiti, a dodává o něm, že vládne vybraným a jasným, ba velkolepým a ušlechtilým jakýmsi způsobem výrazu; a Korneliu Nepotovi takto o něm napsal: „Jakže? Kterému z těch řečníků, kteří se ničím jiným nezabývali, dáš přednost před ním? Kdo oplývá myšlénkami buď duchaplnějšími neb hojnějšími? Kdo slohem ozdobnějším a vybranějším?“ Ve výmluvnosti obral si za vzor, jak se zdá, aspoň ještě jako jinoch Caesara Strabona, z jehož řeči, která má nadpis „Za Sardy“ přeložil do slova některé části do své divinace. Mluvil pak prý hlasem zvučným, s pohyby a posuňky ohnivými, nikoli bez půvabu. Některé řeči zanechal napsané, a mezi těmi se uvádějí leckteré omylem. O řeči „Za Q. Metella“ soudí ne neprávem Augustus, že byla spíše vydána od písařů, kteří ji napsali nedobře slov jeho sledujíce, než od něho samého; nalezámť v některých opisech, že ani neměla nadpisu „Za Metella“, nýbrž „kterou napsal Metellovi“, ačkoli jest v ní Caesar mluvící osobou a hájí Metella i sebe proti výtkám společných žalobníků. Také řeči „k vojínům v Hispanii“ nepokládá týž Augustus za jeho; řeč ta se uvádí dvojí: jedna, jakoby byla před první bitvou proslovena, druhá před druhou, před níž, jak dí Asinius Pollio, neměl Caesar pro náhlý vpád nepřátel ani času k řečnění. 56. Zanechal i „Paměti“ o svých válkách, totiž o válce gallské a o válce občanské s Pompeiem. Ale spisovatel války alexandrijské, africké a hispanské je nejistý: jedni jmenují Oppia, druzí Hirtia, který také poslední a nedokončenou knihu o válce gallské doplnil. O „Pamětech“ Caesarových pronáší Cicero v témž Brutu toto: „Napsal Paměti a sice velmi cenné; jsou jednoduchy, správny, půvabny a vší ozdoby tak jako šatu prosty; ale chtěje, aby druzí dějepisci měli připravenu látku, z níž by mohli čerpati, zavděčil se snad lidem nejapným, kteří budou chtíti ony věci kudrlinkami vyšňořovati, rozumné lidi aspoň od psaní odstrašil“. O týchž Pamětech hlásá Hirtius takto: „Tak je všichni jednohlasně chválí, že se zdá jimi spíše odňata než podána látka spisovatelům. Ale větší jest obdiv můj nad tímto dílem než druhých; neboť druzí vědí, jak dobře a bezvadně je sepsal, já však také, jak snadno a rychle“. Asinius Pollio soudí, že jsou složeny málo svědomitě a nikoli bez porušení pravdy, ježto Caesar přemnohým věcem od jiných vykonaným bez rozvahy uvěřil a přemnoho svého buďto úmyslně neb ze zapomětlivosti nesprávně vydal; myslí pak, že by je byl přepsal a opravil. Také zanechal dvě knihy „O analogii“ a tolikéž pod názvem „Anticatones“ a kromě toho báseň, jež má nadpis „Iter“. Z těch napsal první dvě knihy při přechodu přes Alpy, když se z přední Gallie po odbytí soudů krajských vracel k vojsku, druhé v době bitvy u Mundy; poslední pak na cestě od města do zadní Hispanie, již vykonal za 24 dny. Také jsou zachovány jeho listy k senatu, jimž on první jak se zdá, dal podobu denníka po listech složeného, kdežto dříve je posýlávali konsulové a vůdcové na celém archu jen po jedné straně napříč napsané. Máme od něho i listy k Ciceronovi, taktéž ke přátelům o věcech domácích, v nichž psal, bylo-li třeba tajnost zprávy zabezpečiti, pomocí značek t. j. s písmeny tak seřaděnými, že nebylo možno žádného slova z nich složiti: chtěl-li by je někdo rozluštiti a přečísti, nechť zamění čtvrté písmě abecedy, to jest *d* za *a* a podobně i ostatní. Uvádějí se některé jeho spisy z let chlapeckých a jinošských, jako

„*Chvála Herkula*“, trágoedie „Oedipus“ a také „*Dicta collectanea*“: tyto všechny zakázal Augustus uveřejniti listem nad míru stručným a jednoduchým, poslaným Pompeiu Makrovi, jemuž svěřil uspořádání knihoven.

57. Zacházeti se zbraní a jezditi na koni uměl výborně a v pracích byl neuvěřitelně otrlý. Na pochodu jezdíval napřed někdy na koni, častěji však chodíval pěšky s hlavou nekrytou, ať slunce pražilo, neb déšť se lil; nejdelší cesty vykonával s neuvěřitelnou rychlostí, bez zavazadel, na najatém voze,[49]) stotisíc kroků denně; byly-li řeky v cestě, přeplaval prostě neb pomocí nadmutých měchů, takže často předhonil své posly. 58. Na výpravách nejisto byl-li opatrnější neb odvážlivější; vojska nevedl nikdy cestami k úkladům způsobilými, jestliže neprohlédl celé krajiny; ani do Britannie nepřeplul, dokud dříve neprozkoumal osobně přístavů i způsobu plavby, i jaký jest přístup k ostrovu tomu. Tytýž když mu bylo zvěstováno, že tábor v Germanii jest obklíčen, pronikl hlídkami nepřátelskými v gallském obleku ke svým. Od Brundisia se přeplavil do Dyrrhachia za zimní bouře středem nepřátelského loďstva, a když vojsko, jemuž následovati byl kázal, příliš dlouho váhalo, a on častokráte pro ně nadarmo poslal, vstoupil konečně samoten na maličkou loďku tajně v noci s hlavou zahalenou a nepověděl dříve, kdo jest, ani nedovolil kormidelníkovi ustoupiti nepříznivé povětrnosti, dokud ho vlny téměř nepohřbily. 59. Ani žádnými ohledy náboženskými se nedal zdržeti neb odstrašiti od nějakého podniku. Když mu uteklo při oběti obětní zvíře, neodložil výpravy proti Scipionovi a Jubovi. Upadnuv při vystupování z lodě, pravil, obraceje zlé znamení na dobrou stránku: „*Už tě mám, Afriko!*“ Aby uvedl v posměch věštby, dle nichž jméno Scipionův prohlašováno za šťastné a z vůle osudu za nepřemožitelné v této provincii, choval u sebe v táboře nejopovrženějšího člena z rodu Scipionův, jenž měl pro potupný život příjmí Salvito.

60. Bitvy sváděl nejen, když měl určitý plán, nýbrž i kdykoli se příležitost naskytla, ba často hned na pochodu a někdy za nejhoršího počasí, kdy každý nejméně na to pomyslil, že hne táborem; teprve v dobách posledních se stal v bojovnosti své váhavějším soudě, že smí tím méně své štěstí v sázku dávati, čím častěji zvítězil, a že ničeho tak velkého vítězstvím nezíská, jako by mohl ztratiti porážkou. Žádného nikdy nepřítele neporazil, aby ho zároveň nezbavil tábora: a tak nedopřával žádného útočiště poděšeným. V pochybném boji odstraňoval koně a sice především svého, aby odnětím pomůcky k útěku nastala tím větší nutnost vytrvati. 61. Měl pak koně zvláštního, s nohami skoro lidskými a s kopyty rozštěpenými na způsob prstů; když se mu vylíhl, a haruspikové prohlásili, že znamená pro pána svého vládu nad celým světem, opatroval jej s velikou péčí a vsedl naň první, neboť kůň jiného jezdce nestrpěl; tomu podobného zasvětil později před chrámem Venuše Roditelky. 62. Šik utíkající uvedl často sám opět v pořádek překáženje utíkajícím, zadržuje jednotlivce, hlavu jim otáčeje a proti nepříteli obraceje;

---

[49]) Na delších silnicích bývaly zřízeny od soukromníků stanice, na nichž bylo možno vyměňovati si vůz i koně pro další cestu; a takovýchto soukromých pošt používal Caesar, aby s neobyčejnou rychlostí, 100 římských mil denně, vykonával své cesty.

a byli často zajisté tak poděšeni, že mu na př. kdysi orlonoš, jejž chtěl zastaviti, hrotem praporu pohrozil, jiný mu zase nechal prapor v ruce, když jej zdržoval. 63. Avšak nedokazujtež jeho neohroženosti jen tyto menší případy, nýbrž i vážnější. Když poslal po bitvě u Farsalu vojsko napřed do Asie a sám plul na převozné lodici užinou hellespontskou, nedal se na útěk před L. Kassiem, stoupencem strany protivné, jenž se s desíti válečnými koráby před ním objevil, nýbrž přirazil na blízko něho a sám jej vyzval, ať se vzdá, načež jej prosícího o milost přijal k sobě. 64. V Alexandrii byl při útoku na most vehnán náhlým výpadem nepřátel na člun, a když se více jiných tamtéž vrhalo, skočil do moře a plovaje dvě stě kroků, pronikl k nejbližší lodi, levici maje stále pozdviženu, aby se zápisky, jež držel, nepromočily, a plášť v zubech za sebou vleka, aby se odění vojevůdcovského nezmocnil nepřítel.

65. Vojínů necenil ani dle dobrých mravů ani dle pěkné postavy, nýbrž jen dle statečnosti a nakládal s nimi se stejnou přísností jako shovívavostí. Neboť nedržel jich na úzdě vždy a všude, nýbrž když nepřítel na blízku byl: tehdy vymahal zvláště přísnou kázeň, takže nemusil času ani k pochodu ani k bitvě oznamovati, nýbrž mohl je připravené a k boji odhodlané v každém okamžiku náhle vyvésti, kam chtěl. A činíval to také často bez příčiny, zvláště za deštivých a svátečních dnů. Ob čas jich totiž vyzývaje, aby pozor na něho měli, dával se náhle za dne neb v noci na pochod a zrychloval jej, aby opozdilce unavil. 66. Poděšených pověstmi o vojsku nepřátelském neposiloval, zapíraje neb zmenšuje, nýbrž naopak zvětšuje a přilhávaje. Tak když očekávaný příchod Jubův budil mezi nimi postrach, svolal je do shromáždění a pravil: „Vězte, že v několika maličko dnech přijde král s desíti legiemi, třiceti tisíci jezdců, sto tisíci lehkooděnců a třemi sty slonů. Pročež přestaňte někteří dále vyzvídati a vymýšleti a věřte mně, neboť já to z bezpečného pramene vím: sice je na nejchatrnější loď naložím a směrem jakýmkoli pustím na moře".

67. Provinění všech ani si nevšímal, ani jich dle velikosti netrestal, nýbrž jsa nad míru přísným stihatelem a mstitelem sběhů a buřičů, shovíval ve věcech ostatních. Ba někdy jim po velké a vítězné bitvě odpouštěl povinné práce a povoloval jim naprostou nevázanost říkávaje, „že jeho vojínové dovedou i v rukavičkách dobře bojovati",[50]) ve shromáždění jich neoslovoval „vojínové", nýbrž lichotivějším názvem „spoluvojínové" a strojil si je tak velice, že jim dával postříbřené a pozlacené zbraně jednak pro zevní lesk, jednak aby je ze strachu před ztrátou tím pevněji v boji třímali. Miloval je také tak, že uslyšev o porážce Tituriově nechal si růsti vousy a vlasy a nedal jich dříve oholiti a ostříhati, dokud jí nepomstil. Tímto způsobem si zjednal vojsko i slepě oddané i velmi statečné. 68. Když počal občanskou válku, nabídli mu setníci každé legie ze svých úspor po jednom jezdci a všichni vojínové službu zadarmo, bez obilí i žoldu, ježto bohatší přijali na sebe starost o chudší soudruhy. A nikdo vůbec v tak dlouhé době od něho neodpadl, naopak

[50]) V textu stojí „unguentati", což značí „namaštění, voňavými mastmi vypravení" jako k hostině. Smyslu slova toho ve výroku Caesarově odpovídá v naší době příslovečně užívaný výraz „v rukavičkách", ze kteréžto příčiny jsme jej pro překlad vyvolili.

přemnozí byvše zajati, odmítli život nabízený pod podmínkou, budou-li proti němu bojovati; hlad a ostatní nesnáze snášeli nejen, když byli obleháni, ale i když sami jiné obléhali, tak trpělivě, že Pompeius spatřiv kdysi v opevněních Dyrrhachijských druh chleba bylinného,[51]) jímž se živili, vyhrkl, že vede se zvěří válku, a rozkázal jej hbitě odstraniti a nikomu neukazovati, aby otrlost a houževnatost nepřátel nezlomila mysli jeho vojínů.

S jakou statečností bojovali, toho jest důkazem, že jednou po nepříznivém boji u Dyrrhachia sami žádali za své potrestání, takže veliteli zbývalo spíše útěchy jim dodati než je potrestati. V ostatních bitvách zvítězili snadno nad nesčíslnými voji nepřátelskými, ač počet jejich byl na mnohých stranách mnohem skrovnější. Konečně jediná kohorta šesté legie hájíc tvrze, odolávala po několik hodin čtyrem legiím Pompeiovým, ač byla téměř celá zprobodána množstvím nepřátelských šípů, jichž nalezeno uvnitř náspu sto třicet tisíc. A není se čemu diviti, přihlédneš-li ke skutkům jednotlivců jako setníka Kassia Scaevy neb vojína G. Acilia, o jiných nemluvě. Scaeva, ač mu vyraženo oko, probodeno stehno i rámě, a štít 120 ranami proklán, ubránil brány svěřené tvrze. Acilius pak v námořní bitvě u Massilie chytil záď lodě nepřátelské pravicí, a když mu uťata, skočil do lodě, jakoby napodoboval pamětihodný onen příklad Kynegirův u Řeků,[52]) a hnal štítem protivníky před sebou.

69. Vzpoury za 10 let válek gallských nedopustili se vůbec žádné, za občanských několika, ale že se zase rychle k poslušnosti vrátili, nedocíleno tak povolností vůdcovou, jako vážností. Neboť nepovolil nikdy vzbouřeným, nýbrž vždy se jim přímo na odpor postavil, ba u Placentie propustil celou 9. legii s potupou ze služby, ač byl Pompeius ještě ve zbrani, a jen nerad ji po dlouhých a pokorných prosbách přijal na milost, ale ne dříve, dokud nebyli vinníci potrestáni. 70. Když pak v Římě žádali vojínové 10. legie za velikých pohrůžek a svrchovaného nebezpečí pro město za propuštění a výslužné, ač válka tehdy v Africe zuřila, neváhal ani před ně předstoupiti, ač mu to přátelé zrazovali, ani jich propustiti; ale jediným slovem, jímž je nazval „Quirity“ místo „vojíny“, změnil je tak snadno a obrátil, že mu ihned odpověděli, že jsou vojíny, a sami ho proti jeho vůli do Afriky následovali; než i tak pokutoval nejspurnější třetinou kořisti a slíbených pozemků.

71. Svědomitosti a spolehlivosti vůči svěřencům se mu ani za mládí nenedostávalo. Tak hájil Masinthu, jinocha urozeného, proti králi Hiempsalovi tak rázně, že vjel v hádce do vousů králeviči Jubovi, a když onen prohlášen poplatným, vyrval jej těm, kteří jej měli odvléci, a dlouho u sebe skrýval; potom ubíraje se po praetuře do Hispanie, odvezl jej uprostřed čestného průvodu a liktorů na svých nosítkách.

72. Ke přátelům se choval vždy s tak velkou vlídností a ochotou, že na př. G. Oppiovi, který jej doprovázel na cestě lesem a náhlou chorobou byl zachvácen, přenechal jedinou tam světničku v hospůdce a sám přenocoval na zemi pod širým nebem. Jsa na vrcholu své moci, povznesl některé muže nízkého původu k nejvyšším hodnostem, a když mu to bylo zazlíváno, prohlásil otevřeně, kdyby byl s pomocí zákeřníků a vrahů své důstojnosti obhájil, že by se i k nim stejně vděčným ukázal.

---

[51]) Srvn. Caes. B. C. III. 48.

[52]) V bitvě u Marathonu; viz Herod. VI. 114.

73. Naopak nepojal nikdy tak velké nenávisti k nikomu, že by jí zase rád za dané příležitosti nemohl odložiti. G. Memmiovi, na jehož velmi ostré řeči s nemenší prudkostí písemně odpověděl, pomáhal brzy po té při ucházení se o konsulát. G. Kalvovi, který vydal na něho potupné epigrammy, ale později vyjednával skrze přátele o smír, dopsal sám napřed. Valeria Katulla, od něhož mu učiněna, jak se sám přiznával, veršíky na Mamurru ostuda pro vždy, pozval ještě téhož dne, v němž ho prosil za odpuštění, k hostině a pohostinství otce jeho používal dále, jak byl uvykl. 74. Ale i ve mstě se nesla jeho povaha velice k mírnosti, a tak když dostal loupežníky, od nichž byl zajat, ve svou moc, dal je, ježto byl napřed přísahal, že je na kříž přibije, nejprve zabiti a pak teprve na kříž přibiti. Korneliu Fagitovi, jehož nočním nástrahám druhdy, jsa nemocen a skrývaje se, aby se nedostal v moc Sullovu, jen stěží úplatkem unikl, nebyl nikdy schopen uškoditi; otroka Filemona, písaře svého, který slíbil nepřátelům, že jej shladí jedem se světa, nepotrestal přísněji než prostou smrtí. Když byl volán za svědka proti P. Klodiovi, svůdci manželky své Pompeie a obviněnému z téže příčiny, pro zneuctění náboženských obřadů, tvrdil, že neví o tom ničeho, ač i matka jeho Aurelie i sestra jeho Julie spolehlivě týmž soudcům všechno vypověděly; byv pak otázán, proč tedy zapudil od sebe manželku, odvětil: „Poněvadž myslím, že na mojich domácích nemá lpěti nejen zločin, ale ani podezření". 75. Umírněnost však a shovívavost podivuhodnou osvědčil jak v průběhu, tak i po vítězném skončení války občanské. Kdežto Pompeius ohlašoval, že bude pokládati každého za nepřítele, kdo bude při obraně obce scházeti, dal on prohlásiti, že všichni nestranní mu budou platiti za stoupence. Těm pak všem, jimž propůjčil na doporučení Pompeiovo hodnosti, poskytl možnost k tomuto přejíti. Když se u Illerdy [53]) počalo vyjednávati o vzdání, a mezi oběma stranami nastaly přátelské styky, Afranius pak a Petreius dali z náhlé lítosti nad tím zadržeti uvnitř tábora Caesarovy vojíny a pobiti, nebyl s to, aby spáchanou vůči sobě věrolomnost stejným splatil. V bitvě farsalské rozkázal, aby bylo šetřeno občanů, a potom dovolil každému ze svých zachrániti jednoho nepřítele, kterého bude chtíti. I shledává se, že nikdo nezahynul leč v bitvě, vyjma ovšem Afrania, Fausta a mladého L. Caesara; ba jest domněnka, že se svolením jeho nebyli utraceni ani tito, ač oba prvnější dosáhše milosti opět proti němu bojovali, L. Caesar pak dal ukrutně za všelikých muk povražditi jeho propuštěnce a otroky, ba i šelmy ke hrám pro lid připravené pobiti.[54]) Konečně dovolil ke konci svého života vrátiti se do Italie všem těm, jimž byl dosud neodpustil, a zastávati hodnosti občanské i vojenské; ba vystavěl i znova sochy L. Sully a Pompeia lidem rozmetané; a jestliže později něco vážnějšího proti němu zamýšleno neb mluveno, hleděl tomu raději předejíti než trestati. Tak nestíhal ani odkrytých spiknutí ani schůzek nočních dále, leč že oznámil ediktem, že jsou mu známy, a když někteří zle o něm mluvili, spokojil se výstrahou ve veřejném shromáždění, aby přestali; klidnou myslí snesl také, když nanejvýš utrhačným spiskem A. Caeciny a zlolajícnými básněmi Pitholaovými bylo rozdíráno jeho dobré jméno.

76. Ale více váží přece ostatní jeho skutky a výroky, takže se soudí, že nadužíval vladařské moci a právem byl zavražděn. Přijímalť

[53]) Město v Hispanii; událost tato spadá do r. 49.
[54]) Stalo se to po přechodu Cesarově přes Rubikon; L. Caesar byl syn řečníka J. Caesara Strabona (viz kap. 55.).

zajisté nejen přílišné pocty: stálý konsulat, ustavičnou diktaturu a dozor nad mravy, mimo to jméno „Imperator“, příjmí „Otec vlasti“, postavení sochy mezi sochami králů a trůn v orchestře; nýbrž dovolil také, aby byly pro něho odhlasovány i vyšší pocty, než pro důstojnost člověka slušno: zlaté křeslo v kurii a na soudním tribunale, vůz [55] a nosítka o průvodě cirkem, chrámy, oltáře, sochy vedle soch bohů, poduška, flamen,[56] Luperkové [57] a název měsíce dle jeho jména; ba nebylo úřadů, jichž libovolně nepřijímal a nerozdával. Třetí a čtvrtý konsulat zastával jen dle jména, maje dosti na moci diktatorské, jež byla zároveň s konsulaty pro něho usnesena, a v obou letech dosazoval za sebe dva konsuly pro tři poslední měsíce v roce, takže za celou dobu nekonal jiných voleb mimo plebejských tribunů a aedilů, a místo praetorů zavedl praefekty, kteří by za jeho nepřítomnosti vyřizovali městské záležitosti. Když pak 31. prosince náhlou smrtí konsula uprázdněn tento úřad, zadal jej kterémusi žadateli na několik zbývajících hodin. S toutéž libovůlí, nedbaje zvyků zděděných, rozdával úřady na více let, udělil desíti bývalým praetorům odznaky konsulské a přijal do senatu lidi nově obdařené právem občanským, mezi nimi i několik polobarbarských Gallů. Kromě toho svěřil správu mincovny a veřejných důchodů svým vlastním otrokům. Vrchní velení nad třemi legiemi, jež v Alexandrii ponechával, odevzdal svému souložníku, synu svého propuštěnce Rufina.
77. Neméně zpupné výroky pronášel zcela veřejně, jak T. Ampius píše, že svobodná obec jest holé nic, že to název jen bez masa a krve. Že Sulla neznal abecedy (politické), ježto se vzdal diktatury. Lidé prý musí již rozvážlivěji s ním mluviti a pokládati za zákon, co řekne. Ano tak daleko pokročil ve zpupnosti, že odpověděl, když haruspex kdysi při oběti oznamoval, že vnitřnosti jsou zlověstné a bez srdce, že budou blahověstnější, až jen bude chtíti; a že netřeba to pokládati za zlé znamení, schází-li dobytčeti srdce.

78. Ale hlavně roznítil proti sobě nesmiřitelnou a zhoubnou nenávist následujícím jednáním: Když se k němu blížili všichni senatorové, velmi četná a čestná usnesení přinášejíce, přijal je v předchrámí Venuše Roditelky sedě. Někteří se domnívají, že byl zadržen Korneliem Balbem, když se pokoušel povstati, jiní, že se nejen o to nepokusil, ale i nevlídným pohledem pohlédl na G. Trebatia napomínajícího jej, ať povstane. Tento jeho skutek zdál se býti tím nesnesitelnější, že sám při svém triumfu, když jel kolem stolic tribunských, a jediný ze sboru tribunů, totiž Pontius Aquila, před ním nepovstal, tak se rozhněval, že vykřikl: „Nuže Aquilo, tribune, žádej ode mne zpět svobody obce“, a potom více dní po sobě, cokoliv a komukoli sliboval, činil tak neustále s výhradou: „ač-li jen Pontius Aquila dá svolení“.
79. Po této tak velké potupě zhrzeného senatu následoval čin daleko zpupnější. Když se totiž o slavnostech latinských vracel do města, a za nesmírného, nebývalého jásotu národa položil kdosi ze zástupu na jeho sochu vavřínový věnec s bílou páskou napřed přivázanou, a tribuni lidu Epidius Marullus a Caesetius Flavus rozkázali pásku s věnce strh-

[55]) T. j. vůz takový, na jakém jen sochy bohů o průvodě cirkem vozívány; jako tyto měla býti i jeho socha vozena.

[56]) T. j. zvláštní kněz, jako měli bohové Juppiter, Mars a Quirinus.

[57]) Ke dvěma dosavadním družstvům Luperků přibyli Luperkové julští jako družstvo třetí.

nouti a člověka toho v pouta uvrci: obořil se prudce na tribuny a sesadil je s úřadu, těžce nesa, buď že nevhodně vzbuzena upomínka na království, aneb, jak říkal, že odňata mu sláva odmítnouti královskou poctu. Ale nedovedl již od této doby zabrániti zlé výčitce, že baží po jméně krále, ač lidu jakožto krále jej pozdravujícímu odpověděl, že jest Caesarem, ne králem, a ač odmítl na foru při slavnosti Luperkalií diadem, který konsul Antonius vícekráte ke hlavě jeho přiblížil, a poslal jej Jovovi Přelaskavému Převelikému na Kapitolium. Ba roznesly se i rozmanité pověsti, jako: že přesídlí do Alexandrie neb do Jlia a přenese tam zároveň veškeru moc říše z Italie, odvody vysílené, správu města pak že přenechá přátelům; že v příštím zasedání senatu navrhne L. Kotta, jeden z patnácti mužů, aby byl Caesar nazván králem, ježto v knihách sibylliných stojí, že Parthové mohou jedině od krále býti přemoženi. 80. To pohnulo spiklence uspíšiti umluvený skutek, aby nemusili projeviti souhlasu.

Proto spojili všechny porady, dříve po různu konané, na nichž často dva neb tři podíl brávali, v jedno, neboť se již ani sám národ netěšil z přítomných poměrů, nýbrž tajně i veřejně reptal proti tyranidě a toužil po osvoboditelích. Tak když byli cizinci přibráni do senatu, vyvěšeno oznámení: „Nařizuje se úředně:[58]) ať se nikdo neodváží ukázati novému senatoru cestu ke kurii!“ a tento popěvek se zpíval všeobecně:

„Gally Caesar ke triumfu vede, vede v kurii.
Gallové své spodky svlékli, nachový lem oblekli“.

Když Q. Maximus, konsul na tři měsíce dosazený, vcházel do divadla, a liktor podle zvyku volal: Pozor! vzkřiknuto ode všech, že není konsulem. Po sesazení tribunů Caesetia a Marulla nalezeno při nejbližších volbách mnoho lístků, jimiž byli voleni za konsuly. Na sochu L. Bruta napsal kdosi: „Kéž bys žil!“ Rovněž na sochu samého Caesara:

„Brutus, ježto krále vyhnal, konsulem se prvním stal:
tento, ježto konsuly zas vyhnal, králem teď se stal“.

Spiklo pak se proti němu více než 60 mužů, a hlavami spiklenců byli G. Kassius a M. i D. Brutus. Nejprve byli na rozpacích, mají-li jej o komitiích, až bude tribue ke hlasování vyvolávati, rozdělíce si úlohy, s mostu shoditi a dole chytiti i zabiti, aneb na Svaté cestě či při vchodu do divadla přepadnouti: když pak byl senat svolán na 15. března do kurie Pompeiovy, dali snadno přednost času i místu tomuto.

81. Avšak Caesarovi byla předpovídána hrozící záhuba neklamnými znameními. Nemnoho měsíců před jeho smrtí přišlo se v osadě kapujské, když osadníci po zákoně julském tam usídlení rozkopávali staré hroby za příčinou stavby hospodářských budov a prováděli to tím horlivěji, ježto při hledání nacházeli hojnost starobylých nádob, na desku kovovou v náhrobku, v němž prý byl pohřben Kapys, zakladatel Kapue, a ta byla popsána řeckým písmem i slovy tohoto obsahu: „Až budou objeveny kosti Kapyovy, padne potomek Julův rukama pokrevných příbuzných a brzy potom bude pomstěn velkými pohromami Italie“. Věc tuto — aby jí nepokládal nikdo za bajku neb smyšlenku — dosvědčuje Kornelus Balbus, nejdůvěrnější přítel Caesarův. V posledních dnech svých se dověděl

[58]) Lat. „bonum factum“, kterážto slova byla obvyklou formulí na začátku ediktů. —

Caesar, že se stáda koní, jež zasvětil při přechodu řeky Rubikona bohům a pustil na svobodu beze strážce, nechtějí pranic píce dotknouti a hojné slzy roní. Při oběti ho napomenul haruspex Spurinna, ať se má na pozoru před nebezpečím, které nedá na sebe čekati déle než do 15. března. V den pak před 15. březnem přiletěl čížek s vavřínovou ratolístkou na kurii Pompeiovu a byl tamtéž od všelikého ptactva, které jej od sousedního háje pronásledovalo, roztrhán. Té však noci, po níž zasvitl den vraždy, zdálo se jemu samému ve spánku, že se chvílemi vznáší nad oblaky, a jindy zase, že podává pravici svou Jovovi; Kalpurnii, manželku jeho, pronásledoval sen, že se střecha paláce řítí, a že manžel v jejím náručí zprobodán umírá; ba náhle se dvéře ložnice samy od sebe otevřely.

Z těchto příčin, jakož i pro churavost dlouho se rozmýšlel, nemá-li zůstati doma a odložiti to, co si v senatě předsevzal projednati, ale na pobídky D. Bruta, aby senatorů četně shromážděných a již déle na něho čekajících nenechal marně čekati, vyšel asi o 11. hodině ranní, a když mu kdosi na cestě podal list, jenž obsahoval prozrazení úkladů, připojil jej k ostatním spisům v levé ruce, jakoby jej chtěl později přečísti. Potom nemoha se doobětovati dobrých znamení, ač více obětních zvířat zabito, nedbal ohledů náboženských a vešel do kurie, Spurinnovi se posmívaje a ze lživé věštby jej obviňuje, ježto 15. březen se přiblížil beze vší proň nehody: avšak onen odpověděl, že přišel sice, ale ještě neminul. 82. Když si usedal, obklopili jej spiklenci jakoby z pozornosti; a tu ihned přistoupil k němu Tillius Cimber, jenž první úlohu na sebe přijal, jakoby ho chtěl o něco žádati, a když on jej odmítal a na jinou dobu odkazoval, chopil jej na obou ramenech za togu; na to jej křičícího: „toť násilí" poraní jeden z Kasků do prsou něco níže pod hrdlem. Caesar uchopil jej za rameno a probodl je pisadlem; ale když chtěl vyskočiti, zdržen jinou ranou; vida potom, že na něho odevšad dykami vytasenými dorážejí, zahalil hlavu togou a zároveň stáhl levou rukou záhyb togy až ke kotníkům, aby padl čestněji maje i dolní část těla zakrytu. A tak byl proboden 23 ranami, při čemž se mu vydral jen při první ráně jediný vzdech, ale beze slova, ač někteří vypravují, že zvolal na M. Bruta útočícího naň: „I ty, můj synu?!" Vypustiv ducha ležel tak po nějakou dobu, ježto se všichni rozutíkali; konečně jej naložila tři otročata na nosítka a s rukama dolů svislýma domů odnesla. Mezi tolika ranami nebyla, jak lékař Antistius se domníval, žádná smrtelnou shledána, vyjma tu, kterou na druhém místě dostal do prsou.

Úmyslem spiklenců bylo odvléci tělo zabitého do Tibery, majetek jeho zabaviti a zařízení jeho zrušiti, ale upustili od toho ze strachu před M. Antoniem a velitelem jízdy Lepidem. 83. A tak otevřena na žádost jeho tchána L. Pisona a v domě Antoniově předčítána závěť, kterou sepsal 13. září předešlého roku na svém statku Lavikanu, a dal uschovati nejstarší Vestálce. Q. Tubero sděluje, že ustanovovával od svého prvního konsulátu až do počátku války občanské dědicem Gn. Pompeia, což prý také vojínům ve shromáždění předčítáno. Ale v poslední závěti ustanovil za dědice tři vnuky svých sester: G. Oktaviovi odkázal tři čtvrtiny majetku, L. Pinariovi a Q. Pediovi čtvrtinu zbývající; na konec závěti přijal G. Oktavia za člena rodiny a dal mu své jméno; mnohé ze svých vrahů jmenoval poručníky syna, jestliže by se mu nějaký narodil, D. Bruta pak dědicem na místě druhém. Národu od-

kázal sady na Tibeře k veřejnému užívání a každému jednotlivci po 300 sesterciích.

84. Když byl pohřeb ohlášen, vystrojena hranice na poli Martově vedle náhrobku Juliina, a před řečništěm na foru postaven vyzlacený stánek dle podoby chrámu Venuše Roditelky; uvnitř pak lože z kosti slonové, zlatem a purpurem pokryté, a ve hlavách jeho trofej se šatem, v němž byl zavražděn. Těm, kteří měli nésti dary pohřební, nařízeno, aby je nesli nedbajíce obvyklého pořádku, ježto by, jak se zdálo, ani celý den ke průvodu nestačil, na pole Martovo, kudy kdo bude chtíti. Mezi hrami pohřebními zpívány některé verše z Pakuviova „Soudu o zbraň" upravené ke vzbuzení útrpnosti a nenávisti nad jeho násilnou smrtí, jako:

„Já zachránil je, by měl kdo mne zahubit?"

a taktéž z Elektry Atiliovy podobného obsahu. Místo chvalořeči dal konsul Antonius rozhlásiti hlasatelem usnesení senatu, jímž mu byly druhdy všechny božské a zároveň i lidské pocty ustanoveny, a taktéž přísahu, jíž se všichni zavázali k ochraně tohoto jediného muže; k tomu dodal několik málo slov ze svého. Lože před řečništěm vystavené snesli úředníci tehdejší i bývalí na forum. Když pak jedni navrhovali, aby byl spálen v cele Jova Kapitolského, druzí v kurii Pompeiově, odpálili je náhle jacísi dva muži, meči opásaní a každý dva oštěpy třímajíce, plápolajícími voskovými pochodněmi, načež lid okolostojící počal snášeti suché roští, lavice i soudní stoly a mimo to vše, co bylo po ruce. Potom pištci a herci svleknuvše šat, který z výstroje při dřívějších triumfech k tomuto průvodu byli oblekli, a roztrhnuvše házeli jej do plamenů, legijní vysloužilci pak své zbraně, jimiž vystrojeni účastnili se pohřbu; ba přemnohé paní házely tamtéž své ozdoby, jež právě měly, a zlatá pouzdra i togy svých dětí.

Při tomto obecném smutku dávali žalu svému výraz také všichni cizinci ve svých schůzích, každý po svém způsobu, a zvláště židé, kteří se docela i více nocí po sobě k žarovišti scházeli. 85. Lid se hnal hned po pohřbu s pochodněmi k domům Brutovu a Kassiovu a byv jen stěží odehnán, zabil na cestě Helvia Cinnu, omylem podle jména souďě, že jest to Kornelius, jejž právě hledal, ježto den před tím mluvil prudce ve shromáždění lidu proti Caesarovi, a hlavu jeho na kopí nabodenou nosili po městě; potom postavili na náměstí velký sloup z numidského kamene zvýší skoro 20 stop s nápisem: „Otci vlasti". U toho po dlouhý čas neustále obětovali, slavné sliby konali a mnohé spory při Caesarovi přisahajíce, rozhodovali.

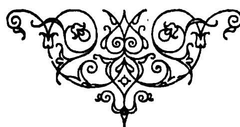
86. Caesar zanechal ve mnohém ze svých podezření, že ani nechtěl déle žíti ani nedbal, protože mu zdraví nehrubě sloužilo, a že si z téže příčiny nevšímal ani toho, o čem mu přátelé zprávy podávali. Mnozí soudí, že chovaje důvěru v poslední ono usnesení senatu, jakož i v přísahu jeho, dal odstraniti svoji tělesnou stráž hispanskou, která jej s meči všude provázívala. Jiní se naopak domnívají, že chtěl raději tváří v tvář popatřiti úkladům odevšad hrozícím, než se stále před nimi míti na pozoru. Někteří docela vypravují, že říkával, že prý není tak v zájmu jeho jako v zájmu obce, aby na živu zůstal: on sám prý si již dávno dobyl s dostatek moci a slávy; ale obec nebude míti pokoje, zasáhne-li jej smrt, ba bude nucena za horších ještě poměrů vésti války občanské. 87. V tom však všichni úplně souhlasí, že zemřel

skoro takovou smrtí, jaké si přával. Neboť když kdysi četl u Xenofonta, že Kyros v poslední své nemoci dával jakési rozkazy o svém pohřbu, projevil nejen opovržení nad takovým loudavým způsobem smrti a přál si pro sebe smrti náhlé a rychlé; nýbrž i den před svým zavražděním dával v hovoru, který se rozpředl při hostině u M. Lepida o tom, jaký konec smrti jest nejlepší, přednost konci náhlému a netušenému.

88. Zahynul v 56. roce svého věku a zařaděn v počet bohů nejen hlasem usnášejících se senatorů, nýbrž i přesvědčením národa. Aspoň o hrách, které po jeho zbožnění nejprve dědic jeho Augustus ku poctě jeho pořádal, zářila vlasatice sedm dní po sobě, vycházejíc vždy kolem 5. hodiny večer; i věřeno, že jest to duše Caesara do nebe přijatého; z této příčiny bývá také k jeho podobám připojována na temeni hvězda.

Kurii, v níž byl zavražděn, ustanoveno zazdíti a den 15. března pojmenovati dnem otcevraždy, jakož i nikdy v ten den neodbývati zasedání senatu. 89. Z vrahů jeho však nikdo skoro nežil déle než tři léta ani nesešel smrtí přirozenou. Jsouce všichni odsouzeni, zahynuli každý jiným způsobem: jedni při ztroskotání lodě, jiní v boji; někteří se prokláli touž dýkou, kterou Caesara zavraždili.

V. Kubelka.

Zprávy školní.

I. Sbor.

a) Změny.

a) Professor Josef Pokorný zemřel dne 15. července 1895.

b) **Ze sboru vystoupili:** 1. Suppl. učitel Zdeněk Franta přeložen v téže hodnosti k c. k. vyšš. gymnasiu ve Valašském Meziříčí, pobyv zde rok.

2. Suppl. učitel František J. Pavelka přeložen v téže hodnosti k c. k. česk. vyšš. gymnasiu v Brně, působiv zde v 2. pololetí šk. roku 1894/5.

c) **Do sboru vstoupili:** 1. C. k. skutečný učitel František Zach, dosavadní sk. učitel při c. k. vyšš. gymnasiu v Třebíči, (vys. min. výn. ze dne 16. září 1895 čís. 21863, intim. výn. velesl. c. k. zem. šk. rady mor. ze dne 24. září 1895 čís. 9263).

2. Jan Minks, dosavadní suppl. učitel při c. k. vyšš. gymnasiu v Přerově, na místo prof. Fr. Jansy přeložen v téže hodnosti ku službě na tomto ústavu v. výn. velesl. c. k. zem. šk. rady mor. ze dne 30. září 1895 čís. 9649.

3. P. Štěpán Hoffmann ustanoven za výpomocného učitele náboženství v. výn. velesl. c. k. zem. šk. rady mor. ze dne 9. listopadu 1895 čís. 9999.

b) Status.

1. **Josef Zahradník,** c. k. ředitel, člen c. k. okr. školní rady pro městský okres Uh. Hradištský, učil přírodopisu v I.b, II.a, II.b, VI., týdně 8 hodin.

2. **Konrad Hrastilek,** c. k. professor, správce sbírky země- a dějepisné, učil zeměpisu v I.a, země- a dějepisu v II.b, IV., VI., VII., týdně 18 hodin.

3. **Josef Klvaňa,** c. k. professor, okr. šk. inspektor a konservator, dopisující člen české akademie v Praze a c. k. říšského ústavu geologického ve Vídni, správce sbírky přírodopisné, učil přírodopisu a fysice v I.a, III.a, III.b, V., týdně 8 hod.

4. **František Jansa,** c. k. professor, měl jako ředitel české soukr. realky v Lipníku celoroční dovolenou.

5. **Method Molčík,** c. k. professor a okr. šk. inspektor, třídní v VI. třídě, učil latině v III.a a VI., němčině v I.a, týdně 16 hodin.

6. **P. Alfons Sauer,** c. k. professor a kn. arcib. konsistoře auditor, katecheta a exhortator pro oboje oddělení, správce bibl. pauperum, učil náboženství ve třídách I.a, I.b, III.a—VIII., týdně 18+4 hodiny.

7. **Ignát Hrozek,** c. k. professor, třídní v I.b, správce knihovny učitelské a tělocvičny, ředitel her mládeže, učil latině, češtině a němčině v I.b, týdně 16 hodin.

8. **Zikmund Havlák,** c. k. professor, třídní ve III.a, správce příruční knihovny a sborovny, učil řečtině v III.a a v V. a češtině ve III.a a IV., týdně 16 hodin.

9. **Václav Kubelka,** c. k. professor, třídní v VIII. tř., správce knihovny žákovské, učil latině a řečtině ve tř. VIII., němčině v II.a, filos. propaedeutice v VIII. tř., týdně 16 hodin.

10. **František Řehák,** c. k. professor, třídní VII. tř., učil latině a řečtině v VII. a němčině v II.b a III.b, týdně 16 hodin.

11. **Karel Kizlink,** c. k. professor, třídní ve IV., učil latině a řečtině ve IV., němčině ve IV. a VI., týdně 16 hodin.

12. **Jan Petráček,** c. k. professor, správce maturitní knihovny a sbírky programů, třídní v I.a, učil latině a češtině v I.a, řečtině v VI., týdně 17 hod.

13. **František Zach,** c. k. skut. učitel, třídní V. tř., učil latině v V., řečtině v III.b, němčině v III.a a v VIII., týdně 17 hodin.

14. **Adolf Ustupský,** c. k. supplující učitel, třídní v II.b, učil latině a češtině v II.b, němčině v V. a VII. třídě, týdně 18 hodin.

15. **Boleslav Dolejšek,** c. k. supplující učitel, správce sbírky mincí a starožitností, učil země- a dějepisu v I.b, II.a, III.a, III.b, V. a VIII. tř., týdně 19 hodin.

16. **Antonín Kollmann,** c. k. suppl. učitel, třídní v II.a, správce sbírky pro zpěv a hudbu, učil latině a češtině v II.a, češtině v V. a VIII. tř., týdně 18 hodin.

17. **Dr. Josef Sedláček,** c. k. supplující učitel, třídní v III.b, učil latině v III.b, češtině v III.b, VI., VII. a logice v VII. tř., týdně 17 hodin.

18. **Jan Minks,** c. k. suppl. učitel, c. a k. poručík v záloze, učil mathematice v I.a, I.b, III.a, III.b, V., VIII., fysice v VIII. třídě, týdně 21 hodinu.

19. **Jaroslav Sobotka,** c. k. suppl. učitel, učil mathematice v II.a, II.b, IV., VI. a VII. a fysice ve IV. a VII. tř., týdně 21 hodinu.

20. **P. Štěpán Hoffmann,** kněz ct. řádu sv. Františka, výpomocný učitel náboženství, učil předmětu v II.a, II.b, týdně 4 hodiny.

Předmětům volným vyučovali:

Francouzštině: C. k. prof. Konrad Hrastilek, I. a II. odd. po 2 h. (celkem 22 týd.)

Krasopisu: C. k. suppl. učitel A. Ustupský, odd. I.a, b, 2 hod. (20) týdně.

Kreslení: Učitel české nár. šk. pan Alois Till, odd. I.—IV., 8 hod týd.

Tělocviku: C. k. prof. Ignát Hrozek, odd. I.—V., 10 hod. (26) týdně.

Těsnopisu: V I. oddělení c. k. prof. Method Molčík 2 hod., (celkem 18 hod.), v II. a III. oddělení c. k. prof. Jan Petráček 4 hod. týdně (celkem 21 h.).

Zpěvu: C. k. suppl. učitel Ant. Kollmann, odd. I., II., III.a, b, 8 h. (26) týdně.

Kurs na housle a na varhany: C. k. suppl. učitel Ant. Kollmann.

Školník: Jan Bureš.

---

c) Dovolená.

1. Prof. František Jansa, byv si. výborem Ústřední Matice školské v Praze povolán za ředitele nově zřízené soukromé české realky v Lipníku, nabyl celoroční dovolené vys. min. výnosem ze dne 24. září 1895 čís. 22232, intim. výn. velesl. c. k. zem. šk rady mor. ze dne 30. září 1895 čís. 9649.

2. Prof. Josef Klvaňa požíval jako c. k. okr. inspektor i letos částečné dovolené (vyučoval 8 hod. v témdni). V. výn. velesl. c. k. zem. šk. rady mor. ze dne 16. října 1894. čís. 10.560.

II. Osnova učebná.

1. Předměty řádné a němčina.

Osnova učebná jest vesměs zákonitá. (Vys. výn. min. ze dne 26. května 1884, č. 10128., pozdější dodatky hlavně ze dne 1. července 1887, č. 13.276. a ze dne 30. září 1891, č. 1786. co do methody a počtu úloh z klassických jazyků. Změněná osnova pro země- a dějepis, mathematiku, fysiku a přírodopis pro nižší gymn. dle vys. min.

nařízení ze dne 24. května 1892, č. 11.372). Jazyku českému se vyučuje hlavně dle osnovy Ústř. spolku Pražského pro ústav schválené ze dne 5. května 1877. č. 2666., s dodatkem velesl. c. k. z. šk. r. moravské ze dne 8. května 1893, č. 4400, kterým se stanoví počet pís. prací pro češtinu a němčinu v V. třídě na 20, v VI.—VIII. na 14, jazyku německému v nižším gymn. methodou direktní dle knih Ouředníčkových (ze dne 22. května 1891, č. 3366. a 12. října 1892, č. 11.328. z. šk. r.).

Poněvadž není odchylky mimo zákonitá nařízení, upouští se od podrobného výkladu a podává se pouze přehled látky čtené a memorované v jazycích staroklassických i v jazycích moderních sub. III. pag. 39. a násl.

2. Předměty nezávazné.

a) **Francouzský jazyk.** I. oddělení. Pravidla výslovnosti, číslo množné, zápor, otázka, odpověď, skloňování podstatných se členem, jméno přídavné, stupňování pravidelné a nepravidelné, příslovky, člen partitivní, množné číslo v—x, přítomný čas (oznamovací a rozkazovací způsob) sloves na er, re, ir a slovesa être, rod trpný, imparfait a passé défini sloves na —er, re a ir, slovesa être a trpného rodu, předložky a předložková rčení, číslovky základné a řadové, futur a conditionnel sloves avoir, être a pravidelných na —er, —re a —ir. Čtení, překlad a obměňování vět v cvičeních 1.—46. (hlavně francouzských) a prvních 4 souvislých článků učebnice Herzerovy I. d. 2. vyd. Memorování vět obsažnějších a běžných rčení, diktáty a někdy písemný překlad na frančinu.

II. oddělení. Příčestí, náměstky osobní samostatné a spojené, místo náměstek osobních před a za slovesem, slovesa zvratná v jednoduchých a složených tvarech, zástupky náměstek (en a y), náměstky přisvojovací, ukazovací, vztažné, tázací a neurčité, způsob spojovací (subjonctif) a neurčitý (infinitif). Čtení a překlad cvičení příslušných 51.—80. a souvislých článků 6.—12. dle I. dílu Herzerovy učebnice 2. vyd.

Dle II. dílu Herzerovy knihy slovesa nepravidelná a silná a jejich složeniny, čtení, překlad, obměňování a memorování cvičení a souvislých článků 1.—40. Konversace na základě četby, někdy diktáty a písemné překlady na frančinu. K. Hrastilek.

b) **Krasopis.** Oddělení jedno o dvou pobočkách. V prvním pololetí písmo kurentové, ve druhém latinka. Ad. Ustupský.

c) **Kreslení.** Oddělení čtvero dle zákonité osnovy pro kreslení na gymnasiích. (Výn. vys. c. k. min. kultu a vyučov. ddo 17. června 1891. č. 9139.) Oddělení I. a II., (žáci třídy I. a II.), odpovídá prvnímu, oddělení III. druhému (žáci třídy III. a IV.), oddělení IV. (žáci V.—VIII. tř.) třetímu stupni vyučovacímu.

I. oddělení. Názorné vyučování; kreslení rovinných geometrických tvarů a ornamentů z volné ruky se zvláštním zřetelem ku kreslení křivých čar. Základní pojmy z nauky o prostoru a názorné vysvětlení elementárních tvarů tělesných. Kreslení dle nákresů tabulových.

II. oddělení. Perspektivní kreslení dle modellů drátěných a dřevěných. Kreslení jednoduchých ornamentů plošných v obrysech.

III. oddělení. Perspektivní kreslení dle modellů dřevěných a skupin modellových. Perspektivní kreslení dle jednoduchých nádob a částí stavebních. Kreslení a malování plochých ornamentů antických s příslušným výkladem o barvách a slozích antických. Kreslení z paměti jednoduchých tvarů ornamentalních i tělesných.

IV. oddělení. Výklad lidské hlavy a obličeje. Kreslení hlav v různých polohách dle nástěnných tabulí, předloh, reliefů, mask a poprsí.

Opakování a prohloubení látky oddělení předcházejících. Při příležitosti výklad sloupořadí antických. Cvičení ve zkizzování. Alois Till.

d) **Tělocvik.** Cvičilo se v pateru oddělení po 2 hodinách v témdni. Látka rozdělena byla dle osnovy platné pro školy realní takto:

I. oddělení: Cvičení prostná. Cvičení pořadová. Skok do dálky i výšky. Kladina. Řebřík vodorovný. Řebřík svislý. Řebřík šikmý. Šplhadlo. Bradla. Švi-

hadlo krátké: Poskoky v rozl. stojích, klus. Hry: Kočka a myš. Bednář. Řežte třetího. Petře, kde jsi?

II. oddělení: Cvičení prostná. Cvičení pořadová. Skok daleký, vysoký. Skok útokem. Kladina. Koza. Řebřík vodorovný. Řebřík svislý. Řebřík šikmý. Šplhadla. Bradla. Kruhy. Hrazda. Švihadlo dlouhé: Skoky, poskoky, průběh. Hry: Potyk na kladině. Potyk kulžmo. Přetahování lanem. Přetlak tyčí. Poklus a běh o závod. Liška.

III. oddělení. Cvičení prostná. Cvičení pořadová. Skok daleký, vysoký Skok útokem: až $1^1/_5$ m. vysoko. Kladina. Koza. Řebřík vodorovný. Řebřík svislý. Řebřík šikmý: Stoupání na spodní straně. Šplhadla: Šplhání na 2 tyčích, ručkování na místě a nahoru. Bradla. Kruhy. Hrazda. Kolovadlo: Chod, klus. Různosti: Počátky zápasu.

IV. oddělení: Cvičení prostná. Cvičení pořadová. Skok daleký, vysoký. Skok útokem: až do $1^2/_5$ m. Kladina: Potyk na kladině. Koza. Řebřík vodorovný. Řebřík svislý. Řebřík šikmý. Šplhadla. Bradla. Kůň na šíř, na dél. Kruhy. Hrazda. Kolovadlo: Po zpátku, stranou, komihem, přes překážky. Různosti: Zápas, chvaty, skupiny.

V. oddělení. Cvičení prostná: činky, tyče, břemena. Cvičení pořadová. Skok daleký, vysoký: Přes pevné předměty; o tyči. Skok útokem: Přes motouz; líha se zvyšuje. Koza. Řebřík vodorovný. Řebřík svislý. Řebřík šikmý. Šplhadla. Bradla. Kůň na šíř a na dél. Kruhy. Hrazda. Kolovadlo: kolování o 1 paži; komihání. Různosti: Zápas, chvaty, odchvaty, skupiny.

e) **Těsnopis český.** Oddělení 3 po 2 hodinách týdně, celkem 6 hodin.

Oddělení I. Probrána nauka o tvoření a krácení slov dle „Těsnopisu českého“, VII. vydání a Iblovy Methodické učebnice (I. díl). Z počátku četlo a psalo se jen s tabule, ku konci školního roku volný diktát. Vše prováděno krasopisně. M. Molčík.

Oddělení II. Všechny způsoby krácení větného nacvičeny theoreticky dle „Těsnopisu českého“ i prakticky na diktátech. Krasopis střídal se s rychlopisem.

Oddělení III. Pěstován výhradně rychlopis. Ku krácení větnému přibylo ve své podstatě krácení komorné i logické a podány dějiny stenografie v obryse se zvláštním zřetelem k vývoji systému Gabelsbergerova.

K četbě po všech odděleních pěstované užíváno kromě knih jmenovaných ještě Pražákovy „Čítanky těsnopisné“, III. vydání. J. Petráček.

f) **Zpěv.** Oddělení I. Všeobecná theorie hudby: Písmo notové, klíč G, kvantita not, pomlčky, druhy taktu, intervally, posuvky, značky dynamické, nejdůležitější tempa, metronom, stupnice tvrdé: C, G, D, F, B, stupnice měkké: a, e, h, d, g. Dloužení not puntíkem, ligaturou a korunou; triola, duola, synkopy. Trojzvuk velký a malý.

Theorie zpěvu. Tvoření tonu hlasem lidským, stručný výklad o ústrojí hlasu lidského, o dýchání a o rejstřících hlasových.

Praktická cvičení: Cvičení hlasu a intonace; útvary škálové; rythmická cvičení na C-dur stupnici. Hlavní intervally (čisté, velké a malé) horní i spodní. Rozdíly dynamické; messa di voce. Solfeggi. Legato sekond, tercií, kvart. — Cvičení zpěvu dvojhlasého.

Oddělení II. Všeobecná theorie hudby doplňuje se obšírnějším výkladem o intervallech zmenšených a zvětšených, o škále chromatické a enharmonické, o tempech atd.

Praktická cvičení k dosažení měkkosti a ohebnosti hlasové, messa di voce. Zpěv dvojhlasý a sborový.

Oddělení III. Z theorie zpěvu: Důkladnější poučení o rejstřících hlasových, tvoření krásného tonu, nejobyčejnější ozdoby zpěvu.

Z theorie hudby: Trojzvuk tvrdý a měkký, jeho polohy a převraty, čtyrzvuk. Motiv, fráze, perioda. Homofonie, polyfonie, imitace, kanon, fuga. Hlavní ormy hudební.

Z historie a aesthetiky hudby: Stručné příležitostné biografické zprávy o nejpřednějších mistrech hudební literatury s udáním nejslavnějších děl. Příležitostné výklady z historie hudby vůbec. Poznámkami aesthetickými tříben vkus a živen smysl pro ušlechtilý přednes písní a sborů.

Praktická cvičení: Zpěv sborový jak ve sboru mužském, tak smíšeném. Tvoření krásného tonu, sesilování a ohýbání hlasu, cvičení ve zpěvu à vista.

Sbory kostelní: Skuherský: Missa tertia. Stehle: Missa „Laetentur caeli". Foerster: Responsoria ad missam. Nešvera: Zůstaň s námi, Pane náš! Foerster: Pange lingua. Witt: Benedixisti. Tollite portas. Ad te levavi. Knittl: Bože, Ty's všemohoucí. Mettenleiter: Benedictus es, Domine. Skuherský: Misit Dominus. Stehle: Tui sunt caeli. Benedicite Dominum. Wesselack: Confitebuntur. Friml: Pane náš! Witt: Stabat Mater. Witt: Ave Maria. Vogner: Modlitba. Malát: Hospodine.

Sbory pohřební: Křížkovský: Requiem. Horák: Animas fidelium Labler: Sanctus.

Oratorium: Haydn: Poslední slova Spasitelova na kříži. (Pro sola a sbor s průvodem smyčcového orchestru a harmonia.)

Mimo to cvičen dle potřeby v neděli a ve svátek před exhortou zpěv kostelní s žactvem celého gymnasia. Ant. Kollmann.

III. Četba.

1. Z jazyka latinského.

Ve třídě III. Cornelii Nepotis: Aristides, Cimon, Thrasybulus, Conon, Iphicrates, Chabrias, Phocion, Epaminondas, Pelopidas, Miltiades, Themistocles, Pausanias. — Memorováno: Aristides I., Cimon IV., Thrasybulus IV., Chabrias III., Phocion IV., Epaminondas I., Miltiades V. M. Molčík, Dr. J. Sedláček.

Ve třídě IV. C. Julii Caesaris Comm. de bello Gall. Vyd. Skřivan. Bellum Helveticum. Bellum Ariovisti (I., 1—54). Prima expeditio in Germaniam (IV., 20—36). Altera expeditio in Britanniam (V., 1—23). Altera expeditio in Germaniam (VI. 9—24). Bellum Vercingetorigis (VII., 1—35; 68—90). — Memorováno: I., 1. 36. IV. 25. VII. 35. — P. Ovidius Naso (vyd. Breindl): Quattuor generis humani tempora (Met. I., 89—162). Diluvies (Met. I., 262—312). De Deucalione et Pyrrha (Met. I., 313—415). — Memorováno: Ov. Met. I. 89—112. K. Kizlink.

Ve třídě V. Livius: Ab urbe condita lib. I. a XXI. (vyd. Novákovo). — Ovidius (vydání Breindlovo): Životopis (Trist. IV., 10), Sněm bohův, Potopa, Deukalion a Pyrrha, Faethon, Niobe, Daedalus a Icarus, Midas, Orfeus a Eurydike, O nesmrtelnosti básníkův, Arion, Zahynutí Fabiovcův, Dobytí Gabií. — Memorováno: Livius l. I. c. 12. c. 13 1—5. c. 25. c. 29. l. XXI. c. 4. Ovidius, Tristium IV., 10 (Vita). — Písemní práce: Livius XXII. c. 6, § 1—7. Ovidius, Tristium I., 3 vv. 1—22. Fr. Zach.

Ve třídě VI. C. Sallusti Crispi: Bellum Iugurthinum (vyd. Novákovo). — M. Tulli Ciceronis: or. in Catil. I. (vyd. Novák). — P. Vergili Maronis: Ecl. I., V. Georg. II. 136—176, 319—345, 458—540, III. 339—383, IV. 315—558. Aeneidos I. (vyd. Mikenda). — C. Juli Caesaris: B. c. I. 1—6, III. 41—56 (vyd. Paul). — Písemní práce: Sall. Hist. or. Lepidi § 1—5, Verg. Aen. III. 192—218. — Memorováno: Sall. B. Iug. I., II., IV. § 5—6, X., XII. § 5, LXXII. Cic. Cat. I. 1, 7 § 17—18, 11 § 27—29. Verg. Ecl. I. 1—45, Aen. I. 1—11, 50—59, 81—91, 254—296 a jiné verše porůzné. M. Molčík.

Ve třídě VII. Cicero (vyd. Novák): De imperio Cn. Pompei, p. S. Roscio Amerino, Cato Maior de senectute. — Vergilius (vyd. Podstatný): Aen. II., IV.,

VIII. 195—270, 391—514 štít Aeneův, IX. 77—358 Nisus a Euryalus, X. 279—310 Pallas, XI. 311—472 boj Camillin, XII. 463—692 souboj Aenea s Turnem. — Písemní práce: Cic. p. Mil. 32.—33. inusturus. Verg. Aen. VIII. 35—61. — Memorováno: Cic. de imp. Cn. Pompei: 1—3, de senectute 15. Verg. Aen. II. 49, 323—325, 352—353, IV. 54—69, VI. 801—807. Fr. Řehák.

Ve třídě VIII. Tacitus: Germania kap. 1—27. Annal. I. 1. 2. Vyd. R. Novák. — Horatius: Od. I. 1. 3. 10. 14. 22. 37. II. 3. 10. 13. 14. 18. 20. III. 1. 2. 3. 30. IV. 2. 3. 7. 9. Epod. 2. 7. 13. Carm. saec. Sat. I, 1. 6. 9. Epist. I. 2. 20. Ad. Pisones. Vyd. M. Petschenig. — Písemní práce: Annal. VI. kap. 45. — Memorováno: Tac. Annal. I. 1. Hor. Od. I. 1. 3. 10. 22. II. 20. III. 30. II. 3. v. 1—8: 10. v. 1—8. III. 2. v. 13—16. 2. v. 1—8. IV. 2. v. 1—4. 25—32. 9. v. 25—45. Epod. 2. v. 1—8. Sat. I. 1. v. 1—19. 105—107. Ep. I. 2. v. 1—4, 14—16, 17, 32—33, 40—43. — Kromě toho memorovali: Brázdil: Od. I. 3. 11. 14. II. 3. 10. III. 1. 2. IV. 3. 7. 9. Bonža: II. 13. Daníček: I. 3. II. 3. 10. III. 1. 2. IV. 2. 3. Hanáček: I. 3. Horáček: I. 3. II. 3. 10. III. 1. Horák: I. 3. 11. II. 3. 10. III. 1. 2. IV. 2. 7. 9. Jaroš: II. 13. IV. 9. Koutný: I. 3. II. 10. III. 2. Kozmík: IV. 9. Kropáč Rud.: IV. 2. IV. 9. Pochylý: IV. 3. Profota: IV. 9. Seitl: II. 3. 10. 13. III. 1. 2. IV. 3. 9. Váchal: III. 2. Ep. 13. Vávra Jos.: Od. I. 3. II. 3. 10. III. 1. 2. IV. 7. 9. Zásměta: II. 3. 10. III. 1. Bilík: IV. 2. V. Kubelka.

2. Z jazyka řeckého.

Ve třídě V. Xenofon (vyd. Steinmannovo): Kyrup. I., II., III., XII. — Anab. I., II., III., IV. — Homer, Ilias (text. vyd. Steinmannovo): I. III. — Memorováno: Xen. Kyr. I. 2. § 1—2. — Xen. Anab. I. 1. § 1—2. — Hom. Il. I. v. 1—72., v. 242—258., v. 352—358., v. 516—518. Il. III. v. 1—9. — Písemní práce: 1. Xen. Anab. IV. 8. § 4—8. — 2. Hom. Il. V. v. 288—305. Zikm. Havlák.

Ve třídě VI. Homeri Iliados (vyd. Steinmann): III. dok., IV., VI., VII., XVI., XVIII. — Herodoti (vyd. Lauczicky): I. VII. 105—140., VIII. — Xenophontis (vyd. Steinmann): Anab. čl. XV., Apomn. I., III. — Memorováno: Hom. Il. IV. 1—4, 122—124, 161—166, 439—441; VI. 120—122, 125—128, 218—220, 261—263. 360—448. 461—468; XVI. 143—145 a některé verše jednotlivé; Herod. VII. 111. οὐ γὰρ — μέγιστα, 134, 139 πολιήτης — πάντων; VIII. 3. στάσις — εἰρήνης, 13. ἐποιέετο — πλέον εἴη. — Písemní práce: Hom. Il. XXIV. 485—512 (úpl. vyd.) Herod. IX. 20., 21. J. Petráček.

Ve třídě VII. Demosthenes, vyd. Skřivan: Fil. I., Ol. III., O míru, Fil. III. — Odyssea, text. vyd. Steinmann.: V. VI. IX. X. XI. XII. — Memorováno: Dem. Fil. I. 1., Ol. III. 24—26. Fil. III. 21—24. — Odyss.: VI. 91—98, 134—154, IX. 19—28. XI. 202—209, 369—375, 409—419. — Písemní práce: Dem. Chers. 73. (οὐδ' εἶναι νομίζω) 74. 75. — Odyss. VIII. 25—51. Fr. Řehák.

Ve třídě VIII. Platon: Apologie, Kriton, posl. kap. z Faidona, Protagoras kap 1—20. Vyd. Schulz. — Homer: Odyss. zp. XIII., XXI. Vyd. Steinmann. — Sofokles: Aias. Vyd. Breindl. — Memorováno: Plat. Ap. 2. ř. 11—13. 3. ř. 6—10. Sof. Ai. 131—171. 479—480. 596—606. Kromě toho memorovali: Daníček: Ai. v. 815—865. Horák: Ai. 394—426, 646—692, 815—865. Vávra Jos.: Ai. 815—865. — Písemní práce: Plat. Gorg. c. 82. Sof. Oid. Kol. v. 606—628. V. Kubelka.

3. Soukromá četba z latinských a řeckých spisovatelů.

Třída V. Z latiny: Horák: Liv. II. — Januštík: Liv. II. Ovid. Met. III. 528—731. IV., 1—35; 391—415; 615—662; 670—746; 753—764. XV., 75—236; 252—272; 418—478 — Kalla: Liv. II. Ovid. Met. IV., 615—662. IV., 670—746; 753—764. X., 1—63; 72—77. — Malůš: Liv. II., c. 1—33. Ovid. Met. II., 760—801. IV., 615—662; 670—746; 753—764. XI., 87—193. — Svoboda: Liv. II, c. 1—33. Ovid Met. II., 760—801.

IV., 615—662; 670—746; 753—764. XI., 87—193. — Velísek Fr.: Liv. II. IV. Ovid. Met. II., 760—801. XV., 75—236; 252—272; 418—478. Fast. II., 475—512. — Velísek Ign.: Liv. II. IV. Ovid. Met. II., 760—801. XV., 75—236; 252—272; 418—478. Fast. II., 475—512. — Zippe: Liv. II., c. 1—33. Fr. Zach.

Z řečtiny: Galusek: Xen. Kyr. čl. 11., Anab. 6., 11. — Horák: Xen. Kyr., 4., 8, 9., 11., Anab. 6. 8., 11, 13., 14., Hom. Il. II. — Chmelík: Xen. Kyr. 8., 11., Anab. 6., 11. — Januštík: Xen. Kyr. 4., 10., Anab. 5., 6., 7., 8, 10., 11., Hom. Il. II. — Kalla: Xen. Kyr. 4., 5., 10., 11., Hom. Il. II. — Kratochvíl: Xen. Kyr. 4, 5, 9, 11., Anab. 6., Hom. Il. II. — Malůš: Xen. Kyr. 4., 5., 9., 11., Anab. 6., 11., Hom. Il. II. — Růžička: Xen. Kyr. 4, 11., Anab. 6. — Starý: Xen. Kyr. 4, 5, 9, 11., Anab. 6., Hom. Il. II. — Svoboda: Xen. Kyr. 4., 11., Anab. 14, Hom. Il. II. — Velísek Frant.: Xen. Kyr. 4., 5., 8., 9., 10., 11., Anab. 6., 8., 9., 13., Hom. Il. II. — Velísek Ignát: Xen. Kyr. 4., 5, 8., 9., 10., 11., Anab. 6., 8., 9., 13., Hom. Il. II. — Zábl: Xen. Kyr. 9. — Zapletal: Xen. Kyr. 4., 11., Anab. 6. — Zippe: Xen. Kyr. 4., 9., 11., Hom. Il. II. v. 1—161. Zikm. Havlák.

Třída VI. Z latiny: Dufalík: Sall. Cat., Cic. Cat. II.—IV. — Folprecht: Liv. VI., XXII. — Hachler: Cic. Cat. II.—IV. — Hanák: Sall. Cat., Cic. Cat. II.—IV., Verg. Aen. VII. 1—539. — Chytil: Cic. Cat. II.—IV. — Kučera: Sall. Cat., Cic. S. Rosc. A. — Láska: Liv. IV., Sall. Cat., Cic. Cat. II.—IV. — Macenauer: Sall. Cat. — Machala: Sall. Cat., Cic. Cat. II.—IV, p. Archia, p. Deiot., in Caec, p. Milone, Lael., Tusc. I, Verg. Ecl. 2., 3., 4., 6., 7, 8., 9, 10. — Michalica: Sall. Cat., Cic. Cat. II.—IV. — Neuman: Cic. Cat. II.—IV. — Pyskatý: Sall. Cat., Cic. Cat. II.—IV., p. Sestio. — Šalša: Cic. Cat. II., III. — Tomeš: Cic. Cat. II., III. — Turek: Sall. Cat., Cic. Cat. II.—IV. — Valerián Č.: Liv. XXII., XXVI., Cic. p. Mur., Verg. Ecl. 7., 9., Georg. všechno, co ve škole nečteno, dle vyd. Mikendova. — Valerian J.: Cic. Cat. II.—IV. — Vlk: Sall. Cat. — Vojtěch: Liv. III., Sall. Cat. — Zálešák: Cic. Cat. II. — Žižlavský: Cic. Cat. II., III., IV. M. Molčík.

Z řečtiny: Dufalík: Hom. Il. VIII., Her. VII. 1—104. — Folprecht: Hom. Il. VIII., IX., XII., XIV., XV., Her. VII. 1—104, Xen. Apomn. IV. 8. — Hachler: Hom. Il. V., XII., Her. VI. — Hanák: Hom. Il. II., V., VIII., IX., XXII., Her. VI. — Kučera: Hom. Il. II., V., IX., XIV., XXII., XXIV., Her. VI., Xen. Ap. IV. 8. — Láska: Hom. Il. XII., XIII. — Macenauer: Hom. Il. II., V., VIII., XI., XXII., Her. I. 23—45, 84—91, 201, 205—214, II. 121, III. 39—43, 120—125, 151—160, VI. 98—117, Xen. Ap. IV. 8. — Machala: Přečetl Hom. Iliadu celou, Thukyd. II. 1—70, z Tyrtaia, Solona, Theognida, Archilocha, Sapfy, Anakreonta 550 veršův. — Michalica: Hom. Il. V., VIII. — Němička: Hom. Il. XIV. — Neuman: Hom. Il. II., Her. V. — Pyskatý: Hom. Il. II., V., VIII., XIX., XXII., Herod. VII. 1—104. — Šalša: Hom. Il. II., Xen. Kyr. I. 4, 16—26. — Tomeš: Hom. Il. XIV., XXII., XXIV. — Turek: Hom. Il. II., V., VIII., IX., XIII., XIV., Xen. An. III. 2., Kyr. VII. 2, 3. Ap. IV. 8. — Urbančík: Hom. Il. II., VIII., Xen. Ap. IV. 8. — Wachsmuth: Hom. Il. II., Her. VI. — Valerián Čeněk: Přečetl Hom. Iliadu celou, Her. V., z Kallina, Tyrtaia, Solona, Theognida a Archilocha 600 veršův. — Valerian Jan: Hom. Il. II., V. — Viceník: Hom. Il. II., Xen. An. II. 1, 2. — Vojtěch: Hom. Il. II., V., VIII., IX., XXII., Her. VI. — Vysloužil: Hom. Il. V., VIII. — Žižlavský: Her. VI. J. Petráček.

Třída VII. Bernátík: Od. I., Čištín: Cic. p. Arch., Od. I. Hanáček: Cic. p. Arch., Verg. Aen. V., Dem. Fil. II., Chers, Ol. I.; Odyss. I., III. Hlavinka: Cic. p. Arch., Phil. I., Verg. Aen. V., VII., Dem. Ol. I., II. Odyss. I., II, III. Hrabinský: Verg. Aen. III. Matyáš: Verg. Aen. III., Dem. Ol. I. Nikman: Cic. p. Lig., Verg. Aen. III., Dem. Ol. I. Peprník: Cic. Tusc. I., II., Verg. Aen. V., Dem. Ol. I., Odyss. I., II. Polášek: Cic. p. Lig., Od. I. Polešovský: Verg. Aen. III., Odyss. I. Ryšánek: Cic. p. Arch., Phil. I., Verg. Aen. V., Dem. Ol. I., Odyss.

I. Šemora: Odyss. I., III. Špíšek: Cic. p. Arch., Verg. Aen. V., VII., Dem Ol. I., II., Chers., Odyss. I., II. Zelinka: Cic. div. in Caec., Tusc. II., Odyss I.

Fr. Řehák.

Třída VIII. Brázdil: Tac. Agricola, Hor. Od. I. 6, 7., 9., 11., 15., 20., 21., 26., 28., 31., 35, II. 1., 2., 7., 15., 16., 17., 19., III. 4., 5., 6., 16., 24., IV. 6. Ep. 1., 16; Sat. I. 5., 10., II. 6., 8., Ep. I. 1., 19, II. 1. Plat. Laches. Sof. Oid. Kol. — Bunža: Verg. Aen. V.; Hom. Il. X. Od. IV. — Černý: Verg. Aen. V.; Hom. Il. XIV. Od. IV. — Daníček: Tac. Agric., Hist. 1. I.; Dem. Fil. III.; Sof. Elektra. — Horáček: Verg. Aen. VIII.—XII.; Plat. Euthyfron. — Horák: Tac. Agricola; Hor. jako Brázdil; Dem. Fil. III.; Sof. Antig. — Jaroš: Liv. II.; Verg. Aen. XII; Hom. Od. II., III. — Koutný: Tac. Agricola; Hor. viz Horák a Brázdil; Dem. Fil. III.; Sof. Ant. — Kozmík: Hom. Od. IV. — Kropáč Rud.: Verg. Aen. XII.; Plat. Euthyfron. — Profota: Hom. Od. VIII., Herod. IX. — Seitl: Cic. Fil. I., XIV.; Hom.; Od. II., III. — Tureček: Liv. II.; Hom. Il. IX. — Vávra Jos.: Tac. Agric., Hist. 1. I.; Dem. Fil. II., III. — Vávra M.: Verg. Aen. III., V.; Hom. Od. III., IV., VII., VIII. — Zásměta: Verg. Aen. VIII.—XII. — Hom. Od. VII., VIII.

V. Kubelka.

4. Z jazyka českého.

(Hvězdičkou poznamenané články memorovány.)

Ve třídě I. Čl. 1.* Vlaštovičky. 3.* Domov. 6. Poctivý hoch. 7. O rozšířenosti zvířat po zemi. 9. Špaček. 10. Špaček. 13. Zvířata a loupežníci. 14. Hrob v cizině. 17. Kavčátko. 18. Pes. 19. Proč pes na kočkv vrčí, a proč kočka myši hubí. 20. Věrnost kočky. 21. Kamenný stolec vévodův českých. 23. Poklad. 25. Silný Bivoj. 27. Lev a červ. 28. Potrestaný osel. 31. Průpovídky. 32. Podkova. 35. Co Bůh činí, dobře činí. 38. Šelmy psovité. 43. Horymírův skok. 44.* Horymírův skok. 46. Pan Vajsnyt. 48. Útěcha v neštěstí. 49. Kůň. 50. Tíže. 52. Svatý Ivan. 54. Lev a myš. 55. Mravenec a holoubek. 56., 69., 122. Hádanky prostonárodní 57. Královi bratři. 68. Almužna. 70. Potrestaná lakota. 73. Divná věc. 75. Selský statek. 76* Skřivánek 77. Skleněný vrch. 80. Vozka, jací bývali, než nastaly železnice. 81. Jezevec. 83. Kříž u lesa. 84. Aleluja. 86.* Pšenice. 87. Spravedlivý soudce. 88. Moudrý rozsudek. 93. Vzduch. 100 Co babička z rána dělávala. 105. Příhoda. 107. Májový déšť. 108. Dva poutníčkové. 109.* Heřman z Bubna. 110. Kdo naučil ptáky zpívati? 111.* Vrabec a kůň. 112. Pohanka. 113. Pohádka o zlaté rybce. 114. Pohádka o Bídě jednooké. 115.* Pancéř Smanický na Žampachu. 116. Bůh ví, čím člověka trestati. 128.* Ptáče. 130. Ptačí řeč. 132. Jak sedlák husy dělil. 136. Silný Ctibor. 141. Tak svět odplácí. 143. O dvanácti měsíčkách. 144.* Píseň vesničanů. 145. Hrad Boskovský na Moravě. 147. O chlebě. 148. Pohádka o krajíčku chleba. 149. Bouře. 152. Velen. 156. Radbošť 160. Žabka a rybka. 167. Fata morgána. 168. Rodná chaloupka.

Jan Petráček, Ign. Hrozek.

Ve třídě II. 2. Čtvero lidských věků podle řeckého bájesloví. 11.* Zacelené rány. 12. Pán Bůh nejlepší hospodář. 13. Kanárek. 19. Věštírna delfská. 20.* Kdo ještě máš svou matičku. 23.* Sirotek. 27. Mládí Hermovo. 28. Trojí přítel. 24. Vděčnosť synovská. 30. Daedalus a Ikarus. 32. Nioba. 34. O Argonautech. 35.* Co nejkrásnější? 37. Starodávné báje o delfinech. 38.* Rozmanitosť jazykův. 40. Boj Hektorův s Achillevem 41. Hrobaříci. 42.* Pocestný. 45. Počátky válek perských. 48. Kterak Řekové zvítězili u Marathona. 50. Štěstík. 53.* Původ skřivánka. 55.* Skřivánek. 56. Leonidas v Thermopylách. 58. Bitva salaminská. 66., 71., 83. Život ve křovinách. 81. O Coriolanovi. 84. L. Quinctius Cincinnatus. 86. Pověsť o Curtiovi. 92. Rada zvířat. 93. Svatopluk a jeho synové. 97. Rány sv. Václava. 104. Jak Pán Bůh neposlušnou káni potrestal. 107. Adam a Eva. 108. Tatarské uši. 112.* Lidská rozkoš. 114. Trojí přání. 118. Bůh neopouští.

Ant. Kollmann, Adolf Ustupský.

Ve třídě III. 2. Báječné dějiny české (čís. 12., 16, 19.) 53.* Návrat z Palestýny. 4. Podzim. 9. Chodové. 10. Myš a rejsek. 15. Čermáček. 18. O hluchoněmém děvčátku. 21. Sloh gothský a románský. 22. Užitek ovocných stromů. 26. Jak se dělá chléb. 28. Zima. 34. Nevděčník. 36. Návštěva u rolníka. 42. Kláštery středověké. 44.* Ballada blanická. 45. Jaro. 55. Čáp v národním podání slovanském. 59. Holub. 67.* Dvě lípy. 68 Léto. 69. Rozšiřování zvířat. 75. Osika. 78. Chaluhy. 70.* Poli a lesy. 83. Damoklův meč. 91. Moc a užitek vody. 9૬. Hadí koruna. 87.* Na Bezdězi. 89. Podivný sen. 13. Arabie a poloostrov Pyrenejský. 81.* Ta naše chaloupka. 32.* Turčín Poničan. 20.* Srdce mateřské. 27. Kubínek. 30. Štědrý den na Moravě. 43. Z vlastního životopisu Fr. Palackého. 51. Jak se stal malý služebník velikým pánem. 60. Sv. hora Athonská. 61.* Vineta. 80. Benátky. 82. Amsterodam. 97. Hoštýn na Zábřežsku. Zikm. Havlák, Jos. Sedláček.

Ve třídě IV. 2. Čemu se učíme ve škole. 3. O dřevních Slovanech. 1.* Vzhůru! 4. Potrestaná závisť. 14. Mládí Demosthenovo. 20. Bílá paní. 21.* Tři pěvci. 24. Křemen. 26. Karel IV., otec vlasti. 28. Staří rodové čeští a jejich osady. 30. Jak působí voda v povrch zemský. 31.* Ballada dětská. 32. Josef Dobrovský. 34. Pohanství našich předkův. 38 Cařihrad. 37.* Kamenný mnich. 42. Jak působí vzduch v povrch zemský. 45. Ceylon a jeho obyvatelé. 39.* Horský pramen. 51. Večerní patření. 52. Erb Pernšteinský. 56. Josef Jungmann. 58 O palmách. 60. Triumf římský. 64. Košťálský poklad. 71. Frant. Lad. Čelakovský. 72.* Co vypravoval vysloužilec „ve stínu lípy". 75. O pramenech tepla pozemského. 78.* Les hostitel. 83. Kavkaz. 84.* Uplynulá mladosť. 86.* Letní noc. 87. O lásce k vlasti. 88. Není to sen. 66. Píseň ranní. 62. Počátky a rozšíření písma. 50. O stavbách kolových. 90. Život vojenský.
Zikm. Havlák.

Ve třídě V. O původu hradu boskovského. Tři zlaté vlasy Děda-Vševěda. Smrť kmotřička. Zlatovláska. Potopa světa. *Tvář Jidášova. *Romance o Karlu IV. Bohatýr Muromec. Ilja Volžanín. Čechova „Dagmar". Z Danteova „Pekla" III. Čechova idylla „Ve stínu lípy." Veliký trh ptačí. Ze „Žižky". Ze „Slavie". *Svatební košile. Ballada horská. Švanda. Trampoty kritikovy. Z „Babičky." Styky Jungmannovy se spisovateli a vlastenci československými v době litoměřické. Mrtvé město. Čerkes. Bitva pod Moháčem r. 1526. Krásno romantické. O báji zvířecké. Příroda v naší poesii lidové. O původě básní Homerových. Řeč, kterou měl prof. V. V. Tomek, jsa nastolen za prvního rektora české university dne 19. prosince 1882. Ant. Kollmann.

Ve třídě VI. Z výboru literatury české, doba stará: Z rukopisu Královédvorského: Jaroslav a lyrické básně. Nejstarší písně duchovní. Alexandreis. Legenda o Jidášovi. Legenda o sv. Kateřině. Legenda o sv. Prokopu. *Bájka o lišce a džbánu. Bájky Aesopovy. Desatero kázanie božie. Satiry o řemeslnících. Kronika Dalimilova. Kniha Rožmberská. Překlady Písma svatého: ukázky ze žaltáře Wittenberského a Klementinského. Píseň k sv. Dorotě. Řeč jinocha mladého. Řeč kmetě starého. Nová Rada Smila Flašky z Pardubic. Podkoní a žák. Kronika Trojanská. Povídka o Alexandru Velikém. Ze životopisu Karla IV. Z Passionalu: Život o sv. Prokopu. Tomáš ze Štítného: Z knížek šesterých o obecných věcech křesťanských. Z řečí besedních. — Ze slovesnosti: Z cyklu básní „Ve přírodě". Z „Lesního kvítí." Nad jezerem. Poesie. Nad proudem života. Básník. Sv. Hostýn. Země. Duchu světa. Buď vůle tvá. Slováčkovo loučení. Nade hrobem. Primula veris. Člověk. Vrchové. Mimo to čtena Čelakovského „Růže stolistá", ukázky z Kollárovy „Slávy dcery" a z písní prostonárodních ze sbírky Erbenovy i Sušilovy. Za domácí četbu: Čechova Slavie a Vrchlického Legenda o sv. Prokopu. *Karla Jarom. Erbena Záhořovo lože. *Jarosl. Vrchlického Ballada o šípu. *Thorwaldsen. *Předzpěv Kollarovy Slávy dcery; mimo to *znělky II. 8., 42., 122., 123.
Dr. Jos. Sedláček.

Ve třídě VII. Z Výboru z literatury české, doba střední: Ukázky ze spisů Husových, Chelčického a Rokycany. Ctibor Tovačovský z Cimburka: Z Knihy Tovačovské. Viktorin Kornel ze Všehrd: Z Knih devaterých. Rada zvířat: Ptactvo drobné. Jan Hasištejnský z Lobkovic: Ze Zprávy a naučení; z Putování. Řehoř Hrubý z Jelení: Napomenutí k Pražanům. Václav Písecký: List Ř. Hrubému z Jelení. Mikuláš Konáč z Hodíštkova: Z Pravidla lidského života. Bartoš Písař: O Paškovi a Hlavsovi. Sixt z Ottersdorfa: Z Knih památných. Václav Hájek z Libočan: Z Kroniky české. Pavel Vorličný: Řeč Titova k Židům. Zikmund z Puchova: O Praze. Tadeáš Hájek z Hájku: Z Herbáře. Matěj Červenka: Z Poznamenání některých skutků Božích. Jakub Bílek: Ze Života Augustova. Jan Blahoslav: Z Muziky. Z Filippiky proti nepřátelům vzdělání vyššího v Jednotě bratrské. Z Grammatiky. Biblí králická: Kap. 25. a 28. ze skutků sv. apoštolů. Václav Šturm: Z rozmluvy: Srovnání víry a učení Bratří starších. Různá mínění o Petru Chelčickém. Ukázky ze spisů Daniele Adama z Veleslavína. Jan Kocín z Kocínetu: Z předmluvy o válečném tažení proti Turku. Z I. listu Busbekova. Abraham z Günterrodu: Z Cyropaedie. Šimon Lomnický z Budče: Z Instrukcí mladému hospodáři. Bartoloměj Paprocký z Hlohol: Z Diadochu. V. Březan: Ze života Viléma z Rožmberka. Budovec z Budova: Z předmluvy k Antialkoranu. Krištof Harant z Polžic. Václav Vrat. z Mitrovic: Z příhod. Karel ze Žerotína: Apologia. Pavel Skála ze Zhoře: Z Historie církevní. Vilém hrabě Slavata: Z Pamětí. Jan Amos Komenský: Labyrint světa a ráj srdce. Z Hlubiny bezpečnosti. Z Moudrosti starých předkův. Felix Kadlinský: Ze Zdoroslavíčka. Matěj Václav Šteyer: Z Žáčka. Jan Fr. Beckovský: Z Poselkyně (I. 46., 51., II. 2.). — Z Výboru z literatury české, doba nová: Ukázky ze spisů Krameria a Procházky; Ant. J. Puchmayer: Oda o velikosti Božské. Jan Nejedlý: Z Luciana Samosatenského. Josef Jungmann: Z Miltonova ztraceného ráje zp. 9. Z Chateaubriandovy Ataly. Ze Slovesnosti: Milota Zdirad Polák: Ze Vznešenosti přírody. — Z dramatické poesie: Shakespeare: Korionalus. Bozděch: Baron Goertz. Obsahy důležitějších dramat Shakespearových. *Vrchlický: Mše biskupa Turpina. Závěreční hymnus z „Písní poutníka." Byron: Child Haroldova pouť: chrám sv. Petra v Římě a hymnus na okean. Dr. Jos. Sedláček.

Ve třídě VIII. *Znělky Kollárovy ze „Slávy dcery." Příčiny chudosti zpráv o Staroslovanech. Obraz vzdělanosti staroslovanské. Počátkové bouří husitských. *Z Čelakovského „Růže stolisté." Z epigrammů Čelakovského. Osudy slovanské bohoslužby v Čechách. Z „Přemyslovců", z „Labyrintu Slávy". Zlatý kolovrat. Pomněnky z hrobu nejstaršího Čecha. Z Máchova „Máje." Z „Pohorské vesnice." Sv. Cyrill a Method. Sv. Václav. Ze „Salomona." Rokoko. Ze „Soběslava." O názoru prostonárodním a vědeckém ve věcech přírodních. Ze života V. M. Krameriusa. Obecné učení pražské za času Karla IV. Zlatá babička. Kolovrátek. Z „Písní kosmických." Z „Dědova odkazu." Ze zpěvu o pomstě za Igora. Z Čerkesa. Pravda i krása. Thorwaldsen. Z Legendy o sv. Prokopu. Z Kantůrčice. Náš dědeček. Strýc Hutula. Osamělý kvítek. Petr Obrovec. Z románu „V cizích službách." Divadelní hry v Čechách za XVI. a XVII. století. Z charakteristiky Dobrovského. Báseň po stránce umělecké. Na čem postaveno zidealisování látky? O duchu národním. O sopkách. Ant. Kollmann.

5. Z jazyka německého.

(Hvězdičkou poznamenané články memorovány).

Ve třídě III. 1. Der große Kohlkopf. 2. Der Zahn und der Thaler. 4. Der Wolf und der Kranich. 5.* Der Löwe und der Hase. 6. Der Nagel. 7.* Besonderer Tisch. 9. Die drei Hausräthe. 10. Die Eisenbahn. 11. Der Blinde und der Lahme. 19. Die Sonne. 20. Seltsamer Streit. 22.* Der Schütz. 24.* Der kluge Star. 25. Die drei Äxte. 26. Zwei Freunde. 27.* Die Schatzgräber. 28. Der Fuchs und die Katze. 29.

Der alte Löwe. 32. Die Traube. 32. Die Quelle. 36. Bescheidenheit siegt. 39. Haselnüsse und Pflaumen. 41. Hercules am Scheidewege. 44. Das Ei des Columbus. 46. Kleanthes. 48. Libuša und Přemysl. 51.* Hab' dank, du lieber Wind! 55.* Der Bauer und sein Sohn. 60. Die Bremer Stadtmusikanten. 64. Eile mit Weile. 66.* Entstehung von Karlsbad. 69.* Ein Räthsel. 70. Die Mondesviertel. 73. Die Störche. 75. Die Prügel, welche nicht wehe thun. 77. Der Sänger Orpheus. 78.* Mein Österreich. 69. Nebel und Wolken. 80. Die Boten des Todes. 17.* Der gute Kamerad.
Frant. Zach, Fr. Řehák.

Ve třídě IV. 87.* Das Erkennen. 85. Das gute Alter. 88. Thau und Reif. 89, Die Belohnung. 90. Das Pferd und der König. 91. Wolf und Fuchs. 95. Der junge und der alte Hirsch. 96.* Die wandelnde Glocke. 97.* Das Lamm. 98. Ein Dienst ist des andern wert. 102.* Das Schwert und der Pflug. 103. Freimüthigkelt. 110. Die Ceder. 113. Phaëthon. 114. Das Hirtenbüblein. 116.* Theuere Eier. 107. Der Kalk 108. Die drei Bergleute in Kuttenberg. 115. Die Wichtelmänner. 120. Brüderchen und Schwesterchen. 126. Dornröschen. 127. Schneewittchen. 129. Cyrill und Method, die Apostel der Slaven. 135.* Rudolf von Habsburg und die Schnitter. 137. Karl der Vierte. 140. Die Schlacht bei Mohacs. 143. Princ Eugen. 144.* Die Türkenpfeife. 148. Die Moldau. 150.* Die March. K. Kizlink.

Ve třídě V. 2.* Die Äxte. 6.* Der kluge Richter. 10. Die Macocha. 14. Vaterlandsliebe. 22. Ein gutes Recept. 23.* Das Schulkind und der Kaiser. 28. Der Wolf und der Geiger. 31. Der Sänger. 32. Schnelle Bekehrung. 34.* Wer andern eine Grube gräbt. 38. Bezirk, Land und Reich. 44. Österreich-Ungarn. 48. Der Hund. 50. Ehrlichkeit eines Landboten. 51.* Die Lorelei. 54. Der geheilte Patient. 63.* Das Grab im Busento. 66. Der Mönch und das Vögelein. 70. Der Tod des heiligen Wenzel. 80. Jaroslav von Sternberg. 88. Soldat und Sohn. 90. Untreue schlägt den eigenen Herrn. 92. Die Moldau. 94. Das wohlfeile Mittagsessen. 98. Brüderliche Liebe. 103. Das Riesenspielzeug. 106. Aus dem Leben Rudolfs von Habsburg. 108. Eine edle That. 115.* Der Graf von Habsburg. 116. Ein braver Kaufherr.
Adolf Ustupský.

Ve třídě VI. 167. Der Ring des Polykrates. 170. Andreas Hofer. 70. Der Tod des heiligen Wenzel. 151.* Die Bürgschaft. 82. Rübezahl und der Glaser. 164. Zur Geschichte der Kartoffel in Österreich. 163.* Des Sängers Fluch. 104. Ein Urwald im böhmischen Hochgebirge. 160. Miramare. 130.* Die March. 127. Hektors Abschied. 196. Die Gewinnung des Kochsalzes. 200. Die Gewinnung des Eisens. 180. Das Wasser. 205.* Schwäbische Kunde. 190. Die Turniere. 213.* Roland Schildträger. 80. Jaroslav von Sternberg. 122. Karl der Vierte. 152. Die Heuernte. 179. Das Siegesfest. 214. Von der Fruchtbarkeit und der schnellen Verbreitung der Pflanzen.
K. Kizlink.

Ve třídě VII. 2. Die Jagd im Odenwalde. 4. Hagens und Volkers Nachtwache 6. Des Vogels Botschaft. 8. Parzivals Erziehung. 10. Der arme Heinrich. 12. Die Geschichte von der schönen Melusine. 14. Theuerdanks Gemsenjagd. 18. Das glückhafte Schiff. 20. Sct. Peter mit der Geiß. 28. Jedem das Seine. 33. Johann der Seifensieder. 37. Die Geschichte von dem Hute. 43. Gefangennehmung Jesu. 45. Der Eislauf. 47.* Die drei Ringe. 49. Hüon löst die drei Aufgaben am Hofe zu Bagdad. 55.* Das Lied vom braven Manne. 57. Der siebzigste Geburtstag. 71.* Der Kampf mit dem Drachen. 85.* Erlkönig. 113. Die Kreuzschau. Goethe, Hermann und Dorothea. Mimo to opakovány básně v předešlých letech memorované. Adolf Ustupský.

Ve třídě VIII. Goethe, Iphigenie in Tauris (memor. I. 1.); Schiller, Maria Stuart (memor. II. 6.) Z čítanky čteno a memorováno: Schiller, Das Mädchen aus der Fremde; Kraniche des Ibykus; Goethe, Der Sänger. Z roku předešlého opakovány básně čtené a memorované: Das Lied vom braven Manne, Der Kampf mit dem Drachen, die Bürgschaft, Erlkönig, Lorelei. Fr. Zach.

IV. Themata
k písemným pracím a řečnickým cvičením v gymnasiu vyšším.

1. Z jazyka českého.

a) Práce písemné.

Ve třídě V. 1. Jest vypravování o Zlatovlásce báchorkou? (Rozbor.) Dom. 2. Pověsti o sv. Grálu. (Vypravování.) Šk. 3. Rozbor Vrchlického básně „Tvář Jidášova“. Dom. 4. Podzim. (Líčení.) Šk. 5. Styky Jungmannovy s vlastenci českými za jeho pobytu v Litoměřicích. (Vypravování.) Dom. 6. Bohatýr Ilja Volžanín. (Pokus povahopisu.) Šk. 7. Není všecko zlato, co se třpytí. (Výklad přísloví.) Dom. 8. Zima. (Líčení.) Šk. 9. Východ a západ slunce. (Přirovnání.) Dom. 10. Oko jest zrcadlem duše. (Výklad obrazného rčení.) Šk. 11. O volbě naší četby. (Dopis příteli.) Dom. 12. Příčiny nejdůležitějších válek mezi Evropou a Asií. (Stručné pojednání.) Šk. 13. Diamant. (Popis.) Dom. 14. Dobrodružství pana Jiřího. (Líčení dle Čechovy Dagmary.) Šk. 15. Vědomosti jsou nejlepším pokladem. (Stručné pojednání.) Dom. 16. Jakých zásluh dobyl sobě Servius Tullius o stát římský? (Historické vypravování.) Šk. 17. Spojené kde vládnou síly, vše se snadno vykoná. (Doličiti příklady z dějin a praktického života.) Dom. 18. Jak se seznámila babička s císařem Josefem? (Vypravování.) Šk. 19. Dagmar. (Pokus povahopisu dle básně Čechovy.) Dom.

Ant. Kollmann.

Ve třídě VI. 1. Která jsou pouta, jež nás pojí k vlasti. (Úvaha.) Dom. 2. Concordia parvae res crescunt. Sall. (Chrie.) Šk. 3. Čím může národ dosíci světového významu? (Úvaha.) Dom. 4. Jak vznikl první triumvirát? (Pojednání po učbě.) Šk. 5. Význam řek pro vzdělanost. (Úvaha.) Dom. 6. Smrť Sarpedonova. (Líčení dle Homera.) Šk. 7. Kterak liší se Vrchlického Legenda o sv. Prokopu od staročeské. (Pokus literární parallely.) Dom. 8. Které důležitější pokyny pro život podává Čelakovský v Růži stolisté? (Pojednání.) Šk. 9. Užitek věd přírodních. (Pojednání.) Dom. 10. Chvála jara. (Líčení dle Vergilia.) Šk. 11. Kulturní význam válek křížových pro západní země evropské. (Pojednání po učbě dějepisné.) Dom. 12. Život chudých žáků ve 14. stol. (Líčení po četbě.) Šk. 13. Snahy Karla IV. o povznesení vzdělanosti české. (Dle výkladů škol.) Dom. 14. Význam Tomáše Štítného pro literaturu českou. (Škol.)

Dr. Jos. Sedláček.

Ve třídě VII. 1. Co mluví k nám podzimní příroda? (Pojednání.) Dom. 2. Povaha Koriolanova. (Dle dramatu Shakespearova.) Škol. 3. Proč bývají zásluhy velikých mužů často teprve po smrti uznány? (Úvaha.) Dom. 4. Čas utíká. (Řeč.) Šk. 5. Historické a kulturní pozadí Shakespearova Koriolana. (Pojednání.) Dom. 6. Následky války třicetileté pro země rakouské. (Pojednání po učbě dějepisné.) Šk. 7. Kterak působí příroda na vzdělanost. (Pojednání.) Dom. 8. Jak lze stav, učených, naproti výtkám Komenského obhájiti? (Pojednání.) Šk. 9. Zdali a jak prospívají nám činy vykonané ve prospěch jiných? (Úvaha.) Dom. 10. Setkání se Odyssea s Nausikaou. (Přehled obsahu VI. zpěvu Odysseie.) Šk. 11. Jednota Bratří českých a její význam v literatuře české. (Úvaha literární.) Dom. 12. Popis města Alexandrie. (Dle cestopisu Harantova.) Šk. 13. Jaké byly výsledky řečí Demosthenových a které příčiny neúspěchu mnohých? (Úvaha po učbě řecké.) Dom. 14. Sláva a pád Napoleonův. (Po učbě dějepisné.) Šk.

Dr. Jos. Sedláček.

Ve třídě VIII. 1. Jakým způsobem získává Kassius Bruta ke spiknutí proti Caesarovi? (Rozbor řeči Kassiovy v Shakespearově tragedii „Julius Caesar“.) Dom. 2. Kterými směry budila se literatura česká na počátku tohoto století? (Literární pojednání.) Šk. 3. Nad proudem života. (Úvaha k básni El. Krásnohorské.) Dom. 4 Povaha Kassiova v Shakespearově dramatu „Julius Caesar“. Šk. 5. Zvědavost s její ušlechtilé i temné stránky. (Úvaha.) Dom. 6. Pohled na přírodu budí v člověku pokoru, ale také jej povznáší. (Úvaha.) Šk. 7. Čelakovského „Růže stolistá“. (Roz-

bor.) Dom. 8. Proč pokládáme Kollára a Čelakovského za první moderní zjevy v básnictví českém? (Literární pojednání.) Šk. 9. Elektřina ve službách lidstva. (Pojednání.) Dom. 10. O průběhu války sedmileté a následcích její. (Historické pojednání.) Šk. 11. Lépe v mylné naději žíti, před sebou čirou temnotu, nežli budoucnost odhaliti, strašlivou poznati jistotu. (Úvaha.) Dom. 12. Má básník právo uchýliti se od pravdy historické? (Úvaha.) Šk. 13. Maturitní práce. Ant. Kollmann.

b) Řečnická cvičení.

Ve třídě VII. 1. Karel Hynek Mácha. (Bernátík Jan.) 2. O pravém vlastenectví (Blažek Ferdinand.) 3. Zásluhy stavu rolnického o vzdělanost. (Čištín Jan.) 4. Život a paedagogická činnost J. A. Komenského. (Hanáček Matouš.) 5. Idea Čechovy básně „Slavie". (Hlavinka Karel.) 6. Václav Beneš Třebízský. (Hrabinský Jakub.) 7. Josef Kajetán Tyl. (Jaroš Josef.) 8. Více ideálů než hmoty! (Matyáš Viktor.) 9. Přehled dějin osvěty české. (Nikmann Vladimír.) 10. Petr Chelčický jako duchovní otec Jednoty bratrské. (Peprník František.) 11. O české písni národní. (Polášek Frant.) 12. Řeč Brutova po smrti Caesarově. (Polešovský Jaroslav.) 13. Charakteristika doby pobělohorské. (Ryšánek Vladimír.) 14. O aesthetickém vzdělání na školách středních. (Sokola Jan.) 15. O vlasteneckém nadšení. (Šemora Jan.) 16. Dějiny a nynější stav Slovenska. (Schinar Jindřich.) 17. Proč dopadly války turecké v 16. stol. pro rod Habsburský nešťastně? (Špíšek František.) 18. O Boženě Němcové. (Zelinka Karel.) Dr. Jos. Sedláček.

Ve třídě VIII. 1. Meč mnoho jest, však více radlice. (Brázdil.) 2. Konrád, opat zbraslavský, napomíná Václava III. v hrobce jeho otce. (Bunža.) 3. Zásluhy Rakouska o křesťanství ve válkách tureckých. (Černý.) 4. O důležitosti klassického studia. (Daníček.) 5. O literárním významu K. H. Máchy. (Hanáček.) 6. Historický rozvoj dramatického básnictví českého. (Horáček.) 7. O vývoji české ballady. (Horák.) 8. Význam Šafaříkův v literatuře naší. (Jaroš.) 9. Vliv písní lidových na poesii umělou. (Koutný.) 10. Cizího si važ, domácí miluj! (Kozmík.) 11. Rudolf II., přítel věd a umění. (Kropáč Ant.) 12. Vlasti své cele zasvěť se a obětuj! (Kropáč Rudolf.) 13. Humanismus a jeho vliv v písemnictví české. (Pochylý.) 14. Které ctnosti národů slovanských velebí Kollár ve své „Slávy Dceři"? (Profota.) 15. Které byly příčiny nezdaru prvních válek tureckých? (Seitl.) 16. K. J. Erben, jeho život a literární činnost. (Stancl.) 17. Význam národa řeckého v dějinách člověčenstva. (Tureček.) 18. Kterak středověké kláštery přispívaly k osvětě? (Váchal.) 19. Význam J. Kollára v poesii naší. (Vávra Jos.) 20. Literární činnost Jos. Dobrovského. (Vávra Method.) 21. Hlavní příčiny probuzení řeči a literatury české na sklonku předešlého a na začátku nynějšího století. (Zásměta.) 22. Rostlinstvo v poesii. (Bilík.)
Ant. Kollmann.

2. Z jazyka německého.

Ve třídě V. 1. Die Äxte. (Nach der Lectüre.) šk. 2. Kaiser Josefs Entscheidung. (Nacherzählung.) dom. 3. Der kluge Richter. (Nach der Lectüre.) šk. 4. Phrixos und Helle. (Übersetzung.) dom. 5. Kaiser Josef als Arzt. (Nach der Lectüre.) šk. 6. Kleobis und Biton. (Nacherzählung.) dom. 7. Der Geiger in der Wolfsgrube. (Nach der Lectüre.) šk. 8. Der Winter. (Beschreibung.) dom. 9. Die Türken. (Bearbeitung gegebener Sätze.) šk. 10. Die Höhlen von Sloup und der Abgrund Macocha. (Übersetzung.) dom. 11. Brüderliche Liebe. (Nach der Lectüre.) šk. 12. Das Ende des Servius Tullius. (Nach Livius.) dom. 13. Das Grab im Busento. (Geschichtliche Darstellung und Abweichungen von ihr im Gedichte.) šk. 14. Die Weltgegenden. (Beschreibung.) dom. 15. Der Tod des heiligen Wenzel. (Nach der Lectüre.) šk. 16. Der Berg, das Thal. (Beschreibung.) dom. 17. Eine Begebenheit aus dem Leben des Grafen Rudolf von Habsburg. (Im Anschlusse am das Gedicht „der Graf v. H.") šk.

18. Der Diamant und der Graphit. (Vergleichung.) dom. 19. Der Pilger. (Nacherzählung.) šk. 20. Acker und Garten. (Vergleichung.) dom. Adolf Ustupský.

Ve třídě VI. 1. Der Ring des Polykrates. (Gliederung und Gedankengang des Schiller'schen Gedichtes.) dom. 2. Der Aufstand der Tiroler unter Andreas Hofer. (Nach der Lectüre.) šk. 3. Glaukos und Diomedes. (Nach Hom. Il. 6.) dom. 4. Hektor und Andromache. (Nach Hom. Il. 6.) šk. 5. Die Bürgschaft. (Gliederung und Gedankengang des Schiller'schen Gedichtes.) dom. 6. Miramare. (Eine Übersetzung aus dem Böhmischen.) šk. 7. Über die Spiele. (Eine Abhandlung.) dom. 8. Der Fluch des Sängers. (Gliederung und Gedankengang des Uhland'schen Gedichtes.) šk. 9 Früh übt sich, was ein Meister werden will. (Eine Abhandlung.) dom. 10. Das Eisen. (Eine Übersetzung aus dem Böhmischen.) šk. 11. Der Anfang aller Cultur ist der Ackerbau. (Eine Abhandlung.) dom. 12. Die Turniere. (Nach der Lectüre.) šk. 13. Über die Verbreitung der Pflanzen. (Eine Übersetzung aus dem Böhmischen.) dom. 14. Über die Fruchtbarkeit der Pflanzen. (Eine Abhandlung.) šk. K. Kizlink.

Ve třídě VII. 1. Siegfrieds Tod. (Nach der Lectüre.) šk. 2. Wie Siegfried hörnern wurde. (Eine Sage.) dom. 3. Kriemhildens Rache. (Eine Sage.) šk. 4. Apelles. (Übersetzung.) dom. 5. Das Lied vom braven Manne. (Gliederung und Gedankengang des gleichnamigen Gedichtes.) šk. 6. Mein Weihnachtsabend. (Schilderung.) dom. 7. Die Bedeutung der Periode der Nachahmung für die deutsche Sprache und Dichtkunst. šk. 8. Die Quelle der Fabel von „Hermann und Dorothea". šk. 9. Wie geht es bei dem Baue eines Hauses her? (Beschreibung.) dom. 10. Unter dem Thorweg. (Situationszeichnung aus „Hermann und Dorothea".) šk. 11. Was lehrt uns der Globus? (Beschreibung.) dom. 12. Oberon. (Inhaltsangabe.) šk. 13. Die Ursachen und Anfänge des troianischen Krieges. dom. 14. Die Kreuzschau. (Reproduction des gleichnamigen Gedichtes.) šk. Adolf Ustupský.

Ve třídě VIII. 1. Über den düsteren Charakter des Herbstes. dom. 2. Tacitus, Leben und Schriften. (Eine literarhistorische Skizze.) šk. 3. Welchen Nutzen gewährt uns die Kenntnis der Weltgeschichte? (Abhandlung.) dom. 4. Schicksal und Lage der Iphigenie zufolge des I. Actes des gleichnamigen Göthe'schen Schauspieles. šk. 5. Ideengang in Platos „Apologie". (Auf Grund der griechischen Lectüre.) dom. 6. Die Bescheidenheit, eine Zierde des Jünglings. šk. 7. Arbeit ist des Bürgers Zierde, Segen ist der Mühe Preis. Ehrt den König seine Würde, Ehret uns der Hände Fleiß. (Schiller, „Das Lied von der Glocke".) dom. 8. Ordnung bringt Segen. šk. 9. Was machte die Griechen zu einem weltgeschichtlich bedeutenden Volke? (Abhandlung.) dom. 10. Der erste Act von Schillers „Maria Stuart" skizziert. šk. 11. Nil mortalibus ardui est. (Horaz, Carm. I., 3., 37.) dom. 12. Gedankengang und Gliederung der Ballade „der Sänger" von Göthe. šk. 13. Es sollen die Grundprincipien Horaz'scher Lebensweisheit auf Grund der Lateinlectüre dargelegt werden. dom. 14. Maturitätsprüfungsarbeit. Fr. Zach.

V. Sbírky učebné.

Pořad	Věc	Peníz zl.	Peníz kr.
	A. Přijato.		
1.	Přebytek ze školního r. 1894/5	18	98
2.	Přijímacích tax od 78 žáků po 2 zl. 10 kr.	163	80
3.	Příspěvky na učebné pomůcky od 356 žáků po 1 zl. . .	356	—
4.	Za 3 duplikáty vysvědčení semestr. po 2 zl.	6	—
5.	Za duplikát vysvědčení maturitního	6	—
	Úhrnem přijato . .	550	78

Pořad	Věc	Peníz	
		zl.	kr.
	B. Vydáno.		
1.	Na knihovnu učitelskou	184	89
2.	Na sbírku pomůcek zeměpisných a dějepisných . . .	53	17
3.	Na knihovnu žákovskou	134	33
4.	Na pomůcky pro fysiku a chemii	22	51
5.	Na pomůcky přírodopisné	55	17
6.	Na pomůcky pro kreslení	59	58
	Úhrnem vydáno	509	65
	Přebývá tedy na příští rok . .	41	13

Mimo to zakoupila pro fysikální kabinet slavná obecní rada král. města Uh. Hradiště dynamoelektrický stroj a astronomický dalekohled v úhrnné ceně 500 zl. z obecních prostředků.

1. Knihovny.

a) Knihovna učitelská.

(Správce prof. Ign. Hrozek.)

a) Dary: Ilg: Kunstgeschichtliche Charakterbilder aus Österreich-Ungarn, 1 sv., od vys. c. k. min. osvěty (1264); Vermeidung von Unglücksfällen durch Elektricität (1276) od velesl. c. k. z. šk. rady mor.; Adr. Balbi: Erdbeschreibung, 2 sv. (1265), od p. c. k. st. zást. Boubely; Palkovič: Böhm.-deutsch-latein. Wörterbuch, 1 sv. (1267), od p. c. k. prof. J. Klvaně; Zlatá Praha, 3 ročn. (1269), od p. c. k. okr. kom. Osk. Ganzwohla; The Saturday Rewiew, 2 sv. (1270); The english Illustraded Magazin, 2 sv. (1271); Světozor, 28 ročn. (1273); Sabina: Oživené hroby, 1 sv. (1274); A. Frič: Přírodopisná pojednání, 1 sv. (1275); Jungmann: Slovesnosť (222); Hanuš: Slohověda (227); Tomíček: Děje anglické (692); Tonner-Habernfeld: Bellum Bohemicum (567); Emler: Spisové Karla IV. (284 d.); Brus jazyka českého (217) — vesměs od pí. Boženy Fanderlíkové; Weiss: Weltgeschichte, sv. XVI. a XVII. (1137); Čechy, sv. X. (1130), od p. far. Bartáka z Uh. Ostrohu; Sněmy české, VIII., (581) od sl. výboru zemského v Čechách; Album Cyrill a Methoděj (1268) od J. V. Ulčíka, býv. žáka IV. tř.; od sl. české Akademie císaře Františka Josefa: všecky publikace z roku 1895/6.

b) Zakoupeno: a) Pokračování. Časopisy ročníku 1896: Časopis českého musea, Časopis olom. musea, Časopis Matice moravské, Časopis mathem. a fys., Český lid, Frick: Lehrproben, Krok, Listy filologické, Naše doba, Památky archaeologické, Těsnopisné listy, Těsnopisný věstník, Verordnungsblatt, Zeitschrift f. d. österr. Gymnasien, Živa, České museum filologické, Jahrbuch der Naturwissenschaften. — Díla: Ottův Slovník IX., Rezek: Dějiny české IV., Světová poesie 38—44, České album, Mádl: Dějiny umění, seš. 26. Prasek: Vlastivěda slezská. II., III.

b) Nově přibylo: Hülsen: Forum Romanum (1278); Blanda: Stručný přehled starožitností biblických (1279); Lommel: Experimentalphysik (1280); Cumpfe: Kulturní obrázky ze star. Řecka (1266); Kliment: Brouci, 5 seš. (1281); Ebert: Das Glasblasen (1277); Hoppe: Bilder zur griech. Mythologie (1282); Langl: Griechische Götter-u. Heldengestalten (1283); Czybulski: Tabulae V., VI., VII., VIII. (1260). — Úhrnem čítá knihovna učitelská koncem šk. r. 1895/6 **1288 čísel o 2329 svazcích, 75 sešitech, 61 tabulkách, v ceně 6309 zl. 60 kr.**

b) Příruční knihovna.

(Správce prof. Jan Petráček.)

Lonský stav nezměněn: **202 čísla o 317 svazcích v ceně 279 zl. 86 kr.**

c) Sbírka programů.

(Správce prof. Jan Petráček.)

Přibylo 228 programů ročníku 1895. a 290 ročníků dřívějších. **Obsahuje tedy sbírka tato 2242 kusy.**

d) Knihovna maturitní.

(Správce prof. Jan Petráček.)

Lonský stav nezměněn: **22 čísla o 133 svazcích v ceně 109 zl. 40 kr.**

e) Knihovna žákovská.

(Správce prof. V. Kubelka.)

a) Vyřaděno: Světozora 11 ročníků ve 14 svazcích odevzdáno do knihovny učitelské. Kromě toho ubylo hromadnou převazbou knih starších, při níž 2 i více svazečků malých v jeden spojiti bylo nutno, 89 svazků. Celkem tedy ubylo 1 číslo (103 svazky).

b) Doplněno a rozšířeno: Darem pí. B. Fanderlíkové: Lumír, ročník 1873, 1876, 1877, 1878, č. 767. Vesmír, roč. 1888, 1889, č. 514. Dr. E. Holub, 7 let v jižní Africe, č. 831. P. prof. a okr. insp. Jos. Klvaně: Křížek, Anthologie jihoslovanská, č. 811. P. prof. Dolejška: K. Starý, Ze života opic, č. 977. — Koupí: Fr. Palacký: Dějiny národa českého, dílu II. část 2. a díl IV., č. 830. Kalousek: Život Palackého, č. 576 (tripl.). Kalousek: Karel IV., č. 572 (quadr.). Saska: Mythologie Řeků a Římanů (třikráte), č. 966. Celkem doplněno a rozšířeno 9 čís. 17 svaz.

c) Nově přibylo: Darem pí. B. Fanderlíkové: Premie „Umělecké Besedy" na r. 1889., č. 985, „Beseda", příloha k „Našinci", č. 986, Obrazy života, roč. 1860. č. 987, „Niva", roč. 1873, č. 988. P. prof. a okr. insp. Jos. Klvaně: J. Slowacki, Ojciec zadumjonych, Kordjan; K. Brodziński, Wiesław, č. 1038. J. Subotić, Zvonimir, kralj hrvatski, č. 1039. J. Gundulić, Različite pjesni, č. 1040. Vlad. Šťastný: Hory a doly, č. 992 (dar. spisovatel). Stud. E. Prchlíka: E. Jelínek: Slov. návštěvy, č. 991. Jules Verne, Patnáctiletý kapitán, č. 990. J. B. Podstránský: Obrazy allegorické, č. 989. — Koupí: Almanach katol. básníků českých: 1. Pod jedním praporem. 2. Sedmikrásy, č. 993. a 1045. B. L. Tyšler: Mořem i pevninou, č. 994. V. B. Třebízský: Národní pohádky a pověsti, č. 995, Povídky starého zbrojnoše, č. 996. K. J. Erben: Národní pohádky a pověsti, č. 997. K. V. Rais: Povídky ze starých hradů, č. 998, Rodiče a děti, Výminkáři (1028), Zapadlí vlastenci (1029), J. Rezek-Dolenský: Obrázkové dějiny národa českého (999), Fr. Velišský: Život Řeků a Římanů (1000), X. de Maistre: La jeune Siberienne (1001), E. Souvestre: Confessions d'un ouvrier (1002), Au coin du feu (1005), Erckmann-Chatrian: Histoire d'un conscrit de 1813 (1003), L. Figuier: Les grandes inventions modernes (1004), Scribe: Le verre d'eau (1006), B. Němcová: Pan učitel, Chudí lidé (1007), Babička (red. Fr. Bartoše) (1008), V. Vávra: Božena Němcová (1009), K. May: Von Bagdad nach Stambul (1010), K. May: Durch die Wüste (1011), K. May, Durchs wilde Kurdistan (1051), Syn lovce medvědů (přel. J. Pekař) (1012), May: Im Lande des Mahdi I. a II. díl (1052), A. Sedláček: Sbírka hist. pověstí lidu čes. v Čechách, na Moravě a ve Slezsku (1013), K. Čermák: Strážce starožitností (1014), O. Feistmantl: Osm let ve vých. Indii (1015), V. Brandl: Život K. J. Erbena (1016), Život J. Dobrovského (1017), Život P. J. Šafaříka (1018), A. Rybička: Přední křisitelé čes. národa (1019), Arcivévoda František d'Este: Tagebuch meiner Reise um die Erde 1892—3, díl I., II. (1020), I. Kraszewski: Stará báje (1021), V. Hampl: Arcivévoda Albrecht (quadripl.) (1022), A. Mickiewicz: Konrád Wallenrod (přel. J. V. Sládek) (1023), E. Dürer: Edison (J. Pšenička) (1024), Z. Winter: Ze starodávného života (1025), Dva obrázky Rakovnické (1026), Pražské obrázky (1027), Rakovnické obrázky ř. 2. (1044), G. Ebers: Dcera královská (přel.

B. Frida (1030), J. Zeyer: Vyšehrad, Libušin hněv (dupl.) (1031), A. Heyduk: Dřevorubec (1032), F. Polívka: Pod drobnohledem (1033), E. Jelínek: Ukrajinské dumy (1034), Črty kozácké, Črty litevské (1035), Črty varšavské, Slovanské črty (1036), J. Turgeněv: Lovcovy zápisky (přel. F. Mach) (dupl.) (1037), W. Freund: Wanderungen auf klassischem Boden (1041), F. Dušánek: Poetisches Vaterlandsbuch (1042), J. Kafka: Hlavní katalog „Národopisné výstavy českoslov." (1043), M. Gawalewicz a P. Stachiewicz: Královna nebeská. (Přel. F. Kahlík a R. Parma) (1046), E. Holub: Druhá cesta po jižní Africe (1047), E. Krásnohorská a A. Sluková: Pohádky naší babičky (1048), Pohádky zimního večera (1050), K. J. Erben: Vybrané báje slovanské (1049). Celkem přibylo nově: 68 čísel v 77 svazcích. — Stav loňský: 913 čísel, 1480 svazků, 4 sešity. Ubylo 1 číslo, 103 sv. — **Stav koncem škol. roku 1895/6: 980 čísel, 1454 svazky a 4 sešity v ceně 957 zl. 37 kr.**

2. Kabinet země- a dějepisný.

(Správce prof. K. Hrastilek.)

Během školního r. 1895/6 nově zařaděno: Schober, Školní mapa markrabství Moravského (inv. č. 195), Klar, Relief markrabství Moravského (196), Kiepert, Wandkarte des römischen Reiches (197), Seibert-Haardt, Schulwandkarte der Eisenbahnen Oesterreich-Ungarns (198), Jireček-Haardt, Školní mapa Ameriky (199), Much-Fischer, Nástěnná mapa předhistorických památek v Rakousko-Uhersku (200), Langl, Habsburg, obraz nástěnný (201). — Stav koncem šk. r. 1894/5: 194 čísla, přibylo 7 čísel; stav koncem šk. r. 1895/6: **201 číslo v ceně 1074 zl. 44 kr.**

3. Sbírky pro fysiku a mathematiku.

(Správce Jaroslav Sobotka.)

a) Stroje.

Přibylo: a) Koupí z gymnas. prostředků na rok 1895/6: Gummový balonek pod vývěvu (386), Kartesianek (387).

b) Koupí ze zvláštní obecní dotace: Dynamoelektrický stroj se stolem a hnacími koly (388), 6 žárových lampiček (65 V. 15 svíček) se stojany (389), regulator k lampě obloukové se skleněnou baní (390), modell Grammova induktoru (391), voltametr na vodu (392), dalekohled se třemi astronomickými a jedním terrestrickým okulárem (393, 394).

Darem: Od p. Fr. Rojare, přednosty stanice v Sudoměřicích dva články Meidingrovy (395). Od p. Jiřího Müllera ze Skočova ve Slezsku měch k jímání plynu (396). — Stav koncem šk. roku 1894/5: 384 čísla o 453 kusech, přibylo 11 čísel o 20 kusech. Stav koncem šk. r. 1895/6: **395 čísel o 473 kusech a v ceně 5121 zl. 80 kr.**

b) Chemikalie.

Stav loňský nezměněn: **146 čísel v ceně 57 zl. 10 kr.**

c) Pomůcky pro mathematiku.

Stav loňský nezměněn: **16 čísel v ceně 100 zl. 10 kr.**

4. Kabinet přírodopisný.

(Správce prof. Josef Klvaňa.)

Přibylo: a) Koupí z gymn. prostředků na rok 1895/96: Lebka kočičí, veverka vycpaná, krtek, vlaštovka, model květu Anthemis cotula, model květu prašníkového i pestíkového sosny ob., herbář trav, Esmarch-Eschner: První pomoc při

úrazu (2 tab.), Eschner: Anatom. tabule (4), tabule užitečného ptactva střední Evropy a 10 zoologických obrazů Janského.

b) Darem: Mapa hnědouhelného revíru Kyjovsko-Hodoňského. Obratle zaječí, kosti předních okončin jezevčích, dílo včelí, dílo čmeláčí, matečné buňky včel, šupinky babočky kopřivové (mikr. praep.); Euspongilla lacustris (mikr. praep.), Ephydatina fluviatilis (mikr. praep.), Spongi'la fragilis (mikr. praep.), Ephydatina amphizona (mikr. praep.). Lanýž bílý, polotvar $[\frac{m\,0\,n}{2}]$. Epsomit z Křemnice, Natrolith z Felsöbanye, Baryt z Felsöbanye, Limonit, slída ruská, Lepidolith z Rožné, oboustranný krystal křemene, Turmalin růžový a černozelený z Rožné, Moldavit od Vltavotýna, pazourek, nukleje a nožíky z něho od Spytinova, křemen rozežraný z Rožné, křemen vláknitý, Antimonit z Alchaaru, konce krystalů Antimonitových z téhož místa. Břidlice prahorní, rula červená, obojí ze záp. Moravy, žula šedá od Studence, žula z bludivého balvanu od Opavy, Trachyt od Křemnice, korály devonské od Čelechovské kaple, Amonit z Cetechovic, Belemnity z Rujany, obratle rybí z Neogenu od Bílovic, zkameněliny neogenní od Steinabrunnu v Dol. Rakousích, část stoličky mamutí, postup výroby broušené sklenice.

Dárcové: a) Pánové: inž. Berák v Kelčanech, Čeň. Šandera v Sobčicích, ředitel Göpfert v Jarohňovské sklárně, J. Janáček správce v Polešovicích, professor Josef Klvaňa.

b) Žáci ústavu: Zippe, Homolka, Kadlečík. — Celkem přibylo 67 čísel, 101 kus v ceně 77 zl. 55 kr. Stav loňský 3809 čís. o 8274 kusech v ceně 2739 zl. 51 kr. **Stav koncem šk. r. 1895/96: 3876 čísel o 8375 kusech v ceně 2817 zl. 6 kr.**

5. Sbírka starožitností a mincí.

(Správce Bol. Dolejšek.)

a) Starožitnosti. Darovány: Bronzová jehlice (45), kus dělové koule (46), cínová nádoba asi ze 17. století (47) a dvě drtidla předhistorická na obilí (48). Jeví se tudíž stav na konci školního roku 1895/96: **čísel 48 a 49 kusech v ceně 16 zl. 25 kr.**

Darovali žáci ústavu: Bělohřibek František, Kubelka Emil, Matoušek Antonín a Januštík Josef.

b) Mince. Darováno: Jedna lira papeže Pia IX. (192), téhož 5 soldů (193), městský peníz Norimberský z r. 1622 (194), městský peníz Schaffhuzský z r. 1561 (195), peníz císaře Maxmiliana II. z r. 1571 (196), peníz císaře Rudolfa II. z r. 1588 (197) a téhož z r. 1591 (198), peníz Rudberta, arcibiskupa Salcburského, z r. 1681 (199) korunovační peníz císaře Josefa II. z r. 1764 (200), bronzová medaile z r. 1873 (201), medaile 4. pěveckého sjezdu ve Vídni r. 1890 (202), haléř z r. 1777 (203), čtvrtkrejcar z r. 1812 (204), peníz císaře Napoleona I. jako krále italského z r. 1812 (205), One penny z r. 1863 (206) a pamětní mince ze Slavonie (207). — Celkem přibylo 16 čísel o 16 kusech, takže celkový stav vykazuje **207 čísel o 246 kusech v ceně 50 zl. 87 kr.**

Dárcové žáci ústavu: Daněk Jaromír, Strnadel Bedřich, Úlehla Alfred, Bezděk Martin, Kubelka Emil, Kolrus Emil, Soviš Josef, Stojar Karel, Špíšek Leopold, Kalla Josef, Kratochvíl Vladimír, Zábl Václav a Zapletal František.

6. Kabinet pro kreslení a krasopis.

(Správce učitel kreslení Alois Till.)

Přibylo: a) Koupí z dotace normální: 1. Sádrové odlitky: Římskodorská hlavice (172), gotická hlavice (173), fries z dožecího paláce v Benátkách (174), plochý relief ital. renaissance (175), pilastrová výplň z chrámu St. Bernardino ve Veroně (176), renaissanční maska (177), ornamentalní výplň z chrámu St. Michele v Benátkách (178). — 2. Základní tvary antických nádob (19 modellů)

(179—197). — 3. Předlohy: Ant. Anděl: Das geometrische Ornament (4. Auflage) (170), Ant. Anděl: Elemente des pflanzlichen Ornamentes (171).

b) Darem: 3 nástěnné tabule k vysvětlení pojmu stilisace ornamentů (198—200). (Za vedení učitele Al. Tilla provedli žáci: Balaš Robert, Vojtěch Jan, Macenauer Jindř., Folprecht Jos., Zippe Al., Zahradník Leop., Hořák Mat.) Nástěnná tabule: Pravidelná hlava (profil). (Kreslil a daroval učitel Al. Till.) (201). — Stav lonský: 169 čísel o 1008 kusech, přibylo 32 čísel o 32 kusech; stav koncem šk. r. 1895/6: **201 číslo o 1040 kusech v ceně 413 zl. 55 kr.**

7. Zpěv a hudba.

(Správce Antonín Kollmann.)

Archiv hudební vykazuje týž stav jako koncem minulého šk. r. 1894/5: **81 číslo o 118 kusech v ceně 300 zl. 14 kr.**

8. Nářadí k tělocviku a ku hrám.

(Správce prof. Ignát Hrozek.)

a) Tělocvična. Stav lonský zůstal nezměněn: **20 čísel o 264 kusech v ceně 1426 zl. 50 kr.**

b) Nářadí ku hrám. Stav fondu pro zaopatřování nářadí ku hrám mládeže. Z roku 1894/5 zbylo 35 zl. 3 kr. Příspěvky od 352 žáků po 20 kr. 70 zl. 40 kr. Souhrn příjmů 105 zl. 43 kr. Vydáno do konce května 51 zl. 81 kr. Zbývá na příští rok 53 zl. 62 kr. — Letos zakoupeno: 5 praporců k označování met; 100 m. barevné šňůry k ohražování; míč kopací; míč metací; 5 míčů pružcových pošitých; 10 míčů peřáků; 10 pletenek strunových; 30 obroučků; 30 chytaček; 4 pálky na míče; 10 oštěpů; terč; 10 párů bruslí; vše v úhrnné ceně 79 zl. 90 kr. — Stav koncem roku 1895/6: **Inv. č. 29 v ceně 166 zl. 48 kr.**

Všem dobrodincům a přátelům ústavu, kteří se vzácnou přízní na sbírky naše dary štědrými pamatovali, zvláště pak slavné obecní radě královského města Uh. Hradiště, velesl. zemskému výboru království českého, slavné správě české akademie císaře Františka Josefa pro pěstování věd a umění a dp. faráři v Uh. Ostroze P. Jos Bartákovi, pánům nakladatelům atd. atd., ředitelství, prosíc za přízeň i podporu další, vzdává tuto jménem svým i ústavu zasloužené díky nejupřímnější.

VI. Výtah z kroniky.

Školní rok započal vzýváním Ducha sv. a slavnými službami Božími dne 18. září 1895 ve farním chrámu Páně. Dne 19. začalo se pravidelně vyučovati.

Na oslavu Nejvyšších jmenin Jeho Apoštolského Veličenstva, našeho nejmilostivějšího císaře a krále Františka Josefa I., konány dne 4. října 1895 slavné služby Boží, při nichž studující zapěli přiměřené sbory. Ku konci zpívána hymna národní. Týmž způsobem oslaveny dne 19. listopadu Nejvyšší jmeniny J. V. císařovny Alžběty. Dne 4. května a 27. června 1896 konána anniversaria za J. J. V. V. císařovnu Marii Annu a císaře Ferdinanda Dobrotivého, dne 9. března zádušní služby Boží za J. C. V. zesnulého pana arcivévodu Albrechta Salvatora.

Den 19. května stal se úmrtím Jeho cís. a král. Výsosti, Nejjasnějšího pana arcivévody

KARLA LUDVÍKA

dnem smutku pro celou říši naši. Žactvu oznámena smutná tato událosť těmito slovy:

Nevyzpytatelné soudy Prozřetelnosti uložily milovanému panovníku a nejjasnějšímu rodu Jeho novou, trpkou zkoušku, která neméně bolestně dotýká se srdcí občanů celé říše naší vůbec, jakož i celého národa našeho zvlášť. Dne 19. května podlehl Jeho cís. a král. Výsost, pan arcivévoda Karel Ludvík nemoci, jejíž zárodky Sobě z cesty po Svaté Zemi byl přinesl a která statnou a čackou postavu Jeho přes všechnu péči Nejvyšší rodiny a přes všechnu pomoc lékařskou v předčasný hrob sklátila.

Nejjasnější pan arcivévoda, stoje posvátnému trůnu nejblíže, podporoval a zastupoval císaře pána v těžkých povinnostech Jeho co nejoddaněji a nejplatněji; působnosť Jeho jevila se ve všech odvětvích pokojné práce: Jeho přičiněním založen spolek Rakouského Červeného kříže určený k tomu, aby i v době rozzuřených vášní válečných konal skutky křesťanského milosrdenství na příteli i nepříteli; vědy, umění i skromná práce živnostníkova a průmyslníkova nalézaly v Něm podporovatele obětavého a neunavného, celá pak říše viděla v Něm vzor všech cností rodinných i občanských, jakož i vzor pravé pobožnosti a oddanosti nad jiné zářící. Česká akademie Císaře Františka Josefa pozbývá v Jeho cís. a král. Výsosti prvního svého protektora, který kulturní snahy naše sledoval způsobem, jenž zjednával Mu všechna srdce a jímž celý národ pevnějšími ještě svazky oddanosti a vděčnosti k Sobě a Nejjasnějšímu rodu panovnickému připoutal.

Památka Jeho zářiti bude v dějinách vlasti naší leskem nehynoucím!

Dne 21. května odebrala se deputace sboru professorského k panu starostovi, císařskému radovi Protzkarovi, jakožto hlavě politického okresu městského požádat ho, aby na stupních Nejvyššího trůnu projev nejoddanější účasti sboru nad úmrtím J. C. Výsosti, Nejjasnějšího pana arcivévody Karla Ludvíka tlumočiti ráčil.

Zádušní služby Boží za J. C. Výsosť, jichž se celý ústav súčastnil, konány byly za příčinou doby svatodušní teprve dne 8. června. Pěvecký sbor ústavu pěl při nich Requiem.

Při všech těchto příležitostech byl mimo to ústav zastoupen při officielních službách Božích po každé dvoučlennou deputací sboru professorského.

Dne 20. října 1895 bylo loučiti se sboru s dlouholetým představeným svým, panem c. k. zemským školdozorcem P. Robertem Ch. Riedlem, jemuž podána adresa tohoto znění:

Vaše Vysokoblahorodí!

Veledůstojný pane zemský školní inspektore!

Zvoliv Sobě nové, sil Svých důstojné úkoly, opouštíte, veledůstojný Pane, školy moravské, jimž po celé skoro desetiletí nejlepší Své síly jste věnoval.

My, kteří po celou tu dobu jsme byli svědky vývoje našeho školství, víme nejlépe, čím jste nám byl a co vzácnou osobností Vaší všecko ztrácíme.

Z bohatého zdroje Vašeho vědění a Vašich zkušeností čerpali jsme všickni, my všickni utíkali jsme se k dobrotivosti Vaší o radu i pomoc, my spatřovali jsme ve Vás zářivý vzor, my všickni zoveme se s hrdostí Vašimi žáky.

A jestliže veškeré učitelstvo středních škol moravských s Vaší mohutnou osobností srostlo jako ve svazku rodinném, čím více platiti to musí o ústavu

tomto, kterému hned z počátku byl jste přítelem a který ne v poslední řadě Vašemu vzácnému přičinění děkovati má rozkvět svůj i zabezpečené trvání pod mocnou záštitou státní; tím více platiti to musí o sboru učitelském ústavu tohoto, jehož každý téměř člen Vaší otcovské blahovůli osobně jest zavázán.

Odchod Váš provází vroucí přání, aby požehnala nebesa další činnosti Vaší, aby ozářila radostmi i štěstím život Váš, nám pak zachována byla i na dále Vaše láska i upomínka".

Pan zem. školní inspektor přijal adresu, ředitelem osobně podanou, velmi blahosklonně a poděkoval sboru způsobem nad míru lichotivým ve zvláštním listu.

Nově jmenovanému panu c. k. zemskému školdozorci Edvardu Kučerovi projevil sbor učitelský blahopřání, jemuž dostalo se od p. z. školdozorce vlídného přijetí.

I. pololetí ukončeno dne 15, II. počalo dnem 19. února 1896. Oba dni sloužena pro žactvo tichá mše svatá.

Dnem 1. března vstoupila v život nadace P. Fr. Jarmera s požitkem ročních 20 zl. Dne 14. března 1896 konány zádušní služby Boží na památku prvních zakladatelů stipendií pro žáky ústavu tohoto a sice † vd. p. P. Fr. Jarmera, † Josefa Adamce a dceru jeho Marii, jakož i za všecky zesnulé dobrodince ústavu tohoto.

Dne 20. dubna 1896 dostalo se ústavu vzácného daru tím, že c. k. professor a okresní školdozorce, vd. pán, p. František Perútka, jeden ze zakladatelů českého gymnasia zdejšího, rozmnožil tak zv. fond Velehradský o 1200 zl., čímž dosaženo účelu fondu tohoto, aktivovati stipendium pro syna učitelské rodiny z venkovského škol. okresu Uh. Hradišťského. Aktivování stipendia toho bude svým časem provedeno. Zvláštní deputace sboru prof. vyslovila šlechetnému dárci díky za vzácnou obětavosť jeho.

Dne 29. dubna provedl pan c. k. odborný inspektor Antonín Anděl odbornou inspekci při vyučování kreslení.

Ve dnech od 9. do 12. května provedl veledůst. pan konsist. rada a kn.-arc. kommisař P. Vojtěch Vodička obvyklou inspekci při vyučování náboženství.

Dne 17. května pořádán od půl 5. hod. odpolední duchovní koncert ve prospěch podporovacího spolku pro chudé studující. Na programu bylo: F. Witt, Stabat Mater pro solový a smíšený sbor, a J. Haydn, Poslední slova Spasitelova na kříži, oratorium pro sola a sbor s průvodem smyčcového orchestru a harmonia. Všechna čísla provedena studujícími ústavu řízením učitele zpěvu a hudby professora Ant. Kollmanna. Všickni účinkující zápolili v ušlechtilém snažení, které potkalo se s výsledkem nad míru čestným. Hlavní zásluha přísluší prof. Kollmannovi. Účelům spolkovým odvedeno i s přeplatky 141 zl. 65 kr. Všem pp. a korporacím, které k tomuto výtěžku spoluúčinkováním, dary a hmotnými výhodami přispěli, vzdává tímto ředitelství díky nejlepší.

Dne 27. června konalo se v gymnasialní tělocvičně veřejné cvičení žáků 4. a 5. oddělení tělocvičného před vybraným obecenstvem, jež stopovalo výkony mladých gymnastů s živým účastenstvím a odměňovalo je hojným a zaslouženým potleskem. Zásluhu o přesné vycvičení chovanců, o dekoraci tělocvičny, jakož i o zdar celého cvičení zjednal si učitel tělocviku, p. prof. Ignát Hrozek.

Dne 2. července podrobil pan c. k. zem. školní inspektor Jan Slavík sbírky ústavu prohlídce a byl den na to přítomen vyučování v několika předmětech mimořádných.

Zdravotní stav žactva byl celkem příznivý; přes to znamenati bylo, jmenovitě ve vyšších třídách, nemoci plicní a srdeční, takže 10 žáků přerušilo návštěvu školy na dobu delší měsíce, 3 pak vůbec studia pro chorobu opustili.

Bohužel, že nelze zakončiti kroniku ústavu než vzpomínkou ztrát, jež ústav během tohoto roku stihly.

Professor **Josef Pokorný**

narodil se ve Velkém Meziříčí na Moravě r. 1853. Studia gymnasialní konal s počátku na benediktinském gymnasii u Skotů ve Vídni, později pak na nově zřízeném českém gymnasii v Brně, kdež r. 1873 zkoušce maturitní s vyznamenáním se podrobil. Poslouchav od r. 1873 přednášky o jazykovědě na universitě Vídeňské, dosáhl tam r. 1880 způsobilosti učitelské z klassické filologie pro střední školy s vyučovacím jazykem českým i německým a ztrávil pak zkušební rok na gymnasii Teresianském pod vedením proslulého professora, nyní c. k. zem. šk. inspektora P. R. Chr. Riedla. Na to suppleval nejprve na jednom z gymnasií vídeňských, od r. 1883 do 1885 na zdejším c. k. německém gymnasii, kdež uveřejnil v progr. 1884 a 1885 výborné pojednání „Die Amphibolie bei Äschylos und Sophocles", od r. 1885 na gymnasii v Třebíči. Tu jmenován r. 1887 skutečným učitelem, roku následujícího okresním inspektorem pro školy národní. R. 1891 dosazen na gymnasium zdejší, jemuž sloužil až do posledních chvil činného života svého přes chorobu, jež skrytě na zdraví jeho hlodala. Skonal dne 15. července v Bystřici pod Host., kdež tělesné jeho pozůstatky byly vykropeny a pohřbeny. Sbor spolu s některými kollegy gymnasia Brněnského a Val.-Meziříčského doprovodil jej k poslednímu odpočinku. Zádušní služby Boží slouženy ve škol. roce dne 23. září. — Mládež ztratila v něm horlivého a obětavého učitele, moudrého rádce a otcovského přítele, sbor vynikajícího kollegu, vlasť upřímného syna.

O prázdninách zemřel ve svém domově hodný žák I. tř., František Vilímek z Brumova. Dne 28. listopadu podlehl dlouhé nemoci žák IV. tř. Matouš Turek ve svém rodišti D. Bojanovicích. Pohřbu súčastnila se deputace třídy s prof. P. Sauerem a K. Kizlinkem v čele a položila věnec na rakev soudruha, který svým nadáním, pilností, chováním jakož i výborným prospěchem náležel k nejlepším celého ústavu. Zádušní mše sv. konána zaň dne 8. prosince 1895 za účastenství celého ústavu. R. I. P.!

Školní rok zakončen dne 15. července 1896 slavnou mší sv. a Tedeum.

VII. Náboženské výkony.

Pravidelné služby Boží konány byly každou neděli a svátek o $^3/_4$11. hod. dopol. ve farním chrámu Páně; před tím v budově ústavu vždy exhorta o dvojím oddělení.

U sv. zpovědi a přijímání byli žáci třikráte do roka; ve dnech 26. a 27. března byly konány duchovní exercitie; průvodu theoforického o Božím Těle súčastnilo se žactvo se všemi učiteli. Výkonům náboženským všem i sbor býval přítomen.

Při službách Božích zpívali žáci čtyřhlasné vložky a celé mše (mužským a smíšeným sborem) viz „Osnova, zpěv". Na varhany hrával, zpěv chrámový řídil a cvičil c. k. suppl. učitel Ant. Kollmann, byl-li pak řízením sborů zaměstnán, obstarával ochotně průvod varhan pan prof. Hrozek.

I mimo úřední a povinné výkony náboženské mládež dobrovolně do kostela na mši sv. chodívá všední dny časné doby ranní.

V den sv. Apoštolů Slovanských zpívána na Velehradě při slavné mši svaté, kterou sloužil veledůstojný pán, inf. praelat A. Korčián z Rajhradu, za řízení prof. Kollmanna celým sborem pěveckým mše ku cti svatého Cyrilla a Methoděje od J. C. Sychry.

VIII. O tělesném cvičení a otužování se mládeže studující.

Vedle vysokého nařízení Jeho Excellence pana c. k. ministra kultu a vyučování ze dne 15 září 1890 č. 19.097 konána i letos zvláštní porada sboru učitelského, jak by tělesné síly mládeže pěstovány a tuženy býti měly. Dělo se tak v několika směrech:

a) Klouzání pěstováno horlivě a za dosti příznivých poměrů u železničního mostu na staré Olšavě, kdež péčí sl. městské rady upraveno kluziště.

b) Žáci koupali se jednak v plovárně páně Schaniakově za snížený poplatek 5 kr., jednak na místě sl. městskou radou vykázaném, na němž bylo lze žactvu od 4—8 hod. zdarma za dozoru zvláštního obcí placeného dozorce se koupati. V plovárně Schaniakově postaráno o to, aby se studující mohli plování učiti.

c) Ku hrám mládeže používáno jako léta předešlá rejdiště na „staré poště“ ob den střídavě s c. k. real. a vyšš. gymn. Žactvo rozděleno na 8 oddělení, každé hrálo jednou v témdni od 5—7; pěstovány obzvláště oblíbené hry míčem, házení oštěpem a cvičení pořadová. Účastenství bylo hojné a trvalé i v nejvyšších třídách, což obzvláště vytknouti sluší. Bohužel bylo celé jaro hrám nepříznivo; hrálo se celkem 16krát za vedení prof. Hrozka.

d) Vycházky pěstovány v hojné míře dle určitého programu ve větších i menších odděleních za účelem tělocvičným i poučným. Celodenní výlety třídní konány dne 11. června tyto:

I.a, I.b, II.b z Uh. Hradiště Velehradem na Salaš a zpět; 20 km. (prof. Hrozek, Petráček, Ustupský a Dolejšek);

II.a Uh. Hradiště — Uh. Ostroh — Veselí n. M.; 17 km. pochod, drahou zpět (prof. Kollmann a Sobotka);

III.a, III.b Pochod z Uh. Brodu do Nivnice a Bojkovic; 22 km.; ostatní část cesty drahou (prof. dr. Sedláček a Minks);

IV. Záhlenice — Kroměříž a zpět — 14 km., ostatní část cesty drahou (prof. Kizlink);

V. Napajedla — Malenovice a zpět; pochod 20 km., ostatek drahou (prof. Zach);

VI. Pochod z Bystřice p. H. na Hostýn a Říčkou do Bystřice p. H.; 15 km., ostatek drahou (prof. Molčík);

VII. Pochod z Otrokovic do Zlína a zpět; 20 km., ostatek drahou (prof. Řehák).

Žactvu dostalo se všude na výletech laskavého přijetí a některé třídy byly osvědčenými příznivci žactva našeho i pohoštěny, tak tř. V. p. Pohlreichem z Malenovic, tř. VI. pp. mag. pharm. Nečasem a redaktorem Kretzem z Uh. Hradiště, tř. VII. p. Čištínem a jinými pány ze Zlína, začež jim ředitelství srdečné díky vzdává.

Mimo tyto konány ještě vycházky poučné po celý téměř rok, tak jmenovitě:

30. listopadu prohlédnut cukrovar ve St. Městě (VII. a VIII. tř., prof. Minks a Sobotka); 18. a 21. ledna konána astronom. pozorování na kopci sv. Rocha (VII. a VIII. tř., prof. Minks a Sobotka); 20. března zeměp. a astronom. pozorování tamtéž (I.a, I.b tř., prof. Dolejšek); 29. dubna pochod tělocvičný k Velehradskému mostu (I.a, I.b tř., prof. Hrozek a Petráček); 16. a 18. května vycházky botanické i zeměp. do „Bukoviny“ (I.a, I.b tř, prof. Klvaňa a Hrozek); 24. května vycházka na Velehrad spolu s výklady zemč- i dějepisnými (III.a, III.b tř., prof. Dolejšek); 3. června botan. vycházka do Velehradského lesa (I.b, prof. Hrozek).

Astronomická pozorování večerní konána častěji s třídami IV., VII. a VIII., tak dne 18. a 21. ledna, 18. dubna, 8. a 13. května.

Kterak se mládež rozmanitých druhů tělesného cvičení a otužování účastnila, vysvitá z následující tabulky přehledné.

	I.		II.		III.		IV.	V.	VI.	VII.	VIII	Úhrnem	
	a	b	a	b	a	b						čís. abs.	%
Počet žáků koncem šk. r. 1895/6	34	34	34	32	32	28	49	28	28	19	22	340	100·0
Do tělocviku chodili . . .	25	26	13	13	22	13	30	7	9	1	7	166	48·8
Na rejdišti bráli	30	27	27	23	31	23	49	25	28	10	9	282	84·7
Klouzat se chodili	17	17	31	14	20	22	38	11	12	8	2	192	56·5
Koupat se chodili	31	26	34	30	31	26	49	24	28	19	10	308	90·6
Plovati umějí nebo plovati se učí	27	16	27	19	25	26	47	19	22	10	11	249	73·2
Vycházek se súčastnili . . .	32	33	34	32	26	25	49	28	25	19	22	325	95 6
Ferialní cesty více než 1denní konali (pěšky)	9	4	11	2	10	6	41	5	11	4	5	108	31·8
O prázdninách na venkově dleli:													
doma	25	30	32	24	26	27	44	28	28	19	21	304	89·4
na zotavenou	2	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	5	1·5

IX. Podpora.

1. Stipendia.

Pořad	Jméno stipendisty	Třída	Má stipendium	Obnos zl.	kr.
1	Graupner Antonín . . .	II.b	P. Bartoloměje Goldmanna	100	—
2	Kašpárek Jan	II.b	Jos. Adamce č. 10.	44	—
3	Hrbáček Václav	III.a	Jos. Adamce č. 1.	44	—
4	Christin Zdeněk	III.a	Jos. Adamce č. 2.	44	—
5	Talský Emerich	III.a	Jana Scholtise semin. č. 2.	70	—
6	Vitovský Martin . . .	III.a	P. Frant. Jarmera	20	—
7	Bureš Jan	IV.	Jos. Adamce č. 3.	44	—
8	Fuček Ludvík	IV.	Tobiáše Fuska	50	—
9	Goldmann Robert . . .	IV.	Jos. Adamce č. 4.	44	—
10	Kratochvíl Antonín . .	IV.	Kirchstein-Hassenweinovo	52	50
11	Odstrčil Ondřej	IV.	Jos. Adamce č. 5.	44	—
12	Zahradník Leopold . .	IV.	sem. stip. Ad. Dobrodinského	70	—
13	Kratochvíl Vladislav . .	V.	Jos. Adamce č. 6.	44	—
14	Svoboda František . .	V.	Jos. Adamce č. 7.	44	—
15	Velísek František . . .	V.	Marie Adamcové	50	—
16	Velísek Ignác	V.	Odboru Ú. M. šk. v Uh. Hradišti	60	—
17	Dufalík Stanislav . . .	VI.	Papíkovo	100	—
18	Hachler Josef	VI.	J. Bernarda	85	—
19	Láska Karel	VI.	Kirchstein-Hassenweinovo	52	50
20	Neuman Leopold . . .	VI.	Jana Skurka sem. č. 1.	70	—
21	Turek Jiří	VI.	Marie Adamcové	42	—
22	Valerián Čeněk	VI.	Jos. Adamce č. 8.	44	—
23	Vojtěch Jan	VI.	Jos. Adamce č. 9.	44	—
24	Čištín Jan	VII.	P. Cyrilla Skočovského	94	50
25	Daníček Josef	VIII.	Odboru Ú. M. šk. v Uh. Hradišti	60	—
26	Koutný Jan	VIII.	Fil. Pokorného I.	42	—
27	Seitl Ladislav	VIII.	Jana ryt. z Pogliesů sem.	70	—
			Úhrnem . . .	1528	50

2. Podpora soukromá.

a) Výkaz podporovacího spolku za dobu od 16. června 1895 do 8. června 1896.

(Podává pokladník, professor a katecheta Alfons Sauer.)

Spolek měl letos 70 členů: 8 zakládajících a 62 přispívající. **Přijal** v době s vrchu naznačené: 1. členských příspěvků 111 zl. 50 kr. 2. subskripcí 781 zl. 20 kr. 3. darů 602 zl. 4. ze zábav 226 zl. 65 kr. 5. na soukromý účet 114 zl. 50 kr. Připočteme-li přebytek z 15. června roku minulého 837 zl. 86 kr. a úrok 38 zl. 70 kr., obnášel celkový příjem 2712 zl. 41 kr. — **Vydal** za tu dobu na zálohu, obědy, byty, jiné podpory a potřeby administrativní celkem 1341 zl. 51 kr. — Odečteme-li od těchto položek 114 zl. 50 kr. na soukromý účet přijatých a vydaných, měl spolek skutečných příjmů **2597 zl. 91 kr.** vydání včetně s 500 zl. do zálohy vřaděnými **1227 zl. 1 kr.** Z rozdílu 1370 zl. 90 kr. reservováno pro případ nouze 514 zl. 12 kr., přebývá tedy na běžné další výdaje **856 zl. 78 kr.**

1) Členské příspěvky v roce 1896.

P. T. pp.: Kn. a. kons. rada Vodička 40 zl., prof. Řehák 6 zl., Soják 5 zl., Kožušník 4 zl., Ganzwohl, Král a dr. Pitra po 3 zl., P. kvard. Běhal a Kráčelík po 2 zl, Kulfánek 1 zl. 50 kr., Bezděk, Bochenek, Cetkovský, Čech, Čermák, Číž, dr. Čižmář, Dostál, Glogar, Havlák, Hladký, Hrastilek, Hrozek Hubík, Hübler, Kizlink, Kolací, Kollmann, J. Konečný, dr. Kubíček, Künstler, Lehký, Marecký, s. r. Matyáš, Mayerhöfer, dr. Náplava, Nečas, Pejša, Perútka, Polešovský, Pruša, Römer, Sauer, Stancl, Svěrák, Šimon, Tauss, Tlusťák, Vidlák, Vodica, dr. Vysloužil, Zavřel po 1 zl.

2) Subskripce.

Bánov. Dp. Táborský 1 zl.

Bílovice při Uh. Hradišti. (Dp. A. Nemerád 16 zl. 80 kr.) P. T. pp.: Malota 3 zl., Chlebus 3 zl., Nemerád, Šindler po 2 zl., Spáčilová, Koželuha, pí. hr. Logothetti, Dočkalík po 1 zl., Knésl, Oberländer po 50 kr., Löwy 40 kr., Vlasatík a Fr. Knésl po 30 kr., Krybus, Cigánek, Šimčák, Dostálek po 20 kr.

Bílovice Velké. (Ct. p. Jan Kachyňa, předst., 8 zl. 28 kr.) Při svatbě J. Straky s Anast. Leblochovou 5 zl. P. T. pp.: Jan Kachyňa 1 zl., Laštuvka, Lebloch, Skoták po 50 kr., Procházka 30 kr., Osyčka 13 kr., M. Kachyňa, Němec, Sašvata po 10 kr., J. Svoboda 5 kr.

Bojanovice Dolní: 8 zl. 50 kr. P. T. pp.: J. Hanák 2 zl., R. Sedlák, Kučera, Prát, J. Salajka, Páral po 1 zl., Bohun, Červenka, M. Salajka po 50 kr.

Bojkovice. (Ctp. naduč. Jos. Černík 7 zl. 50 kr.) P. T. pp.: Jelínek 1 zl., Fr. Pavelek, Černík, Cillich, Bosák, Adam, Hlávka, Pitka po 50 kr., Skácel 30 kr., Liška, Navrátil z Komné, Pavlíček, Víceník, Dolinský, Pitinský, Bajer, Koželuha po 20 kr. Slabiňák, Soja, Nejezchleba, Zeťka z Nezdenic, Lahuta, Šnajdeř, Durďák, Vrba, Huška, J. Viceník, Znojil po 10 kr.

Uh. Brod. a) (opozd. subsk. z r. 1893/94: Dr. B. Weber 27 zl.) P. T. pp.: Dr. B. Weber, Fr. Janáček, Ig. Seichert, dr. Večeřa po 5 zl., J. Parobek, A. Režný po 2 zl., Dr. Holub, P. Bezděk, Fr. Havel po 1 zl. — b) (opozděná subskripce za r. 1894/95: Dp. C. Stojan 27 zl. 50 kr.) Dr. Večeřa, Janáček po 5 zl., Schweder 2 zl., Eliáš, P. Cyr. Stojan, Dr. Renner, Dr. Ohrenstein, Dr. Spiegler, Skrejšovský, Jeletz, Havel a nečitelný po 1 zl., Rottleuthner, Adam, Kaštil, Sanitzer, R. Polášek, Schinar, Reska, Graffe, Bartl, Schönhauser, Hauerland, Růžička a neznámý po 50 kr. — c) subskr. za r. 1895/96: (Ctp. Fr. Janáček, sládek, 13 zl. 60 kr.) Janáček 3 zl., Nekvasil 2 zl., Šicha, F. Nekvasil, Parobek, Sláma, Schinar, Večeřa, dr. Renner, dr. Večera po 1 zl., Prilinger 50 kr., Mittag 10 kr.

Brumov 5 zl. P. T. pp.: Čech 1 zl., Mucha, Drápal, Kovářík, dr. Zatloukal, Matějíček po 50 kr., neznámý strojník, Mitág, Stříbrný, Kovářík po 30 kr., Fischtlais 20 kr., M. N. 10 kr.

Břeclava 17 zl. P. T. pp.: Mader 10 zl., Šildberger 5 zl., dr. Čermák 2 zl.

Březnice 2 zl. 20 kr. P. T. pp.: Nepustil 1 zl., Kohn, Gajdůšek po 50 kr., Vavruša 20 kr.

Březolupy 6 zl. 20 kr. P. T. pp.: Dr. Hloužek 1 zl. 20 kr., Dočkalík, Valenta, Hradečný, Redl, Hoferek po 1 zl.

Bučovice 9 zl. 70 kr. P. T. pp.: Racek 2 zl., Straka, Šperková, Vlach, dr. Šebek, nejmenovaný po 1 zl., Janoušek 70 kr., Budík, Gregor, Páral, Vlach po 50 kr.

Buchlovice 12 zl. P. T. pp.: Lysý, J. Prečan po 2 zl., Pelikán, dr. Hradlík, Kokeš, Mařák po 1 zl., Spáčil, Ticháček, Kadlec, Skála po 50 kr., Hortwig 70 kr., Hoffmann, Dušek, Rosenberg po 30 kr., Konečný, Sovič po 20 kr.

Bzenec 4 zl. 50 kr. P. T. pp.: dr. Pospíšil 2 zl., Pohanka, Orlický po 1 zl., Jehlík 50 kr.

Derfle 8 zl. P. T. pp.: Látal 5 zl., Kremel 2 zl., Zbořil 1 zl.

Domanín 6 zl. P. T. pp.: Kulhavý 5 zl., Kuchař 1 zl.

Drslavice 1 zl., p. Seidl 1 zl.

Dubňany 4 zl. 50 kr. P. T. pp.: Schreiber a synovci 3 zl., Göpfert 1 zl., Stark 50 kr.

Hluk 12 zl. 80 kr. P. T. pp.: farář Martilík, Ouředníček, dr. Fieber po 2 zl., koop. Dokoupil, Růžička, Hradečný, Petrová po 1 zl., Sadílek, Grünfeld, Svadbík, Prokůpek po 5 kr., Krejzlik 30 kr.

Hodonín. (Ct. p. c. k. okr. sudí Fr. Šemora 32 zl. 50 kr.) P. T. pp.: Fuňák a obč. záložna po 3 zl., dr. Ruth, Skácel, Hess, Šemora po 2 zl., Göpfert, dr. Král, Fuňák, Ploskal st., Kšír, Navrátil, Čermák, Krejsa po 1 zl., Příborský, Wavesný, Koutný, Navrátil, Vlk, Hodan, Mikulík, Kreutzer, P. Baštář, Dormluber, Renda, Scholler, Kotrd, dr. Říha, Chmelař, Hrbotický, Hložánek po 50 kr., Kopeček 30 kr., Bařík 22 kr., Klečka, Vykydal, Kopeček po 25 kr., Ševčík, Dania, Polzer po 20 kr., Vyhnálek 13 kr.

Huštěnovice. (Ct. p. Fr. Varmuža, rol. č. 20., 3 zl. 64 kr.) P. T. pp.: Varmuža 1 zl., Habaň P., Bičánek po 50 kr., Rozum 24 kr., Vojtěšek, Čechmánek, F. a J. Varmuža, Vaněk, Býček po 20 kr., Greboň, Janeček po 10 kr.

Jankovice 3 zl. 56 kr. P. T. pp.: F. Z. 2 zl., C. C. 1 zl., nejmenovaný 50 kr., Reneta 6 kr.

Klobouky Val. (Ct. p. lékárník F. J. Ždichynec 7 zl. 50 kr.) P. T. pp.: Ždichynec 2 zl., Heřmánek, Volf, Katz, dr. Janík, Matyáš, Tálec po 1 zl., Haselmann 50 kr.

Kněždub. (Dp. P. Kocian 9 zl. 30 kr.) P. T. pp.: Gora, dp. Cigánek, Daněk, Strnek, sl. obec Kněždub, Živný po 1 zl., Rek, Duffek, Indrálková, Miroš, Kocian po 50 kr., Páč, Úprka po 30 kr., Konečný 20 kr.

Kněžpole 2 zl. 10 kr. P. T. pp.: Slamínka 30 kr., Knot, Foltín, Kozílek, Hofer po 20 kr., Jos. Kašný, Alex. Kašný, Flibor, Kečnovský, Lapčík, Vrána, Kučera, Dostálek, Jos. Dostálek, P. Kučera po 10 kr.

Komna 2 zl. 30 kr. P. T. pp.: farář Mikulka 2 zl., Trudák 30 kr.

Kostelec 3 zl. 95 kr. P. T. pp.: Surma 1 zl., Šamánek 50 kr., Něnička 40 kr., Zapletal 30 kr., Dočekal, Bystřický, Dufek, V. a St. Šalša po 20 kr., Forman, Jedlička, Bystřický, Půček, Machálek, Polášek, F. Šalša po 10 kr., K. Šalša 5 kr.

Kostice 5 zl. 50 kr. P. T. pp.: Vrba, Balík po 50 kr., sl. obec Kostice 1 zl. Trčka, Trčková po 30 kr., Kocian, Kotlařík, A. Trčka, Janulík, Hanáčková, Tuček, Trčka, Štuka, Darmovzal, Bložek, Jak. Darmovzal, po 20 kr., Bača, Míchalicová, Pavelková, Létal po 10 kr.

Kunovice. (Dp. Jos. Hladký 17 zl. 80 kr.) P. T. pp.: Sedláček, Hladký, Vondráček, Kucian, Zavázal po 1 zl., Jadrníček, Ohnutková, Zimek, Schallinger, Kohn, Zlik, Sochorec, Winter, Weiss, Fornůsek, Šiler, Kadeřa, Winter, Lamberg, Zahradníček, Havlík, Fručík, Minařík, Zweigenthal, Otto, Tvrdoň po 50 kr., Šamánek 60 kr., Zajíc, Pazourek, Malík, Růčka po 30 kr., Remešek, Hachler po 20 kr., Štěrba 10 kr.

Kůželové. (Dp. Th. Káčer 6 zl.) P. T. pp.: Káčer 2 zl., sl. obec Kůželové, Kučera po 1 zl., Smutný, Mlčoch, Marmorstein, Poděbradský po 50 kr.

Kvasice 9 zl. P. T. pp.: Němec 3 zl., Ulmann, Kopp, Rotter, Daněk, dr. Hoffner po 1 zl., M. N. 50 kr., nejmenovaná 50 kr.

Kyjov — Boršov — okolí. (Ct. p. správce školy J. Gabriel z Boršova 32 zl. 90 kr.) Kyjov: P. T. pp.: Ant. Doležel, farář 10 zl., dr. Kozánek 3 zl., Dvořák 1·50 zl., Bombera, dr. Joklík, Procházková, Hromádka, Novotný, Šafařík, dr. Brauner, Kumžák po 1 zl., Janek 60 kr., Féda, Bělohříbek po 50 kr., Páleník, Porotný po 30 kr., Poláček, Cahlík po 20 kr., Zelený, Hanák, Chmela po 10 kr., Sonervand 1 zl. — Boršov: Gabriel 1 zl., Hodek 50 kr. — Bohuslavice: Maixner 70 kr., Koláček, Herelík, Martoch po 50 kr., Doležálek 40 kr., Barák 20 kr., Pečínka 10 kr. — Stavěšice. Přibil 10 kr. — Něčice: Sedlář 50 kr., Bednářík 10 kr. — Svatobořice: Lévek 10 kr. — Sobůlky: Rusňák 50 kr.

Lanžhot 6 zl. 50 kr. P. T. pp.: Gottwald 2 zl., Jedlička, Folprecht, Hodonský, Pyskatý po 1 zl., Švirga 50 kr.

Lhota Horní 5 zl. P. T. pp.: Doležel 2 zl., Frankl, Kalla po 1 zl., Chupík, Procházka po 50 kr.

Lhota Hroznová. P. T. posl. Jos. Pavlica 3 zl.

Lidečko 3 zl. Malá spol. u p. Seidla v Hor. Lidči 3 zl.

Lideřovice 4 zl. 45 kr. P. T. pp.: Zlámal 1 zl. Gazárek, Přibil za živnost. spol. po 50 kr., Horký, Žampach po 30 kr., J. a A. Sukup, Smach, Knotek, Kubík, Přibyl, Řičica, Hostýnek po 20 kr., Břečka 15 kr., Studénka 10 kr.

Mařatice 7 zl. 30 kr. P. T. pp.: Kořalka, Zelmák, Laštovka, Neugebauer, sl. A. Laštovková po 1 zl., Víchorec, Sova, Hrček po 50 kr., Vlachinský, Strauss, Šupka, Horehleď po 20 kr.

Milotice 6 zl. P. T. pp.: Dp. Weber 5 zl., Dostál 1 zl.

Mistřice 1 zl. P. T. pp.: Frt. a M. Lechner po 50 kr.

Napajedla. (Dp. Balt. Hříva 8 zl.) Sbor uč. měšť. a ob. školy 2 zl. 20 kr., Sauer 2 zl., Hříva 1 zl. 30 kr., Vojáček, rol. záložna po 1 zl., sl. Joefka 50 kr.

Nedakonice 6 zl. 15 kr. P. T. pp.: Kaiser 1 zl., Zaorálek, Krejčí, Motyčka, Kožušník, Vycudilík po 50 kr., Klečka, Náplava po 30 kr., Cauder 25 kr., Vávra, Morávek, Běhávka, Vaďura, Lenhard, Tesařová po 20 kr., Motyčka, Martinák, Jordán, Masařík, Tesař po 10 kr.

Nivnice. (Dp. F. Solánský 20 zl. 30 kr.) P. T. pp.: Vaněk, Solánský, Opletal, Bártek, Smetana, Veselý, Hromčík, Rottmann, Kachník, Bršlica, Bártek, Vilomitzer po 1 zl., Straňák, Bršlica, Juřenová, Gorecká, Slezák po 50 kr., Trtek 40 kr., Oliva 25 kr., Smetana, Slinták, Prager, Kopřiva, Duraj, Jahoda, Straňák, Soukeník, Mačalík, Kopunec, Zálešák, Smetana, Smetana, Miškar, Hladiš, Krchnák, Mahdal, Bártek, Halata, Bobčík, Škubna, Trtek, Prager po 20 kr., Bartoš 15 kr., Smetana, Straňák, Bártek, Straňák po 10 kr.

Nová Ves — Chylice 23 zl. 64 kr. Nová Ves: 17 zl. P. T. pp.: Korhoň 5 zl., Luska 2 zl., Michala, Roček, Kusák, Morgenstern, Lorenz, Boček, Marek po 1 zl., Matouš, Kriš, Jurásek, Winter, Šálek, Šálek a Hušek po 50 kr. — Chylice 6 zl. 64 kr. P. T. pp.: Šálek 1 zl., Hlušek, M. Hlušek, Štěrba, Botek, Hradil, Bezděková, Hanáčík, Vítek po 50 kr., Šálek 40 kr., Šálek 35 kr., Štěrba 30 kr., Bachan, Vítek po 20 kr., Galuška 19 kr.

Ostroh město 29 zl. Sl. záložna 5 zl. P. T. pp.: Zapletal, **Barták po 3 zl., Huttula,** Januška, P. Antonín, Mlnařík po 2 zl., Cekl, Karas, **Novotný, Urbánek Skácel,** Románek, Wolfram, dr. Brychta, Hahn, Olešnický po 1 zl.

Ostroh Předměstí 10 zl. 10 kr. P. T. pp.: Rochovanský 2 **zl., Pleskot, Borůvka,** J. Vaculík, Peprník po 1 zl., Kužma, Hrdina, Chmelař, Kuče**ra, Staroba, Procházka,** Polehud, Vaculík po 50 kr., Botek 10 kr.

Osvětimany 5 zl. 50 kr. P. T. pp.: Brázda 2 zl., Honza, **Haas po 1 zl., Jak.** Tichý, Jos. Tichý, Mlčoch po 50 kr.

Petrov 3 zl. Sl. představenstvo 3 zl.

Pitín 3 zl. 61 kr. P. T. pp.: Rusňák, Táborský, Mudrák, **Humpola, Petzl po** 50 kr., Koželuha, hosté u pí. Scheuerové 81 kr.

Podivín (p. Jan Valiček, naduč. ve výsl.) 6 zl. 10 kr. P. **T. pp.: Valíček, Konečný,** Rejthárek, Hřebačka, Hlinecký, Gottwald po 1 zl., **Ant. Valíček 10 kr.**

Polešovice 5 zl. 90 kr. P. T. pp.: Kittrich 2 zl., Šťaffa, **Fr. Procházka po 1 zl.,** sl. obec Polešovice 50 kr., Josef Procházka, nečit. po 30 kr., Tesa**ř, 3 nepojmen. po 20 kr.**

Popovice (p. J. Janáček, uč.) 7 zl. 60 kr. P. T. pp.: Niče **1 zl. 10 kr., Rýpar,** sl. obec Popovice po 1 zl., Černúšek, Vlachynský, Vaněk, Janá**ček, Bartek po 50 kr.,** Presser, Potomák, Snopek, Knotek, Spěvák, Šácha po 30 kr., **Zpěvák 20 kr.**

Prakšice 7 zl. 10 kr. P. T. pp.: Pleský, Jurák, Jurák, Vl**k, Langašek po 1 zl.,** Vlk Frant., Prokůpek po 50 kr., Janča, Zálešák, Blaha, Fojtách **po 20 kr., Hladiš,** Běhůnek, Rotter po 10 kr.

Prušánky (p. Martin Miklica) 4 zl. 5 kr. P. T. pp.: Špidl**a, sl. obec Prušánky** po 1 zl., Miklica, Reich po 50 kr., Maděřič, Hřebačka po 20 **kr., Imrich 15 kr., Maděra,** Hřebačka, Šmolc, Bušek, Vašíček po 10 kr.

Přiluky — Želechovice 9 zl. 40 kr. P. T. pp.: Kubelka **5 zl., Vychodil 2 zl., Zapletal** 1 zl., Březík, Vrána po 50 kr., Vrána 30 kr., Buršík 10 **kr.**

Sazovice 10 zl. 50 kr. P. T. pp.: záložna v Myslošovicích **5 zl., obec Sazovice** 1 zl. 50 kr., Janek 2 zl., Loveček, Michna po 1 zl.

Slavičín (dp. Fil. Pospíšil) 8 zl. P. T. pp.: F. Pospíšil, sl. **rolnická záložna po** 2 zl., Korbel 1 zl., Hromádka, Pivečka, Jan Pivečka po 50 kr., **Vrba 30 kr., Zahradníček** 20 kr., Bařina, Urbánek, Malíček, Latinák, Korbel, **Frajt, Vikt. Korbel, Mikulášek,** Malek, Mikulášek po 10 kr.

Slavkov 16 zl. 50 kr. P. T. pp.: sl. spořitelna 5 zl., Zábl **3 zl., dr. Sedláček** 2 zl., Uhýrek 1 zl. 50 kr., Přikryl, Loyka, Flesek, Prudík, **Mucha po 1 zl.**

Snovídky (p. Jos. Kunovský, uč.) 1 zl. 65 kr. P. T. pp.: **Dempír, Kunovský po** 50 kr., Hartmann, Růžička po 20 kr., Gregor 10 kr., Ryšánek, **Hanák, nečit. po 5 kr.**

Spytinov (dp. Jos. Vítek) 7 zl. P. T. pp.: Zaoral, Vítek **po 2 zl., Genndmann,** Januštík po 1 zl., Pospíšil, Trčala po 50 kr.

Staré Město (p. Al. Hradil, uč. 14 zl. 70 kr.). P. T. pp.: Chr**astina, Trukl, Frand,** Marek, Weis, Pirkl, Valík, **Plevka, Lehrich, Zbořil,** Beránek, **Hradil, Křivák po 1 zl.,** Fiala, Krček, Štěpán **po 50 kr., nejmenovaný** 20 kr.

Stavěšice 3 zl. **89 kr. P. T. pp.: Chytil** 2 zl. 50 kr., Polcr **50 kr., Zapletal 30 kr.** Kopeček, Rácek **po 20 kr., Fiala 10 kr., Josefa Lipoldová** 9 kr.

Strážnice 22 zl. **40 kr., P. T. pp.:** Dr. Vyskočil 3 zl., P**odsedníček, Dp. Fišer,** Cikánek, Dr. **Koutecký** [illegible] avřel, Plaček, Nav**rátil, Slovák, Dr. Nakládal po 1 zl.,** [illegible] k, Soltán, Šope**k, Šopková po 50 kr.,** Albrecht 30 [illegible] **kr.**

Syr[illegible] avrátil, Vlad. Nav**rátil, Jaroš po 50 kr.,** Perút[illegible]

[illegible] **Chmelík 1 zl.,** Páťal 50 kr.

[illegible] l. A. B. 1 zl., Tru**dák 50 kr.**

Těšice 1 zl. 80 kr. P. T. pp.: Tvarůžek 1 zl., Racek 50 kr., Linha 30 kr.

Tlumačov 2 zl. 1 kr. P. T. pp.: Procházka 1 zl. 1 kr., Kalenda 1 zl.

Topolná 5 zl. 5 kr. P. T. pp.: Hofěrek Fr. 1 zl., Hofěrek Kašpar, Čechmánek, Šiška, Horák, Kotek, Řehák po 50 kr., Elišťák 40 kr., Janoš 30 kr., Anna Dovrtělová 20 kr., Horák 15 kr.

Traplice. Vctp. Dýšek 1 zl.

Tvrdonice (vctp. Jan Tureček, rol. 7 zl.). P. T. pp.: Papáček 2 zl., Tureček, Pavlíček, Mráz, Dušek, Krula po 1 zl.

Týnec (vctp. Fr. Hanzlík, radní 4 zl. 50 kr.). P. T. pp.: Hanzlík, Rösner, Melichar po 1 zl., Vysloužil, Vaculovič po 50 kr., Jezl 20 kr., Kotrba, Vala, Dokoupil po 10 kr.

Hřivný Újezd 2 zl. P. T. pp.: Vítek 1 zl., Záhajník 1 zl.

Velehrad 12 zl. 20 kr. P. T. pp.: Vostatek 5 zl., Dr. Drobný, Trnka, Šanta po 1 zl., Joklík, ct. slč. Krameriusova, Manský, Sonntag, Vančura po 50 kr., Valoušek 70 kr., Raizik 30 kr., vct. pí. Heroldová, Neugebaurová po 20 kr., Hübner 10 kr.

Veletíny 18 zl. 90 kr. P. T. pp: Němec 5 zl. 10 kr., Jan Kepert, Marie Kepertová, Dorazilová, nejmenovaný, Ruprecht po 1 zl., Pavlinec 60 kr., Karel Kepert, Kučera, Cahel, Nevařil, Pilka, Matěj, Radhošťský, Fiala, Strommer, Orlovský, Koníček, nejmenovaná po 50 kr., Mikuláštík, Jan Orlovský, Vít. Kepert po 30 kr., Ondrášek, Pijáček, Chíla, Kozubek, Javor, Jiří Pijáček po 20 kr., Oholený 10 kr.

Velká p. Pavlík odvedl prozatím 4 zl. 50 kr.

Veselí 20 zl. (vctp. Christin, naduč.). P. T. pp.: Ornstein 5 zl., vdp. Ptáček 1 zl., Kozumplík, Truczka, Dr. Sytko, Bareš, Sedláček, Doležal, Grieswald, Slezák, Lercher Ehrenhaft, Jokl, Ziemlich, Černý, Uhlíř, Zálešák, Žádník, Dlabal, Jakšová, Weimarová po 50 kr., Rajecký 40 kr., Daněk, Maršálek, Stürzenhofer, Rosenzweig, Hoffmann, Tašl Ig. po 30 kr., Medek, Bibus, Schwarz, Wolf, Kreiker, Horský, F. V., nejmenovaný po 20 kr. Sběratel dodal 20 kr. a zaplatil vyběrače.

Věteřov (vctp. Fr. Barabáš, uč. 3 zl. 10 kr.). P. T. pp.: Barabáš, Utěšený, sl. farní úřad po 50 kr., Sopůch, Kudr po 25 kr., Kostiha 15 kr., Šnejdár, Mart. Kudr, Jan Kudr, Novák, Kubeš, Markus, Müller, Kolášek, Št. Šnejdár po 10 kr., Potáčková 5 kr.

Vlkoš 13 zl. 65 kr. P. T. pp.: Zelinka, Inger po 1 zl., vdp. Horák, vctp. Cada, Brichta, Vítek, Daněček, Šindler, nejmenovaný, Ondrušek, Mrázek, Hynek po 50 kr., Dvořák 40 kr., Měsíček, Kračmer, Půček, N. N. po 30 kr., Něnička, Dom. Ingr, Jos. Ingr, Jan Ingr, Jos. Něnička, Novotný, Čada, Drobilík, Střelecký, Valenta, Jos. Valenta, Hemžal, Ryzí, Jan Ingr, Ondrušek, Šimík, Vašíček po 20 kr., Jan Čada, Moravanský, Jos. Něnička po 15 kr., Kráčmer, Šnajder, Vašíčková, Šimík, Šmíd, Ondrušek, Ingr Fr., Zoubek, Václ. Ingr, Šmíd Mart., Daněček, Kozák po 10 kr.

Vracov (dp. Fr. Stejskal 6 zl.). P. T. pp.: Vdp. Sedláček 2 zl., dp. Stýskal, Balderman po 1 zl., Volařík, Horák, Začal, Klvač po 50 kr.

Vrbka Hrubá (dvojct. p. Emil Pellar, farář, 5 zl. 55 kr.). P. T. pp.: Emil Pellar, dvojct. ev. farář 2 zl., Jagoš, Kynit po 50 kr., Hrbáč 30 kr., Horák. Jemelka, Škodák, Žorková, Jagoš, Matula, Kohout po 20 kr., Halíček, Príkova Eva, Jagoš Jiří po 15 kr., Halíček Jiří, Škodáková Anna, Tomešek, Kučera po 10 kr.

Vyzovice 9 zl. 20 kr. P. T. pp.: Kalivoda 1 zl. 20 kr., Filip 1 zl., nečit. 60 kr., Váňa, Táborský, Novák, Král, Sláčík po 50 kr., Andr, Hlaváč, Vinkler, Průžek, Čižmář, Sál po 30 kr., Sova, nečit., Obenrauch, Slováček, Vašťatka, Horák, Kmotr, Habar, Nedbálek, Procházka po 20 kr.

Zlámanec 2 zl. 80 kr. P. T. pp.: Horák, Vičar po 1 zl., Říha 50 kr., Hanáček 30 kr.

Zlín 11 zl. 30 kr. P. T. pp.: Čištín, Marek, Soušek, Čechák, Limanovský, Krajča, Dr. Kahané, Hájek, Krajča st. po 1 zl., Malota, Kašpárek, Kohoutek, Schindler, Minářík po 50 kr.

Znorovy 4 zl. 50 kr. Vdp. Pitlíček 2 zl., P. T. pp.: pí. Bartošková 1 zl., Martin Přibyl (za Živnost. spolek), Mokroš po 50 kr., Oprchal 30 kr., Vašičková 20 kr.

Záhorovice 2 zl. 50 kr. P. T. Dp. Aug. Jeřábek 2 zl., Matějík 50 kr.

Ždánice 14 zl. 2 kr. P. T. pp.: Dr. Kříž 2 zl., vdp. Florian, Dr. Vyt po 1 zl. nejmenovaný, Sedláček, Sláma, Kobzinek, Bořecký, sl. obec Ždánice, Mendl, Navrátil po 50 kr., Potoček, Červinka, Goldmann, Šof po 30 kr., Navrátil 25 kr., Vincent, Brida, nejmenovaný, Vymazal, Jan Vincent, Sloučka, Wolf, Kessler, Kratochvíl, Daníček, Novák, Doupovec, Ryšánek, Kaška, Fistr, Fr. Kessler, Ruban, Ther, Černý po 20 kr., Pospíšil 15 kr., Fr. Kalousek 12 kr., Jarma, Jung, Pastor, Kessler Jos., Mendl po 10 kr.

Želetice (dp. Fr. Raška 8 zl.). P. T. pp.: Dp. Raška, vctp. Gougela, Říman, Vorták, dp. Lakota po 1 zl., p. Chytil, Prokeš po 50 kr., p. Svoboda, N. po 30 kr., Výleta, Jurek, Poláček, Potůček, Kytlica, Švábík, Čermák po 20 kr.

Žeravice 1 zl. 50 kr. P. T. vdp. Coufal 1 zl., Hrabinský 50 kr.

Žižkov 7 zl. 50 kr. P. T. pp.: Michalica, Důšek po 2 zl., Kučera, Příborský, Svoboda po 1 zl., Mazůrek 50 kr.

3) Dary.

Sl. rol. záložna v Uh. Hradišti 500 zl., sl. spořitelna kr. města Uh. Hradiště 50 zl., sl. záložna v Uh. Ostroze 20 zl., sl. obč. záložna ve Bzenci 10 zl., p. t. pp.: ředitel F. Šternberský z Kroměříže a Hrček jun. z Mařatic po 5 zl., lékárník Bochýnek z Lieblinku v Uhrách a Jan Berka z Vel. Pavlovic (za vydraž. zajíce) po 3 zl., A. Křikava z Kunovic 2 zl., geom. Pexider 2 zl., Fr. Kulheim z Mařatic 1 zl., pokutou 70 kr. a 30 kr.

4) Zábavy.

Duchovní koncert 17. května 141 zl. 65 kr., ples 5. února 70 zl., přednáška prof. M. Molčíka v Měšť. Besedě „o Peloponnesu" 2. května 13 zl. a sbírkou o zábavě v masopustní úterý u Slunečků 2 zl.

5) Soukromý účet.

P. T. p. vládní rada na odpočinku Lettmayer, c. k. fin. rada Vinc. Vidlák, dp. Ant. Cetkovský, prof. A. Sauer po 10 zl., dr. Jan Konečný 5 zl., dp. B. Hříva z Napajedel 4 zl. 50 kr., dp. J. Hladký z Kunovic 1 zl. a dobrodinci z Břeclavy a ok. 64 zl.

6) Záloha.

Záloha vzrostla koncem minulého školního roku s vrchu ve výkaze dotčenými 500 zl. na 2000 zl., úroky činí 85 zl. 88 kr., přídavkem nově reservovaným 514 zl. 12 kr. rozmnožena záloha tou dobou na 2600 zl. a je oprávněna naděje, že koncem školního roku 1895/6 obnášeti bude **3100 zl.**

7) Přímé soukromé podpory.

a) Mimo Hradiště: Jeho Milost kníže arcibiskup olomucký Theodor 20 zl., Jeho Jasnost panující kníže Jan Lichtenstein (200 + 120 =) 320 zl., někteří pánové z Kyjova (3×5 =) 15 zl. měsíčně, ct. paní Marie Hromadová z Pruské v Uhrách 2 zl. měs., dp. Narcis Dvořák z Kyjova 1 zl. měs., ct. p. Němec ze Starého Města platil 1 oběd týdenně.

b) V Uh. Hradišti: P. T. pp.: Austrová 2 ob. (v témdni), Bezděk 1 ob., kvard. Běhal 7 ob. a 1 zl. měs., Bochenek 1 ob., Doleželová 1 ob. platila a 1 zl. měs., čalouník Fridrich 2 ob., Fürst (slad.) 1 zl. měs., Gabriel 1 ob., Ganzwohl 1 ob., Hro-

zek 1 ob., Jarošová 1 ob., Karásek 1 ob., Klvaňa 2 ob., Kocián 2 ob., Kollmann 2 ob., Kolací 1 zl. měs., dr. Jan Konečný 1 ob. platil, dr. Št. Konečný 1 ob. a 50 kr. měs, Krameriová 1 ob., Krükl 1 zl. měs., dr. R. Kubíček 50 kr. měs., Matern 1 ob., J. Mazenauer zdarma byt přes poledne, Pejša 1 ob., dr. Pitra (3krát 1 zl. =) 3 zl. měs., Protzkar 2 zl. měs., Pruša černý oblek a zimník, Sedláčková 3 ob. a 1 zl. měs, Soják (4krát 20 kr. =) 80 kr. téhodně, Šaňák (3krát 70 kr. =) 2 zl. 10 kr. měs., Šinarová 2 ob., Tlusťák 1 ob., Vysloužilová 1 ob. platila, 2 zl. měs., Zelnitiová 1 ob., Žebrová 1 ob., xy 2 ob., zdejší odbor Ú. M. školské 10 zl.

Všem spanilomyslným dobrodincům chudé naší mládeže ředitelství ústavu a výbor podporovacího spolku vzdávají srdečné „Zaplať Pán Bůh“ prosíce za další přízeň nadané nuzné mládeže studující.

X. Důležitější výnosy.

1. Nejvyšším rozhodnutím ze dne 7. srpna 1895, v. min. výn. ze dne 15. srpna 1895 č. 3487 (int. v. v. ze dne 9. září 1895 č. 7991 z. šk. r. m.) zřízeno při zdejším ústavu 14. definitivní místo učitelské.

2. První pětiletý přídavek udělen byl prof. J. Klvaňovi, Fr. Jansovi, M. Molčíkovi, P. Alf. Sauerovi, J. Hrozkovi, Z. Havlákovi, V. Kubelkovi a Fr. Řehákovi (z. šk. r. m. ze dne 19. a 25. září 1895 čís. 8666—8673).

3. Sk. učiteli J. Petráčkovi a sk. uč. K. Kizlinkovi uděluje se definitivum s titulem professora (19. září 1895 čís. 8674 a 25. září 1895 č. 8665).

4. Suppl. uč. Bol. Dolejškovi udělen příplatek pro stáří (v. min. výn. z 18. listopadu 1895 č. 26.514, int. v. v. velesl. c. k. z. šk. r. m. ze dne 29. listopadu 1895 čís. 12.414).

5. V. nařízení velesl. c. k. zem. šk. r. mor. ze dne 18. března 1896 čís. 2394, jak uschovávati jedovaté chemikalie.

6. V. v. místodrž. m. ze dne 10. března 1896 č. 8395 schvaluje se nadační listina stipendia P. Jarmera pro žáky tohoto ústavu.

7. V. min. nař. ze dne 9. března 1896 čís. 1966 int. v. v. z. šk. r. m. ze dne 23. března 1896 č. 2692 o gymn. zkouškách maturitních, jimž osoby ženské podrobiti se hodlají.

XI. Učebnice na školní rok 1896/7.

(Pozn. Číslice v závorce znamená vydání.)

I. Předměty řádné.

a) Učebnice.

Pro třídu I. Kyselka, Učebnice katol. náb. (2. opr.); Kořínek, Mluvnice lat. (6.); Doucha, Cvičebnice jazyka lat. (2.); Gebauer, Krátká mluvn. česká (2.); Bartoš, Čítanka I. (5.); Sobek, Všeob. zeměpis I. (3.); Tůma, Arithmetika I. a II. (4.); Jeřábek, Základové měřictví (4.); Pokorný-Rosický, Živočišstvo (8.); Polívka, Rostlinopis; Roth-Bílý, Úvod do jazyka něm.

Pro třídu II. Konrád, Liturgika (3.); Kořínek, jako I. tř.; Novotný-Patočka Lat. cvičeb. (6.); Gebauer, Krátká mluvn. jaz. čes. (2.); Bartoš, Čítanka II. (4.); Sobek, Všeob. zeměpis II. (3.); Šembera, Dějepis všeob. I.; Tůma, Jeřábek, Pokorný-Rosický, Pokorný-Čelakovský jako v I. tř.; Ouředníček, Cvičebnice jazyka německého pro I. a II. tř.

Pro třídu III. Procházka, Dějiny zjevení Božího v st. zák. (5.); Kořínek jako v I. tř.; Doucha, Sbírka příkladů I. (2.); Patočka, Cornelius Nepos, se slovn. (6.);

Hartel-Schulz, Mluvnice jaz. řec.; Schenkl-Schulz, Cvičebnice řecká; Blažek, Mluvnice jazyka česk. (6.); Bartoš, Skladba (6.); Bartoš, Čítanka III. (3.); Sobek, Všeob. zeměpis III. (3.); Šembera, Dějepis všeob. II.; Tůma, Arithmetika pro III. a IV. (2.); Jeřábek jako v I. tř.; Rosický, Nerostopis (3.); Pošusta, Základy silozpytu (2.); Roth-Bílý, Něm. čít. a cvič. pro III. a IV. tř.

Pro třídu IV. Procházka, Dějiny zjevení Božího v nov. zák. (4.); Kořínek jako v I. tř., Doucha, Sbírka příkladů II. (2.); Skřivan, Caesaris comm. de bello Gall. (2.); Breindl, Ovid; Hartel-Schulz, Schenkl-Schulz jako ve III. tř.; Blažek, Mluvnice; Bartoš, Skladba jako ve II. tř.; Bartoš, Čítanka IV. (3.); Sobek, Popis mocnářství Rak.-uher.; Sobek, Dějepis všeob. III. (3.); F. Tůma jako v III. tř.; Jeřábek jako v I. tř.; Pošusta jako ve III. tř.; Ouředníček, Cvičebn. jaz. něm. pro III. a IV. tř.

Pro třídu V. Procházka, Základ. nauka náb. (4.); Kořínek jako v I. tř.; Hrubý, Úkoly ku překl. z češt. do lat. (3.); Zingerle-Štolovský, T. Livi Ab U. cond. l.; Breindl, Ovid jako v IV. tř.; Hartel-Schulz jako ve III. tř.; Schulz, Úkoly z četby Xenof. Steinmann, Výbor ze spisů Xenof. (2.); Steinmann, Homeri Ilias, (text); Blažek, Mluv.; Bartoš, Skladba jako ve III. tř.; Bartoš-Bílý-Čech, Malá slovesnost (5); Gindely-Řehák, Dějepis všeob. I. (5.); Taftl, Algebra (4.); Jandečka, Geometrie I. (5.); Šafránek, Nerostopis (2.); Rosický, Botanika (2.); Heinrich, Grammatik (8.); Mourek, Cvičebnice něm. I.; Trnka, Deutsches Lesebuch für V. u. VI. Cl.

Pro třídu VI. Procházka, Věrouka (2.); Kořínek jako v I. tř.; Hrubý jako v V. tř.; Novák, Sallust: Bell. Jugurth.; Paul, Caesaris Bellum civile; Mikenda, Vergiliova: Aeneis (2.); Novák, Cicero: In Catil. I.; Hartel-Schulz jako ve III. třídě; Schulz jako v V. třídě; Steinmann, Homeri Ilias jako v V. třídě; Lauczický, Herodot; Kosina-Bartoš, Slovesnost (4.); Grim-Pelikán, Výbor z lit. (doba stará); Gindely-Řehák, I. jako v V. tř., díl II. (4.); Taftl jako v V. tř.; Jandečka, Stereometria (4.); Trigonometria (4.); Bernard, Živočišstvo; Heinrich jako v V. tř.; Mourek jako v V. tř.; Trnka jako v V. tř.

Pro třídu VII. Procházka, Mravověda; Kořínek jako v I. tř.; Riss, Cvičeb. pro VII. a VIII. (2.); Mikenda, Vergiliova Aeneis; Novák, Cicero: Cato a Laelius; Novák, Cicero: De imperio Cn. Pomp., pro Rosc. Amer., Müller-Klotz, Cic. in Verr. IV., V.; Hartel-Schulz jako ve III. tř.; Skřivan, Demosthenes: Výbor řečí; Steinmann, Homeri Odyssea I.; Schulz jako v tř. III.; Kosina-Bartoš jako v V. tř.; Grim, Výbor z lit. II.; Gindely-Řehák, Dějepis všeob. III. (2.); Taftl jako v V. tř.; Jandečka, Analytika (3.); Reiss-Theurer, Fysika pro vyšš. tř.; Procházka, Logika; Mourek, Cvičebnice II.; Pospíchal, Deutsches Lesebuch III. (2.)

Pro třídu VIII. Drozd, Círk. dějiny (3.); Kořínek jako v I. tř.; Riss jako v VII. tř.; Novák, Taciti Germania, Taciti Annales; Petschenig, Horatii Fl. carmina (2.); Hartl-Schulz jako v tř. III.; Schulz, Platon: Apologie a Kriton; Král, Platon: Laches; Schubert-Breindl, Sofokles: Antigone; Steinmann, Homeri Odyssea II.; Kosina-Bartoš jako v V. tř.; Truhlář, Výbor z lit. (doba nová); Sobek, Děje mocnářství Rak.-uh. (3.); Tille-Metelka, Statistika (2.); Taftl jako v V. tř.; Jandečka, Reiss-Theuer jako v VII. tř.; Durdík, Psychologie (3.); Mourek, II., Pospíchal, III. jako v VII. třídě.

b) Knihy pomocné.

Říha-Křížek, Slovník lat.-čes; Vojáček, Slovník lat.-čes.-něm; Novotný, Slovník čes.-lat.; Lepař, Slovník řec.-čes.-něm.; Lepař, Homerovský slovník; Lepař, Slovník nehomerovský, vesměs pro vyšší gymnasium dle potřeby. Kozenn-Jireček-Metelka, Zeměpisný atlas I.—VIII. tř. (12.); Schubert, Schulatlas des Mittelalters pro III. a VI. tř.; Schubert-Balcar-Vlach, Atlas antiquus pro II. a V. tř.; Hromádko-Strnad, Sbírka příkladů (4.); Studnička, Logarithmy (6.); Göthe: Hermann und Dorothea.

II. Předměty mimořádné.

Pro francouzštinu: Herzer, Učebná kniha jaz. franc. I. díl (3.), II. díl (2.); Lücking, Au coin du feu par E. Souvestre.

Pro těsnopis: Ibl, Meth. učeb. čes. těsnopisu I.; Kommisse I. spolku stenogr. Gabelsberg, Těsnopis čes. dle soustavy Gabelsberg. (8.); Pražák, Čes. čítanka těsnop. (4.)

XII. Maturitní zkoušky.

a) Letní termín 1895.

Themata k písemným zkouškám: viz program z r. 1894/5 pag. 71. Ústní zkoušky maturitní konány dne 21., 25. a 26. července 1895 za předsednictví pana c. k. zem. školdozorce P. Rob. Chr. Riedla. Ústní zkoušky podstoupilo všech 17 abiturientův ústavu a 2 externisté, z nichž 4 uznáni dospělými s vyznamenáním, 10+2 uznáni dospělými, třem povolena zkouška opravná.

b) Podzimní termín 1895.

Thema k opravné zkoušce písemné z latiny: P. Ovidii Nasonis Metamorph. VI. 343—381; „Je-li bohatství k blaženému a počestnému životu potřebno?" Ze 3 abiturientů ku zkoušce opravné připuštěných byli 2 uznáni dospělými, 1 reprobován na rok. Zkouška konána dne 25. září 1895 za předsednictví pana c. k. zem. školdozorce P. Rob. Chr. Riedla. Celkový výsledek zkoušek jest tento:

Dospělí s vyznamenáním	4
Dospělých	12+2
Na rok reprobován	1
Úhrnem	17+2

Seznam abiturientů approbovaných ve školním roku 1894/5.

Pořad	Jméno	Rodiště	Den a rok narození	Léta studií	Stupeň dospělosti	Povolání ohlášené
1	Bogar Jan	Blatnice	2./1. 1876	8	dospělý	bohosloví
2	Bogar Martin	Blatnice	5./9. 1877	8	d. s vyzn.	právnictví
3	Daníček Matouš	Mařatice	9./9. 1875	$9^1/_2$	dospělý	úř. při dráze
4	Fiala František	Měnín	4./1. 1874	9	dospělý	právnictví
5	Friedl Bedřich	Val. Klobouky	11./2. 1877	8	d. s vyzn.	lékařství
6	Hřebačka Jan	Hrušky	11./12. 1874	8	dospělý	právnictví
7	Janča František	Biskupice	6./12. 1876	8	d. s vyzn.	právnictví
8	Janoušek Val.	Žeravice	12./2. 1875	9	dospělý	bohosloví
9	Jeřábek Ant.	Rašovice	11./5. 1874	10	dospělý	právnictví
10	Kožík František	Hluk	22./6. 1876	8	d. s vyzn.	právnictví
11	Malík Rudolf	Žarošice	22./6. 1875	$8^1/_2$	dospělý	právnictví
12	Matyáš Hugo	Uh. Ostroh	5./2. 1874	$9^1/_2$	dospělý	úř. při dráze
13	Prchlík Emil	Šanov	6./8. 1874	8	dospělý	bohosloví
14	Sedlář Alois	Bojkovice	11./9. 1875	9	dospělý	učitelství
15	Zelnitius Richard	Vídeň, D. Rak.	1./8 1875	9	dospělý	vojenství
16	Zemský Jindřich	Tovačov	24./12. 1872	10	dospělý	lékařství
17	Bartoň O. (ext.)	Kvačice	29./10. 1874	$8^1/_2$	dospělý	úř. c. k. m. fin.
18	Sedláček M. (ext.)	Napajedla	6./12. 1871	9	dospělý	právnictví

Školní rok 1895/6.

Písemné zkoušky konány byly od 8. do 13. června. Abiturientů přihlásilo se 21.

Themata byla tato:

1. Z jazyka českého. Monarchie Habsburská, štít vzdělanosti proti Turkům. (Historická rozprava.)

2. Překlad z latiny do češtiny. M. T. Ciceronis Tusc. disp. V. 5.—8.

3. Překlad z češtiny do latiny. Jakou řeč měl Sokrates k soudcům? (Překlad z Cic. Tusc. I. 41. opatřený úvodem podle cvičebnice Rissovy čl. 77.)

4. Překlad z řečtiny. Demosthenovy řeči o věnci p. 169—173.

5. Z mathematiky.

a) $\sqrt{35}$ jest počítati podle binomialní poučky a tří jiných způsobů na 5 deset. míst.

b) V pravoúhelném trojúhelníku dán součet odvěsen s a přepona c; má se řešiti dvěma způsoby.

c) Hrana pravidelného osmistěnu s = 36 m.; jak veliký jest povrch i krychlový obsah jeho, jakož i obsah koule jemu opsané?

d) Které křivky jsou vyjádřeny rovnicemi

$$36 x^2 = 2916 - 81 y^2$$
$$y^2 - 8 x = 0$$

Protínají se křivky ty, čili nic? Jestliže ano, jak dlouhá jest společná tětiva a jak veliká plocha tětivou a druhou křivkou omezená?

6. Z jazyka německého. Mit welchem Rechte kann der Oesterreicher auf sein Vaterland stolz sein?

Ústní zkoušky maturitní v terminu letním počnou dnem 1. července 1896 za předsednictví pana c. k. zem. šk. inspektora Jana Slavíka.

XIII. Statistika žáků.

	Třída												Dohromady
	I.		II.		III.		IV.		V.	VI.	VII.	VIII.	
	a	b	a	b	a	b	a	b					
I. Počet.													
Koncem šk. roku 1894/5	42	41	31	31	28	31	30	28	34	22	25	17	360
Počátkem šk. r. 1895/6	37	37	36	35	33	32	54	—	28	28[1]	19	21	360[1]
V roce přistoupili	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	2
Celkem přijato	37	37	36	35	33	32	54	—	29	28[1]	19	22	362[1]
Z těch **nově** přijato:													
a) postouplých	33	34	—	2	1	1	2	—	—	1[1]	2	—	76[1]
b) repetentů	1	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	3
opět přijato:													
a) postouplých	—	—	36	31	29	29	51	—	26	27	17	21	267
b) repetentů	3	3	—	2	3	2	1	—	2	—	—	1	17
Mezi r. vystoupili:	3	3	2	3	1	5	5	—	1	—	—	—	23
Zbylo koncem šk. roku 1895/6	34	34	34	32	32	28	49	—	28	28[1]	19	22	340[1]
II. Rodiště (Vlast).													
Morava	34	33	34	32	30	27	46	—	26	28[1]	18	21	329[1]
Čechy	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	1	1	5
Rakousy	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	3
Uhry	—	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	3
Úhrn	34	34	34	32	32	28	49	—	28	28[1]	19	22	340[1]
III. Řeč mateřská													
česká	34	34	34	32	32	28	49	—	28	28[1]	19	22	340[1]
%	100	100	100	100	100	100	100	—	100	100	100	100	100
IV. Vyznání nábož.													
Římsko-katolické	34	33	34	32	32	28	49	—	28	28[1]	19	22	339[1]
%	100	97·1	100	100	100	100	100	—	100	100	100	100	99·7
Evangelické A. v.	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
%	—	2·9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0·3
V. Věk žáků na k. šk. r. 1895/6.													
11 let	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6
12 „	13	7	5	4	—	—	—	—	—	—	—	—	29
13 „	10	15	9	14	—	3	—	—	—	—	—	—	51
14 „	4	10	12	12	7	9	12	—	2	—	—	—	68
15 „	2	1	4	2	9	7	15	—	4	—	—	—	44
16 „	—	—	4	—	11	6	13	—	8	—	1	—	43
17 „	—	—	—	—	3	3	8	—	9	5	5	—	33
18 „	—	—	—	—	2	—	—	—	4	9	11	4	30
19 „	—	—	—	—	—	—	1	—	1	10[1]	1	5	18[1]
20 „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	5	10
21 „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	6
22 „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
23 „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Úhrn	34	34	34	32	32	28	49	—	28	28[1]	19	22	340[1]

	Třída												Dohromady
	I.		II.		III.		IV.		V.	VI.	VII.	VIII.	
	a	b	a	b	a	b	a	b					
VI. Dle obydlí rodičů:													
Domácích	7	5	6	6	3	1	3	—	6	—	4	2	43
Venkovských	27	29	28	26	29	27	46	—	22	28[1]	15	20	297[1]
Úhrnem	34	34	34	32	32	28	49	—	28	28[1]	19	22	340[1]
VII. Klassifikace.													
a) Dodatek ke šk. r. 1894/5:													
Oprav bylo povoleno	1	—	—	2	1	—	—	2	—	1	1	—	8
obstáli	1	—	—	2	1	—	—	1	—	1	1	—	7
neobstáli	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Zkoušek dodatečn.	—	—	—	—	2	—	1	1	—	—	—	—	4
obstáli	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	2
neobstáli	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
nedostavili se	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	2
Výsledek:													
I. tř. s vyznam.	12	16	4	7	8	8	4	6	12	5	7	4	93
I. třídy	26	22	26	23	16	20	26	17	16	16	18	13	239
II. třídy	3	1	1	1	3	2	—	4	6	1	—	—	22
III. třídy	1	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	4
Nezkoušeni zůstali:	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	2
Úhrnem	42	41	31	31	28	31	30	28	34	22	25	17	360
b) Koncem školn. r. 1895/6													
I. tř. s vyznamen.	7	8	10	11	4	6	13	—	8	11	7	7	92
I. třídy	21	22	23	17	23	17	30	—	16	17[1]	11	15	212[1]
Oprav	1	1	—	2	1	—	—	—	—	—	1	—	6
II. třídy	3	2	—	2	4	5	6	—	4	—	—	—	26
III. třídy	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Pro nemoc neklassifikováno	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Úhrnem	34	34	34	32	32	28	49	—	28	28[1]	19	22	340[1]
VIII. Platy žákův.													
Celé školné platili:													
v I. pololetí	18	23	9	9	13	16	10	—	8	7[1]	8	5	126[1]
v II. pololetí	13	10	11	10	12	11	20	—	7	7[1]	7	5	113[1]
Poloviční školné platili:													
v I. pololetí	—	—	2	1	1	1	2	—	3	—	—	3	13
v II. pololetí	1	3	1	1	2	1	1	—	3	—	1	3	17
Docela osvobozen.:													
v I. pololetí	16	12	25	24	19	15	40	—	18	21	11	14	215
v II. pololetí	20	21	23	21	18	16	30	—	18	21	11	14	213
Školného celk. za													
I. pololetí zl.	270·0	345·0	150 0	142·5	202·5	247·5	165·0	—	142·5	120·0	120·0	97·5	2002·5
II. pololetí zl.	202·5	172·0	172·5	157·5	195·0	172·5	307·5	—	127·5	120·0	112·5	97·5	1837·5
Úhrnem	472·5	517·5	322·5	300·0	397·5	420·5	472·5	—	270·0	240·0	232 5	195·0	3840·0

	Třída												Dohromady
	I.		II		III.		IV.		V.	VI.	VII.	VIII.	
	a	b	a	b	a	b	a	b					
Přijímacích tax zl.	69·3	65·1	—	4·2	—	4·2	4·2	—	6·3	4·2	4·2	2·1	163 8
Příspěvků na učebné pomůcky zl.	36·0	34·0	36 0	35·0	33·0	32·0	53·0	—	29 0	29·0	18 0	21·0	356·0
Taxy za duplik. zl.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12·0
Úhrnem	105·3	99·1	36·0	39·2	33·0	36·2	57·2	—	35 3	33·2	22·2	23·1	531·8
Přípěvků na hry mládeže zl.	7·0	6·4	7·2	7·0	6·6	6·4	10 6	—	5·8	5·6	3·6	4·4	70·6
IX. Účasť v předmětech mimořádných a volných.													
Němčina (rel. obl.)	34	34	34	32	32	28	49	—	28	28	19	22	340
1. Frančtina													
I. oddělení	—	—	—	—	—	—	10	—	3	5	2	—	20
II. oddělení	—	—	—	--	—	—	—	—	1	6	8	3	18
Úhrnem	—	—	—	—	—	—	10	—	4	11	10	3	38
2. Krasopis													
I.a	12	17	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	31
I.b	4	4	13	12	3	4	—	—	—	—	—	—	40
Úhrnem	16	21	13	13	4	4	—	—	—	—	—	—	71
3. Kreslení													
I. oddělení	13	10	9	2	—	1	—	—	—	—	—	—	35
II. oddělení	6	2	9	13	3	3	—	—	—	—	—	—	36
III. oddělení	—	—	1	2	8	6	5	—	1	—	—	—	23
IV. oddělení	—	—	1	—	6	2	12	—	5	10	—	2	38
Úhrnem	19	12	20	17	17	12	17	—	6	10	—	2	132
4. Tělocvik													
I. oddělení	23	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47
II. oddělení	2	2	14	12	3	1	1	—	—	—	—	—	35
III. oddělení	—	—	—	1	17	10	—	—	—	—	—	—	28
IV. oddělení	—	—	—	—	2	2	22	—	—	—	—	—	26
V. oddělení	—	—	—	—	—	—	8	—	5	7	1	6	27
Úhrnem	25	26	14	13	22	13	31	—	5	7	1	6	163
5. Těsnopis													
I oddělení	—	—	—	—	—	—	20	—	13	2	—	—	35
II. oddělení	—	—	—	—	—	—	—	—	7	21	4	—	32
III. oddělení	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	5	7	15
Úhrnem	—	—	—	—	—	—	20	—	20	26	9	7	82
6. Zpěv													
I. oddělení	19	12	5	1	3	1	—	—	—	—	—	—	41
II. oddělení	—	4	15	13	1	1	3	—	2	—	—	—	39
III.a oddělení	—	—	6	3	9	10	4	—	1	—	—	—	33
III.b oddělení	—	—	2	1	1	1	4	—	5	14	11	15	54
Úhrnem	19	16	28	18	14	13	11	—	8	14	11	15	167
X. Stipendia.													
Počet stipendistů	—	—	—	2	4	—	6	—	4	7	1	3	27
Obnos stipendií zl.	—	—	—	144	178	—	304·5	—	198	437·5	94·5	172	1628·5

XIV. Seznam žáků.

Žáci, jejichž jména hvězdičkou jsou označena, obdrželi v II. pololetí vysvědčení I. třídy s vyznamenáním. Žáci před koncem r. vystouplí uvedeni jsou v závorce. Je-li bydliště rodičů žákových od rodiště rozdílno, jest jméno jeho za tímto položeno do závorky.

Třída I. a. Adamec Innocenc z Dědic. (Ambrůzik František z Domanina.) *Uršlica Jan z Nivnice. Drkoš František z Uh. Hradiště. Dula Josef z Kněždubu. Erban Edvard z Buchlovic. Fechner Theodor z Uh. Hradiště. Gabriel Jan z Koryčan (Boršov). Gajdušek Alois z Bohuslavic. Gazárek Štěpán z Lideřovic. Hrozek František z Břeclavy. Januštík František ze Spytinova. Kolářík Alfred z Jarošova. *Kostelník František z Prakšic. Kovářík Rudolf z Brumova. *Kubíček Zdeněk z Mor. Ostravy (Uh. Hradiště). *Kunovjánek Jan z Nové Vsi. Machálek Karel z Kyjova. Mainzl Jan z D. Bojanovic. *Matějík Ferdinand ze Zahorovic. Matyáš František ze Sudoměřic. Mizera František z Hřívného Újezda. Nakládal Rudolf z Košíků (Jankovice). Náplava Bedřich z Bojkovic (Uh. Hradiště). Oppl Jindřich z Provodova. *Paška František z Vesek. Pechal Josef z Příluka. Postava František z Uh. Hradiště. Seitl Bedřich z Kyjova. Skopal-Procházka Jan z Tlumačova. Sokol Antonín ze Strážnice. Stancl Josef z Uh. Hradiště. Urbanec Vladimír z Velehradu (Veselí n. M.). (Vařecha Cyrill z Nové Vsi.) Vlachovský Antonín ze Spytinova. *Zahradník Karel z Kroměříže (Uh. Hradiště). (Zeman Adolf z Hlinska). 37—34.

Třída I. b. *Bajaja Josef z Kněžpole. Bartys František z Kunovic. Bazala Antonín ze Starého Města. Berčík Josef ze Zahorovic. *Bořecký Viktor ze Ždánic. *Březík Vladimír ze Zlína. Čermák Jan z Bučovic (Uh. Hradiště). Daněk Jaromír z Kroměříže (Uh. Hradiště). Facalka František z Provodova. Gabriel Jaroslav z Boršic. Gerbec Julius ze Suchdola (Strážnice). *Hasala Josef z Kroměříže (Uh. Hradiště). Hotmar Leopold z Pešti (Uh. Hradiště). Jagoš Jiří z Velké Vrbky. *Jahoda Michael ze Žadovic (Vlkoš). Janáče kLeo z Podolí. Juřička Jan z Mařatic. *Kobzinek František ze Ždánic. *Kulenda František z Tlumačova. Lekeš Josef z Těšova. (Lenhart Karel ze Starého Města). Lerche František z Veselí n. M. *Mikulčák Petr z Kyjova. Mimránek Jan z Mařatic. Pavlík Karel z Velké Vrbky (Velká). Pivečka Karel ze Slavičína. (Plaček František ze Všetul (Strážnice)). Polach Josef z Nové Vsi u Břeclavy. Příbramský Otakar z Uh. Ostrohu. (Růžička Václav ze Snovídek). Seidl František z Mrlinek (Drslavice). Schinar Vladimír z Uh. Hradiště. Strnadel Bedřich z Veselí n. M. Štěpán Josef ze Starého Města. Tesař Leopold z Polešovic. Úlehla Alfred z Břeclavy (Napajedla). Varmuža Matouš z Huštěnovic. 37—34.

Třída II. a. Bezděk Martin z Kvačic. Bělohřibek František z Kyjova. Bříštěla František ze Starého Města. Burda Josef ze Starého Města. Čižmář Alois z Vyzovic. Dýšek Miloslav z Traplic. Gaisler Filip ze Sazovic. Joch Jan z Milokoště. Jurák Josef z Prakšic. Kašpárek Jan z Vyzovic. Kolrus Emanuel ze Stupavy (Kyjov). (Kotačka František z Nové Vsi.) Krmíček Jakub z Veselí n. M. Kubelka Emil z Příluk. Kučera Alois z Mařatic. Lukšík Jan z Mařatic. *Malota František ze Zlína. Marek Leopold ze Zlína. Matoušek Antonín z Jarošova (Polešovice). Míša Karel z Brna (Uh. Hradiště). Nekvasil František z Uh. Brodu. Neužil Bohumil ze Světlé (Kněždub). *Paška František z Hluku. Pohlreich Ferdinand z Malenovic. *Slabý Alois z Důbrav. Slezák Jan z Nové Vsi. Soviš Josef z Blatničky. *Stojar Karel ze Znorov. *Šanta Josef z Velehradu. *Šebesta František z Petrova. *Špíšek Leopold z Komny. (Štěrba Antonín z Kunovic). *Urbanec Bedřich z Nivnice. *Werner František z Luhačovic (Uh. Hradiště). Wolfram Edvard z Uh. Ostrohu. *Vrba Cyrill z Kostic. 36—34.

Třída II. b. Bardonek Jan ze Starého Města. (Bičánek František z Mistřic (Huštěnovice)). (Boubela Milan z Mor. Ostravy (Uh. Hradiště)). Dědek Vladimír z Prštného. *Graupner Antonín ze Strážnice. Hrček Rudolf z Mařatic. Husek Jan ze Starého Města. Jahn Rudolf z Předměstí Veselí n. M. Jaroš Jan z Milotic (Uh. Hradiště). *Kašpárek Jan ze Zlína. Kolek Petr z Kněžpole. Konečný Josef ze Znorov. *Kožušníček Štěpán z Prostějova. Loyka Karel ze Slavkova. Luks Klement ze Suché Loze. *Mazůrek Josef ze Starviček. Melichar Josef z Týnce u Břeclavy. *Navrátil Hubert ze Syrovína. *Novák Viktor z Kyjova. Oprchal Viktor ze Znorov. Parma Adolf z Frenštátu (Lipník). *Pavlů Theodor ze Spešova (Dolní Drškovec v Uhrách). Perútka Jan ze Syrovína. Pěnčík Jan ze Želetic. *Rechtořík Vladimír ze Staré Huti (Kyjov). *Sedláček Jan ze Smržic. *Sedláček Karel z Duban. Sokol Jan z Bilovic (Mařatice). Svoboda František ze Starého Města (Uh. Hradiště). *Šebestík František z Břeclavy. Šindler Vladimír z Bilovic. (Šobáň František z Předměstí Uh. Brodu)). Špaček František z Vlkoše. Vašťatka Rudolf z Vyzovic. Zapletal Miroslav z Uherského Hradiště (Uh. Ostroh). 35—32.

Třída III. a. Balaš Robert z Uh. Hradiště. Beránek Josef ze Starého Města. Berka Edvard z Velkých Pavlovic. Dvořáček Jaroslav z Polešovic. Hanáčík František z Prštného. Hanzlík Josef z Týnce. Hrbáček Václav z Lužic (Dubňany). Hřebačka Jakub z Prušánek. *Christin Zdeněk z Veselí n. Mor. Jandl Lev z Napajedel (Uh. Hradiště). Joklík Jan ze Slatinek (Velehrad). Kachyňa Karel z Velkých Bilovic. Koutský Ferdinand ze Zlína (Pohořelice). Lacka Jan z Těšic. Mader Ludvík z Brna (Břeclava). Mazenauer František z Uher. Hradiště. Mečl Josef z Mistřína. Mikulka Jan z Topolné. Moučka Augustin z Březolup. Pálka František z Otrokovic. *Pavlík Cyrill z Velké Vrbky. Procházka Antonín ze Schönbachu v Čechách (Polešovice). *Rojar Jaroslav z Lanzendorfu v Dolních Rakousích (Sudoměřice). Svadbík Jan z Hluku. Šimčík František z Mikulčic (Těšice). Tálský Emerich z Val. Klobouk. (Tvrdoň Josef z Kunovic). Utěšený Bohumil z Věteřova. Váňa Karel z Luhačovic (Lipová). *Vitovský Martin z Veselí n. Mor. Vlk Jiří z Nové Vsi. Zbořil František z Kroměříže (Staré Město). Ždichynec Jan z Val. Klobouk. 33—32

Třída III. b. *Bartošík Petr z Polešovic. Brychta Vincenc z Bučovic (Uh. Ostroh). *Dempír František ze Snovídek. Dubec Josef z Nového Hradiště (Mařatice). *Flibor Rudolf z Kněžpole. Hasoň Josef ze Šumic. *Hořák Matouš ze Strážnice. Hruboš Jan z Hradčovic. Chlebovský František z Příbora. Janiš Jan z Lipové (Jaroš Otakar z Milotic (Uh. Hradiště)). *Jemelka František z Lipové, Kadlečík Jindřich ze Spytinova. Kaminský Vincenc z Kvasic. Kolísek František z Valašských Klobouk (Lidečko). Král Antonín z Uh. Hradiště. (Latinák František z Hrádku). Lechner Vilém z Tlumačova (Mistřice) Liška Stanislav z Bojkovic. Machala Tomáš z Ostrožské Lhoty. Marášek Šimon z Velehradu (Boršice). Melichárek Cyrill ze Starého Města. Miklica Ignác z Prušánek. Mlčoch Rudolf z Násedlovic (Osvětimany). Opletal Rudolf z Nivnice. (Pipal Arnošt z Míkovic). (Pipal Bohumil z Míkovic). Svadbík František z Hluku. *Šnejdár Štěpán z Věteřova. Trudák Osvald z Popova. (Vaja Alois z Kudlova). Zalubil Jan z Nové Vsi. Hradil Jaromír ze Zlína (Staré Město). 33—28.

Třída IV. *Ambrozek Alois z Napajedel. *Bábíček Jan z Vacenovic. Bičánek Bohuslav z Mistřic (Huštěnovice). Blažek Josef z Congru v Dol. Rakousích (Uh. Hradiště). Bochýnek Jaroslav z Temešváru v Uhrách (Liebling v Uhrách). *Borek Edmund z Penzingu v Dol. Rakousích (Kyjov). Bureš Jan z Lužné (Uh. Hradiště). Černík Josef ze Staříče (Bojkovice). Červenka Martin z Dolních Bojanovic. Dědáček Jan ze Spytinova. Dovrtěl Ignát z Topolné. Formandl Lev z Čejkovic. Fuček Ludvík z Val. Klobouk. *Goldmann Robert z Morkovic (Uh. Brod). *Hodonský Pavel z Lanžhota. Homolka Stanislav z Vracova (Vír).

Horebleď František ze Starého Města. Hrachovský František z Kněždubu (Hroznová Lhota). *Hromádka Emil ze Slavičína. Chlachula František z Míkovic. Janulík Josef z Podivína (Mor. Třebová). Kepert Karel z Veletin. Kořalka Karel z Milokoště (Mařatice). Kouřil František z Milotic. Koželuha Jindřich z Bojkovic. *Kratochvíl Antonín z Uh. Brodu. Kroča Matouš ze Starého Města. *Křeháček Martin z Březové. Kůr Emil z Vracova. Kydal Josef z Luk. Langášek Gustav z Prakšic. Lenhart Vojtěch ze Starého Města. *Maňásek Florian z Babic. *Matějík Josef ze Zahorovic. *Matyáš František z Jihlavy (Uh. Hradiště). Míša Vladimír z Místku (Uh. Hradiště). Nekvasil Zdeněk z Těšova (Uh. Brod). *Odstrčil Ondřej z Jestřabic. Poštolka Svatopluk z Domanína. Prager Roman z Nivnice. Ryšánek Jaroslav z Boršic. Šimek František z Březové. Štefaník František z Nové Vsi. (†Turek Matouš z Dolních Bojanovic). Úlehla Rudolf z Břeclavy (Napajedla). (Valíček Antonín ze Žabčic (Podivín)). *Vavruša Theodor z Kudlova. Viceník Alois z Bojkovic. (Vlček Stanislav ze Sazovic). Vodák Václav ze Želetic. Vycudilík Matouš z Nedakonic. (Zahradník Benedikt z Kyjova (Uh. Hradiště)). Zahradník Leopold ze Starých Hutí. 54—49.

Třída V. Bezděk Jan z Chýlic. Blaha Petr z Dolních Bojanovic. Blaheta František z Kučerova (Uh. Hradiště). Čermák Otakar z Tišnova (Uh. Hradiště). Duda Oldřich z Ořechova (Hrušky). Galusek Otto z Vyzovic (Uh. Hradiště). Goldmann František z Počenic (Uh. Brod). (Grebeníček František z Babic). Hoferek Jan z Topolné. *Horák František z Topolné. Chmelík František ze Šanova. *Januštík Josef ze Spytinova. Jaroš Alois z Milotic (Uh. Hradiště). Kalla Josef z Důbrav (Horní Lhota). Kratochvíl Vladislav z Veselí n. Mor. Lehký Vilém z Uh. Hradiště. *Malůš František z Blatnice. Mudrák Bedřich z Bojkovic (Pitín). Plesník Rudolf z Valašského Meziříčí. Růžička Leopold ze Sadku (Veselí n. Mor.) *Starý Alois z Nevšové. *Svoboda František z Nenkovic. Škrabal Josef z Babic. *Velísek František ze Sazovic. *Velísek Ignác ze Sazovic. Vlachynský Josef z Mařatic. Zábl Václav z Bohušovic v Čechách (Slavkov). *Zapletal František z Kostelce Zippe Alois z Temes-Szlatiny v Uhrách (Uh. Hradiště). 29—28.

Třída VI. *Dufalík Stanislav ze Bzence. *Folprecht Josef z Lanžhota. Frídek Jan z Nové Vsi u Břeclavy. Hachler Josef z Kunovic. *Hanák František z Kyjova. Chytil Jan ze Stavěšic. *Kučera Josef z Babic. *Láska Karel z Uh. Brodu. Macenauer Jindřich z Napajedel. *Machala František z Velké Blatnice. Michalica Karel ze Žižkova u Podivína. Něnička Jan z Kostelce u Kyjova. *Neuman Leopold ze Zlína. *Pyskatý Josef z Lanžhota. Šalša Josef z Kostelce u Kyjova. Šternberský Arnošt z Kroměříže. Tomeš Josef z Jestřabic u Koryčan. *Turek Jiří z Dolních Bojanovic. Urbančík Jan z Mikulčic. Wachsmuth Theodor z Hodonína (Uh. Ostroh). *Valerián Čeněk z Kaňovic. Valerián Jan ze Zlámance. Viceník Alois z Bojkovic. Vlk Josef z Prakšic. *Vojtěch Jan z Kyjova. Vysloužil Rudolf z Kyjova. Zálešák Cyrill z Bánova. Žižlavský Martin z Lískovce. Holub Karel z Kojetína (privatista). 28+1

Třída VII. Bernátík Jan ze Zlámance. Blažek Ferdinand z Veselí n. M. Čištín Jan ze Zlína. Doležal František z Dolní Dobrouče v Čechách. *Hanáček Matouš z Derfle. *Hlavinka Karel z Kyjova. Hrabinský Jakub ze Žeravic. Jaroš Josef z Milotic (Uh. Hradiště). *Matyáš Vítězslav z Jihlavy (Uh. Hradiště). Nikman Vladimír z Hodonína (Uh. Hradiště). *Peprník František z Předměstí Uh. Ostroha. Polášek František z Milotic. *Polešovský Jaroslav z Brna (Uh. Hradiště). *Ryšánek Vladimír z Boršic u Buchlovic. Sokola Jan ze Slavkova. Šemora Viktor z Místku. Schinar Jindřich z Uh. Brodu. *Špíšek František z Komny. Zelinka Karel z Buchlovic. 19.

Třída VIII. *Brázdil Tomáš z Tupes. *Bunža Bohumil ze Bzence. Černý Jan z Kunovic. *Daníček Josef z Divnic. Hanáček Josef z Chýlic. *Horáček Jaroslav

z Tečovic. *Horák Jan z Boršova. Jaroš Bohumil z Lobče v Čechách (Nová Ves). *Koutný Jan z Vacenovic. Kozmík Jan z Bohuslavic. Kropáč Antonín z Uh. Hradiště. Kropáč Rudolf z Těšic (Mikulčice). Pochylý František z Derfle. Profota Štěpán z Vacenovic. Seitl Ladislav z Uh. Ostrohu (Hluk). Stancl Bruno z Uh. Hradiště. Tureček Jan z Tvrdonic. Váchal František z Kouta v Čechách. *Vávra Josef ze Zlechova. Vávra Methoděj z Kostelan. Zásmšta Rudolf z Brna (Dobrkovice). Bilík Antonín z Tupes. 22.

XV. Návěští.

A. Zápis žáků.

I. Zápis žáků do I. třídy spolu se zkouškou přijímací konati se bude

1. před prázdninami **dne 15. a 16. července,**

2. po prázdninách **dne 16. a 17. září** tím způsobem, že žáci od 8—10 hod. dopoledne zapsaní podrobí se **o 10. hod. přijímací zkoušce písemné** a odpol. o **2. hod. přijímací zkoušce ústní.**

Žáci provázeni jsouce svými rodiči neb jich zástupci, vykáží se při zápisu rodným nebo křestním listem a frequentačním vysvědčením, v němž obsaženy jsou známky z náboženství, jazyka vyučovacího a počtů, (po případě poslední zprávou školní, jsou-li výsledky vyučování v jazyku vyučovacím jedinou známkou označeny), a složí hned 3 zl. 30 kr.*) zápisného.

Při zkoušce přijímací vyžaduje se:

a) **Z náboženství** tolik, co poskytují 4 třídy školy národní;

b) **z jazyka vyučovacího** znalost hlavních pravidel mluvnice a pravopisu, hbité čtení, písemný i ústní rozbor jednotlivých slov a jednoduché rozvinuté věty (analyse slovná i větná);

c) **z počtů** čtvero způsobů početních s čísly celistvými pojmenovanými

Žákům, kteří při zkoušce přijímací neobstáli, není dovoleno, aby buď na tomto neb na jiném ústavě přijímací zkoušku téhož roku opakovali.

II. Zápis žáků nově se hlásících do tříd II.—VIII. děje se v ředitelně a třeba jest, aby žáci předvedeni byli rodiči neb jich zástupci a aby vykázali se náležitými průkazy.

a) Žáci soukromí, kteří připravovali se buď doma, buď v ústavě soukromém, přihlaste se k zápisu dne 16. září mezi 10.—12. hod. dopol. — Žáci takoví vykažte se křestním (rodným) listem, vysvědčením o zachovalosti a posavadním průběhu vzdělání, načež podniknouti jim jest přijímací zkoušku dne 17. září o 8. dopol. Žákům takovým zaplatiti jest 3 zl. 30 kr.*) zápisného a 12 zl. tax za zkoušku přijímací, která se nevrátí, kdyby žák zkoušku neobstál.

Při zkoušce přijímací zkouší se z těch předmětů, jichž znalosť předpokládá třída, do níž žák přijat býti chce. Upozorňuje se, že počítají se do toho i ty předměty, kterým se vyučuje ve třídě kterékoli

*) V obnosu tom obsaženo 20 kr. příspěvku na hry mládeže. Neobstojí-li žák při zkoušce přijímací, bude mu zápisné vráceno.

nižší, nemá-li žák řádného o nich vysvědčení. — Nevyhoví-li žák požadavkům, může býti vřaděn dle uznání zkoušejících i do nižší třídy.

b) Žáci veřejní, kteří z jiných veřejných ústavů přestoupiti a pokračovati neb opakovati hodlají, přihlaste se k zápisu dne 17. září od 8. do 12. h. dopol. a od 2—4. h. odpol. Žáci tito zaplatí 3 zl. 30 kr.*) zápisného.

Průkazy: Křestní list, poslední vysvědčení, opatřené náležitě klausulí na odchodnou, a všecka vysvědčení předešlá ze studií gymnasijních. Je-li od posledního vysvědčení v návštěvě školy mezera, jest potřeba i vysvědčení mravnosti od obecního a farního úřadu podepsaného.

III. Zápis žáků z ústavu zdejšího. Žáci ústavu postupující a opakující dostaví se dne 17. září o 8. hod. dopolední všichni najednou do těch tříd, do kterých dle vysvědčení přijati býti mají, opatřeni posledním vysvědčením, příspěvkem na učebné prostředky a na hry, celkem 1 zl. 20 kr.; zde obdrží a napíší hned svá nationalia, zapraví taxu a budou zapsáni od svých professorův třídních.

Jen ti žáci ústavu, kteří chtějí opakovati první třídu, ohlásí se k zápisu v ředitelně dne 17. září o 10. hod. dopolední. Žáci, kteří mají se podrobiti opravným a doplňovacím zkouškám, ohlásí se dne 17. září o 8. hod. v ředitelně.

Zvláštní dotazy, porady atd. pp. rodičové a jich zástupcové při tom ovšem mohou si vyžádati v ředitelně.

B) Předměty volné.

Němčina je předmět relat. obligatní a vyučuje se jí jako předmětům závazným; mimo to se vyučuje: frančtině, krasopisu, kreslení, tělocviku, těsnopisu a zpěvu *bezplatně.* Zároveň také jest postaráno, aby žáci mohli učiti se hudbě a opatří se při náležitém počtu žactva vyučování v kursích na housle a na varhany, k čemuž zvláště přihlásiti se dlužno také u ředitelství.

Za kursy tyto platí se měsíčně; plat se ustanoví dle počtu žáků přihlášených. V pololetí nesmí žádný žák vystoupiti z předmětu volného ani z kursu, na konci semestru jen na odůvodněnou žádost rodičů; vyňaty jsou případy, kdy sbor z příčin vážných uzná za dobré žáka k vystoupení takovému odkázati, nebo když zdravotní stav žáků (tělocvik) neodkladně by toho vyžadoval.

Školní rok 1896/7 začne se v pátek dne 18. září 1896 slavnou mší sv. a vzýváním Ducha svatého ve farním chrámu Páně o 9. hodině ranní.

Z ředitelství c. k. českého gymnasia státního v Uh. Hradišti
dne 15. měsíce července 1896.

Josef Zahradník,
c. k. ředitel.

---

*) V obnosu tom obsaženo 20 kr. příspěvku na hry mládeže. Neobstojí-li žák při zkoušce přijímací, bude mu zápisné vráceno.

Statě v programech ústavu posud uveřejněné:

Program I. r. 1884/5. Jos. Klvaňa: **O třetihorních sopečných horninách na Moravě vůbec a o Banovsko-Bojkovických zvlášť.**

II. r. 1885/6. Josef Klvaňa: **Historický vývoj názoru o přírodě.**

III. r. 1886/7. Boh. Kopecký: **Stěhování národů na půdě nynějšího mocnářství rakouského od r. 274—650.**

IV. r. 1887/8. Method Molčík: **Topografie Vergiliova podsvětí a jeho obyvatelé.**

V. r. 1888/9. Jos. Klvaňa: **Petrografický příspěvek ku poznání vyvřelých hornin na Moravě a ve Slezsku.** Ign. Hrozek: **J. Voss jakožto básník idyllický.**

VI. r. 1889/90. Boh. Kopecký: **Poměr Athen ku Spartě v době od bitvy platajské do vzniku peloponneské války.**

VII. r. 1890/91. Frant. Jansa: **O energii.**

VIII. r. 1891/92. M. Molčík: **Ukázka kollektaneí ke klassikům latinským.**

IX. r. 1892/3. Bol. Dolejšek: **Dějiny a způsob pořímanění provincií římských.**

X. r. 1893/4. Jan Tůma a Jos. Klvaňa: **Paměť desítiletého trvání ústavu.**

XI. r. 1894/5. Václav Kubelka: **Cicero a Antonius.**

XII. r. 1895/6. Václav Kubelka: **O životě a spisech Suetonia Tranquilla, spolu s překladem životopisu Caesarova z díla „De vita XII. Caesarum“.**

